

CHUŪ CHI DIIⁿ APÓSTOLES

**Dendyuūs caⁿa yā chi
tée yā Espíritu N'dai**

1 Dii Teófilo, taachí vmnááⁿ vmnaaⁿ dingúúⁿ yeⁿe di, caⁿá yeⁿe tanducuéⁿē chi 'túúcā diiⁿ Jesús ní ca'cueéⁿ yā, ²ndii nguuví chí cunaⁿā Jesús va'ai chēeti nguuví. Vmnááⁿ vmnaaⁿ chí cunaⁿā Jesús miiⁿ ch'íínú ca'a yā orden yeⁿé yā apóstoles caava Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs. Jesús ndéevé yā ní dichó'o yā apóstoles. ³Jesús ch'eenú yā chií ní ch'ii yā. Cuayiivi taachi 'āā ch'ii yā nééné n'deeé nááⁿ chííⁿ ch'íⁿi maáⁿ yā yeⁿé yā tan'dúúcā chí 'āā cuéē 'cuúvi yā vmnááⁿ apóstoles caati apóstoles cuuvi déenu yā chí cánduuchi ntuuⁿ yā. Canée yā ndúúcū apóstoles yeⁿé yā 'uuvi ngēecu nguuví ní caⁿa yā yeⁿē chí Dendyuūs ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā. ⁴Taachí ndii dáámá yā tuu'mi ní Jesús caⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā apóstoles. Nguéé náⁿa nī yeⁿe yāāⁿ Jerusalén naati cunee ngíínú nī yeⁿē chí caⁿa Chiida yú chí téé yā. Chuū chí 'āā ch'iindiveéⁿ nī yeⁿē 'úú. ⁵Juan cuaacu nííⁿnyúⁿ chí ndúúcū nuūⁿniⁿ chēedinuūⁿniⁿ sa naati ndís'tií ní cuēedinuūⁿniⁿ nī ndúúcū Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs.

Jesús cuchée yā

⁶Tuu'mi ní saⁿa chí ndúúvídáámá nitiinguunéeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ ní ngaⁿá yā: Señor Jesús, ¿áá nadicuéeⁿ ntuuⁿ nī taama saⁿā Israel chí caaⁿmaⁿ ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel maaⁿ nguuví 'cūū? ⁷Ní ngaⁿa Jesús ngii yā 'iiⁿyāⁿ: Nguéé ituneeⁿ ndís'tií chí cadíínuuⁿ nī de'e tiempo o de'e nguuví yeⁿē chuū chí Chiida yú s'neeⁿ yā na poder yeⁿe maáⁿ yā. ⁸Naati cuta'á nī poder chí diitú nī taachi 'āā ndaa Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs vmnaaⁿ yeⁿé nī. Ní ndís'tií ní caaⁿmáⁿ nī nduudu cuaacu yeⁿé na yāāⁿ Jerusalén ndii nuuⁿmaⁿ yáⁿā Judea, ndii yáⁿā Samaria, ndii núúⁿmáⁿ iⁿyeēⁿdí. ⁹Ní ch'íínú caⁿa yā chuū taachi n'diichi saⁿā s'eeⁿ Jesús cuchée yā ní che'enaāⁿ sa 'iiⁿyāⁿ ná meēⁿ. Ní 'āā ntéé snaaⁿ saⁿa s'eeⁿ 'iiⁿyāⁿ.

¹⁰Ní saⁿā s'eeⁿ ní n'gíínú sá nanguuvi. Taachí 'āā cuchée Jesús, n'diichi sa na 'uuvi saⁿā chí ángel chineē ndúúcū sa ndúúcū catecai cuéē sa. ¹¹Úuvi 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní ngaⁿa yā ngii yā saⁿā s'eeⁿ: Ndís'tií saⁿa yeⁿe yáⁿā Galilea, ¿de'e n'gíínú nī nanguuvi? Maāⁿ Jesús chí cunaⁿa yā yeⁿe ndís'tií nanguuvi

'tíicā ndaa túuⁿ yā tan'dúúicā chí
n'diichí nī 'iiⁿyāⁿ cuinaⁿá yā
nanguuvi.

Ndeēve yā saⁿā lado yeⁿe Judas

¹²Can'dáa yā ná yīicū 'lírⁿ chí
nguuví Olivos chí canéé niiⁿnuⁿ
ná yāāⁿ Jerusalén ní ndáá yā na
yāāⁿ Jerusalén. Distancia 'cūū
chí ngaⁿa ley chí cuuvi caacá yā
sábado nguuví chí ntaaviⁿtuunuūⁿ
yā. ¹³Ndaá yā na yāāⁿ miiⁿ. Chéé
yā na cuarto yaacu naachi cānee
Pedro, ndúúicū Jacobo, ndúúicū
Juan, ndúúicū Andrés, ndúúicū
Felipe, ndúúicū Tomás, ndúúicū
Bartolomé, ndúúicū Mateo, ndúúicū
Jacobo dáiyā saⁿā chí nguuví Alfeo,
ndúúicū Simón Zelote, ndúúicū Judas
chí 'diinū Jacobo. ¹⁴Nducyáácá
'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndúúicū n'daata s'eeⁿ
ndúúicū María chí chēecu Jesús
ndúúicū 'dínus Jesús nduuvidaamá
yā ní 'áámá vaādī cadiinúúⁿ yeⁿé
yā ní ngaⁿanguaⁿá yā ní di'cuiitú
yā Dendyuūs. ¹⁵Iiⁿyāⁿ chí
nduuvídaama miiⁿ ngíi yā tan'dúúicā
'áámá ciento canee ndiicú yā. Hora
miiⁿ nacueéⁿ Pedro naavtaⁿa yeⁿe
'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo ní
caⁿa sa: ¹⁶Ndís'tii hermanos, canee
cuuⁿmiⁿ chí cuuvi cuaacu Escritura
chí Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs caⁿa
David cuaaⁿ vmaāⁿ ní David miiⁿ
dinguúⁿ yā yeⁿe Judas. Judas miiⁿ
ch'iⁿi sá duⁿu chí Jesús. Maaⁿ níicú
chiī chitaⁿá yā Jesús. ¹⁷Judas miiⁿ ní
ndúúicū nús'uu ní diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ
ndúúicū nús'uu.

¹⁸Sáⁿa miiⁿ ní cái sa 'áámá tááⁿ
yáⁿāa ndúúicū tuūmī yeⁿé nuuⁿndi
yeⁿé sa. Ní chin'daā sa dácaā n'díi
sa ní nda'ai naavtaⁿa cuerpo yeⁿé

sa ní tanducueⁿē ngeeti sa ch'iinu
cān'daa. ¹⁹Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ yeⁿe
yāāⁿ Jerusalén chicadínuuⁿ yā
chuū. Ní yāⁿāa miiⁿ ní 'tíicā canee
chí duuchi Acéldama davaacu yeⁿé
yā chí neⁿe caaⁿmaⁿ campo yeⁿé
yuūúⁿ.

²⁰Ti canéé nguūⁿ na libro yeⁿe
Ndyuūs naachi chí duuchi Salmos:
Naachí navaacu sa miiⁿ nduuví
díyáái. Ndíi nguéé 'iiⁿyāⁿ chí
'cuetinée yā miiⁿ.

Níicú canéé nguūⁿ:

Cuta'a taamá yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe
saⁿā ndíi tiiⁿ.

²¹Iiⁿyāⁿ sáⁿā miiⁿya canee
cuuⁿmiⁿ chí canéé yā ndúúicū 'nū
nducueⁿe tiempo chí Señor Jesús
canéé yā ndúúicū 'nū. ²²Iiⁿyāⁿ miiⁿ
canee cuuⁿmiⁿ chí canéé yā ndúúicū
'nū taachi tucá'a yā chēedinuūⁿnīⁿ
Juan ndíi nguuví chí Jesús cunaⁿá
yā cuaaⁿ 'niiⁿnuⁿ nanguuvi. 'Túúicā
canee cuuⁿmiⁿ chí 'áámá yā
caaⁿmaⁿ yā ndúúicū nús'uu nduudu
cuaacu yeⁿé chí nduuchi Jesús
ngaaⁿ tináⁿā. ²³Ní 'neeⁿ ndutá'a yā
ná 'uuví 'iiⁿyāⁿ. 'Áámá saⁿā miiⁿ
ní nguuví sa José Barsabás chí
nguuví Justo ndúúicū taama saⁿā
miiⁿ chí nguuví sa Matías. ²⁴Ní
caⁿanguaⁿá yā ní caⁿa yā: N'díi,
Señor Ndyuūs, chí n'diichi nī staava
yeⁿé nducyáácá yā, 'cuuⁿmíⁿ nī
nús'uu 'áámá chéé sáⁿā s'ūuⁿ chí 'āā
ndeēvé nī. ²⁵Níicú cunee ndúúicū
sa ntiiⁿnyuⁿ ndúúicū apóstoles lado
yeⁿe Judas. Ní diiⁿ sa ntiiⁿnyuⁿ
yeⁿé Judas ntiiⁿnyuⁿ chí nguéé diiⁿ
sa cumplir cucáāv nuuⁿndi yeⁿé
sa. 'Tíicā ní Judas cúnaⁿa sa na
lugar naachí tuneⁿe saⁿā. ²⁶Níicú
dinguúⁿ yā na 'úúví caaca ndúúicū

'uuvī chi nguuvī 'iiⁿ'yāⁿ, José miiⁿ
ndúúcū Matías. Ní tun'dáá yā 'áámá
chi nguuvī Matías ní Matías miiⁿ
tuneeⁿ. Ní nduuvidaama sa chíí
ndicháámá apóstoles chi 'iiⁿ'yāⁿ chi
dichóló Dendyuūs.

Ndaa Espíritu N'dai

2 Nducyáácá yā nduuvidaamá
yā taachi ndaā nguuvī yeⁿ'e
Pentecostés chi 'viicu yeⁿ'e cosecha.
²Tuu'mí nūuⁿ tucá'a ch'éecu ruuⁿ
cuchiī nanguuvi tan'dúúcā 'áámá
'yúúné tááⁿ chí ngéenū. Ch'iindiveéⁿ
yā ruūⁿ miiⁿ chí chíítú va'āi naachi
snée yā miiⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'uúⁿ veeⁿté
yā. ³Ní che'enaāⁿ n'deeⁿ n'dai cosas
tan'dúúcā ch'ííyā yeⁿ'e yaⁿ'ā n'gaiyāā.
Ní ch'εete ndúūu vmnaaⁿ yeⁿ'ē
'iiⁿ'yāⁿ. ⁴Níícú canée yā nducyááca
yā chiitu ndúúcū Espíritu N'dai
yeⁿ'e Ndyuūs. Níícú Espíritu N'dai
miiⁿ dííⁿ yā chí tucá'a yā caⁿ'a yā
táámá naaⁿ davaacu s'eeⁿ tan'dúúcā
nduudu chí ca'ā Espíritu N'dai miiⁿ.

⁵Tuu'mi ní na yāāⁿ Jerusalén
ch'εetinée 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel chí
saⁿ'ā chí i'téénú Dendyuūs yeⁿ'ē
nducyaaca naciones yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí
'cūū. ⁶Taachí ndaā chí 'εecu ruuⁿ
mííⁿ nduuvidaamá n'deeⁿ n'dái yā
ní chidáanā yeⁿ'é yā ti ca'áámá
ca'áámá yā ch'iindiveéⁿ yā chí
ngaⁿ'ā davaacu yeⁿ'e maáⁿ yā.
⁷Nducyáácá yā 'áámá cheⁿ'e yiinu
yā ní 'áámá nínacadínuuⁿ yā, ní
ngaⁿ'á yā: N'diichí nī, ¿'áá nguéeⁿ
yeⁿ'ē yāⁿ'ā Galilea nducyaaca
saⁿ'ā s'eeⁿ chí ngaⁿ'ā sa? ⁸¿'Taacā
chííⁿ n'giindiveeⁿ yú nduudu yeⁿ'ē
yú tan'dúúcā naachí ch'iindiyaāⁿ
yú? ⁹Vée 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e país Partia,
'iiⁿ'yāⁿ país Media, país Elam,

ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā na
país Mesopotamia, 'iiⁿ'yāⁿ yáⁿ'āa
Judea, yáⁿ'āa Capadocia, yáⁿ'āa
Ponto, yáⁿ'āa Asia, ¹⁰'iiⁿ'yāⁿ yáⁿ'āa
Frigia ndúúcū país Panfilia, país
Egipto, yáⁿ'āa s'eeⁿ yeⁿ'e Africa
chí canee cuaāⁿ 'diituú 'áámá lado
cuaaⁿ yeⁿ'ē yáⁿ'āa Cirene, ndúúcū
'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Roma chí snée yā
miiⁿ. Tan'dúúcā ntúūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel
s'eeⁿ 'tiicá ntúūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí 'āā
maaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel. ¹¹Níícú 'iiⁿ'yāⁿ
isla Creta, ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ país
Arabia snée yā miiⁿ. Nducyaaca yú
n'giindiveeⁿ yú davaacu yeⁿ'e yú.
Ngaⁿ'á yā yeⁿ'ē chí ch'εete taavi cá
yeⁿ'é Dendyuūs.

¹²Nducyaacá yā ní 'áámá
cheⁿ'é yeⁿ'é yā, ní ndiíiⁿ 'uuví yā
vaanicadínuuⁿ yeⁿ'é yā. Ní ngaⁿ'á
yā 'aamá yā ndúúcū taamá yā: ¿D'éé
neⁿ'e caaⁿ'maⁿ chuū? ¹³Tanáⁿ'a yā ní
sta'á yā tan'dúúcā 'áámá duuchi ní
ngaⁿ'a yā: 'Āā chí'í yā.

Chuū ngaⁿ'a Pedro vmnááⁿ vmnaaⁿ

¹⁴Tuu'mi ní Pedro mííⁿ cheendii
sa ndúúcū ndiicháámá yā ní
caⁿ'a yuudu sá ní ngaⁿ'a sā ngii
sa 'iiⁿ'yāⁿ: Ndís'tiī saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'e
Israel ndúúcū nducyaaca chí snée
yā na yāāⁿ Jerusalén. Ní cánée chí
'cuuⁿ'míⁿ ndís'tiī ní tumicadínuuⁿ
nī chuū. Ní 'caandiveéⁿ nī nduudu
yeⁿ'ē 'úú. ¹⁵Sáⁿ'ā s'uuⁿ nguéeⁿ cúú'ví
sá tan'dúúcā chí nadacadínuúⁿ
ndís'tiī caati maaⁿ ní n'gεecu nuuⁿ
'yáⁿ'ā. ¹⁶Chuū canée nguūⁿ na libro
yeⁿ'e Ndyuūs naachi caⁿ'a profeta
Joel chí ngaⁿ'a chí cuchiī:

¹⁷Ndyuūs ní caⁿ'a yā taachi ndaā
nguuvī cuayiivi chí cuchiī,
chí teé Espíritu yeⁿ'é vmnaaⁿ

nducyaacá 'iiⁿyāⁿ. Ní daiyá nī saⁿā ndúúcū daiyá nī n'daataá caaⁿmáⁿ yā nduudu yeⁿé. Ní saⁿā n'gaiyáá n'deēē nááⁿ chi 'cuuⁿmíⁿnááaⁿ yeⁿē sa. Ní 'iiⁿyāⁿ ndiicúū yeⁿé nī n'deeē nááⁿ chi 'cuíínu yā.

¹⁸ Tíicā yeⁿe nguuvi miⁿ, 'úú teé Espíritu yeⁿé vmnaaⁿ yeⁿe saⁿā chí dichíí'vē 'úú ndúúcū n'daataa chí dichíí'vē 'úú. Ní caaⁿmaⁿ yā nduudu yeⁿé.

¹⁹ Níicú 'cuuⁿmíⁿ vaadi n'giinu yeⁿé cuaaⁿ 'niiⁿnuⁿ nanguuvi, ndúúcū señales yeⁿé cuaaⁿ ndiiyā na yáⁿāa, ndúúcū yuúúⁿ, ndúúcū yaⁿā, ndúúcū yaaⁿmi,

²⁰ 'iicu 'yáⁿā miⁿ nduuví maāiⁿ. Níicú 'iiyū míⁿ ndúúví yuúúⁿ, taachi 'aa cuéé ndaa nguuví yeⁿē Señor. Nguuvi miⁿ ch'ēete ní chi 'cuuⁿmiⁿ yā.

²¹ Níicú nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi caaca: Señor 'iivú, ní Ndyuūs nanguáⁿai yā.

²² Ndís'tii saⁿā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel, 'caandiveéⁿ nī nduudu 'cūū: Jesús yeⁿe yāā Nazaret ní 'áámá saⁿā chi Dendyuūs n'diichí yā chi n'daācā sa nguaaⁿ ndís'tii. Ní Dendyuūs dííⁿ yā vaadi n'gíínú ndúúcū señales ndúúcū ntiinⁿnyuⁿ ch'ēete cáávā saⁿā miⁿ nguaaⁿ ndís'tii tan'dúúcā ndís'tii deenú nī. ²³ Sáⁿa 'cūū Ndyuūs ní ca'a yā saⁿā cáávā voluntad yeⁿe maaⁿ yā tan'dúúcā chi déénú n'dai yā ndíí vmnaaⁿ. Ndís'tii ní chiicá nī chi sta'á yā sáⁿa 'cūū chi'neé'nga'á yā saⁿā. Ní ch'iiⁿnúⁿ yā saⁿā cucáávā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé n'daacā. ²⁴ Sáⁿa 'cūū Ndyuūs nadacuéeⁿ yā saⁿā yeⁿē

nguaaⁿ tináⁿā. Sáⁿa 'cūū nguéé cuuví cunée sa nguaaⁿ tináⁿā. Cáávā chuū ní Dendyuūs nadacuéeⁿ yā saⁿā nguaaⁿ tináⁿā. ²⁵ David caⁿa sá yeⁿe sáⁿa 'cūū:

Ti cueⁿe daāⁿmaⁿ inaáⁿ Señor 'iivú Ndyuūs vmnááⁿ yeⁿé. Ní canée yā lado yeⁿe honor, ní mar 'aamá 'iiⁿyāⁿ nguéé cuuví dí'vaachí yā 'úú.

²⁶ Cáávā chuū caaⁿmáⁿ ndúúcū 'áámá vaadi yeenú yeⁿē staava yeⁿé ndúúcū vaadi yeenú yeⁿe cheendí. 'Iicu cuerpo yeⁿé 'intaavi'tuunúūⁿ ndúúcū chi canee ngiinú yeⁿé Ndyuūs.

²⁷ Ti nguéé cu'néeⁿ nī alma yeⁿé na lugar Hades chi lugar yeⁿē alma. Ní nguéé 'cuaaⁿ nī 'úú chi daiyá nī 'úú chi 'iiⁿyāⁿ chi nguéé nuuⁿndi 'úú chí choō cuerpo yeⁿé.

²⁸ Dííⁿ nī chí n'diichí chí yúúní cuaacu yeⁿe vida. N'dií dích'ēeté nī vaadi yeenú 'úú ti canee nī nduucú.

²⁹ Ndís'tii víí, cuuví caaⁿmaⁿ cuaacú ndís'tii yeⁿe chiida yú David. Ch'ii yā ní ních'ēechí yā na yáinyāⁿ. Ní yáinyāⁿ yeⁿé yā canee ndúúcú yú ndii nguuví 'cūū. ³⁰ Saⁿa miⁿ saⁿā profeta miⁿ chi ngaⁿa nduudu yeⁿe Dendyuūs. Ní deenú sa chi Ndyuūs ngaⁿa cuaacú yā ndúúcū nduudu cuaacu chí 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí cuchii na ndaata yeⁿé yā. Ní Dendyuūs nadacuéeⁿ yā Cristo chí 'cuundi yā na trono yeⁿé yā ni caaⁿmaⁿ ntiinⁿnyúⁿ yā. ³¹ David déénú sa chi cuaaⁿ vmnaaⁿ ní caⁿa sa chí Cristo nanduuchí yā yeⁿē nguaaⁿ tináⁿā. Nguéé cunee alma yeⁿé yā na lugar Hades chí lugar

yeⁿē alma ní nguée yúute yeⁿé yā chí choo. ³²Ndyuūs nadinⁿduuchí yā Jesús yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā ní cáāvā 'iiⁿyāⁿ miⁿ nducyaaca 'nū cuuví caaⁿmaⁿ 'nū nduudu cuaacu yeⁿé yā. ³³Tíicā Jesús canée yā ná yaacu na lado yeⁿe honor yeⁿe Dendyuūs ní dííⁿ yā recibir yeⁿē Chiidá yā miⁿ yeⁿe chi caⁿā Chiidá yā chí ca'a yā Espíritu N'dai. Chuū ní Jesús teé yā ndís'tií ní inaáⁿ nī ní n'giindiveéⁿ nī. ³⁴Ti David miⁿ nguée cuche^e sa nanguuvi; ti maāⁿ sa ngaⁿa sa:

Caⁿa Señor chíⁿ yā Señor yeⁿé:

'Cuundi dí lado yeⁿe honor,

³⁵ndíí cu'neéⁿ 'iiⁿyāⁿ chí táaⁿ yā yeⁿe di chí tun'dáaⁿ n'dai di ndúúcu yā ní cunée yā na poder yeⁿē di.

³⁶Cuaacu niiⁿnyuⁿ cádiinuⁿ nducyáácá 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata Israel chí Jesús chí ndís'tií ní chí'neéⁿnga'á nī 'iiⁿyāⁿ, Ndyuūs dííⁿ yā chí Señor ní Cristo yā ní 'iiⁿyāⁿ ch'etete taavi.

³⁷Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū ní néené ya'ai chíí staava yeⁿé yā. Ní caⁿa yā chíí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ Pedro ndúúcu taa na 'uuví apóstoles: Ndís'tií saⁿā vi'í, ¿de'ē dííⁿ 'nū?

³⁸Pedro miⁿ ngaⁿa sa ngii sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Nguēcúndií nī yeⁿē nuuⁿndi yeⁿé nī ní cuēdinúⁿnīⁿ ca'áámá ca'áámá nī cucáāvā chí chí duuchi Jesús. Níicú Ndyuūs nadach'ēcú yā nuuⁿndi yeⁿe ndís'tií; nī cuta'á nī chí tee Ndyuūs miⁿ chí Espíritu N'dai yeⁿé yā.

³⁹Caati Espíritu N'dai caⁿā Chiida yú chí teé yā cucáāvā ndís'tií ndúúcu daiya nī ní cucáāvā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí snée yā yaⁿai, nī cucááva nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí

'cuaí Señor 'iivú Ndyuūs yeⁿē yú 'iiⁿyāⁿ.

⁴⁰Pedro miⁿ ngaⁿá yā nduudu cuaacu nanááⁿ na 'uuví yā ndúúcu n'dee taaví nduudu ní ngaⁿa díitú yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ngaⁿa yā: Nanguáⁿai nī yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí nguée n'daacā.

⁴¹Tíicā 'iiⁿyāⁿ chí 'cuúⁿ yā nduudu yeⁿe yā chēdinúⁿnīⁿ yā, ní chí 'yaáⁿ yā nguuví miⁿ tan'dúúca 'iiⁿnūⁿ mil 'iiⁿyāⁿ. ⁴²Ní 'áámá caneé yā ndúúcu chí chí'cúeeⁿ apóstoles ní nduuvidaama yā ní n'dee yā pan ní caⁿ'angua'á yā.

Vida yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿe Evangelio yeⁿe Jesucristo vmnááⁿ vmnaaⁿ

⁴³Ní vaadi 'va'a nínadaⁿ nanááⁿ nducyaaca yā. Néené n'dee vaadi n'giinu ndúúcu señales chí dííⁿ apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs.

⁴⁴Ní nducyaacá yā chí i'téenu yā nduuvidaama yā. Ní nducuéⁿē chí véé yeⁿé yā canée yeⁿē nducyaaca yā. ⁴⁵Ní n'diicuí yā yáⁿāa yeⁿé yā ndúúcu chí véé yeⁿe yā ní nga'a yā 'téé 'téé nducyáácá 'iiⁿyāⁿ tuunu tuunu cá chí ngi'vaachí 'iiⁿyāⁿ.

⁴⁶Áámá ninduuvidaamá yā na yáacu nguuví nguuví. Ní ninduuvidaamá yā ní yeenú taaví yā staava yeⁿé yā ndúúcu 'áámá vaanicadiinúⁿnīⁿ yeⁿe yā taachi n'dee yā pan ní taachí ch'éé yā na vaacú yā. ⁴⁷'iiⁿyāⁿ miⁿ dich'etete yā Dendyuūs. Ní véé favor yeⁿé yā ndúúcu 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yáaⁿ miⁿ. Ní Señor Ndyuūs nguuví nguuví idi'yáaⁿ yā 'iiⁿyāⁿ chí i'teenú yā 'iiⁿyāⁿ.

Saⁿā chí nguée ngii ngíicá sá ní nānduūvā yeⁿē sa

3 Pedro míⁿ ndúúcu Juan dáámá cueⁿe yā cuche^e yā na yaacú

templo cuaaⁿ nan'geecú 'ííⁿnúⁿ chiinu, hora chi caⁿ angua^a yā. ²Ní náa yā ndéé yā 'áamá saⁿā chi ndii dúúvá sá ndíí cheeti cheecu sa. Saⁿā miiⁿ ni nguúví nguúví i'néeⁿ yā saⁿā cheendi yaacū chi nguuví Hermosa o N'deeveé. Saⁿa miiⁿ ngiica sa limosna 'iiⁿyāⁿ chi ngeⁿe yaacū templo. ³Sáⁿa 'cūū taachi n'diichí sa Pedro ndúúcū Juan chí chindáa yā yāacū ch'ete, chiica sá limosna 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. ⁴Pedro ndúúcū Juan ch'etinée yā ch'íinu yā saⁿā miiⁿ, ní caⁿá yā chii yā saⁿā: Cun'diichi dí nús'uu.

⁵Tuu'mi ní saⁿā miiⁿ ch'íinu sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi canee ngíinu sá de'e ca'á yā saⁿā. ⁶Naati Pedro miiⁿ caⁿá yā: Nguéé tuūmí 'díínguue yeⁿé ni nguéé 'dii'nguāaⁿ yeⁿé chí canéé yeⁿé chi teé dii, cucáávā Jesucristo yeⁿe yāaⁿ Nazaret miiⁿ, nacuéeⁿ dī ní caaca di.

⁷Ní sta'á yā ta'a sa lado tá cuaacū sa ní nadacuéeⁿ yā saⁿā. Hora miiⁿ nūuⁿ ní ndaā dítiinú ca'a sa ndúúcū 'ííni ruundi ca'a sa. ⁸Ní caí yaacú sa, ní chéendii sá, ní chiicā sa. Sndāa sa ndúúcū Pedro ndúúcū Juan cheeti yaacū templo miiⁿ. Ngiica sá ní ngái yaacú sa ní i'téenu sá Dendyuūs. ⁹Núúⁿmáⁿ yāaⁿ 'iiⁿyāⁿ n'diichí yā saⁿā chi ngiica sa ní i'téenu sa Dendyuūs. ¹⁰Ní nntíinaaⁿ yā chi saⁿā miiⁿ chi saⁿā chi n'giindi cheendi yaacū templo chi nguuví Hermosa, ní ngiica sa limosnas. Ní cheⁿe yiinu yā ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ dii'yá yā chii chi 'tíicā nanduuvá yeⁿe sa.

**Pedro ngaⁿá yā na corredor
chi nguuví Salomón**

¹¹Saⁿā chí nguue ngiica ní chi nduūvá yeⁿe sa sta'a sa Pedro

ndúúcū Juan ní nuuⁿmaⁿ yāaⁿ yā ngeⁿe yiinu yā 'iiⁿyāⁿ. Ní cueⁿé yā na corredor chi nguuví Salomón chí 'áamá corredor yeⁿe yaacū ch'ete. ¹²Taachi Pedro n'diichi sa 'iiⁿyāⁿ s'uúⁿ Pedro nan'geecútáⁿa sa yeⁿé 'iiⁿyāⁿ yāaⁿ: Ndís'tii saⁿā yeⁿe Israel, 'de'e cuuvi chí ngeⁿe yiinu ní yeⁿe chūú? O 'de'e cuuví chí n'gíinu ní nús'uú? 'Áá caava chí diitú 'nū o chí n'dái 'nū chí dííⁿ 'nū chí ngíicá sáⁿa 'cūū? ¹³Ndyuūs yeⁿe saⁿā s'eeⁿ, Abraham ndúúcū Isaac ndúúcū Jacob ní Ndyuūs yeⁿe chiida yú, Ndyuūs dííⁿ yā honrar Daiyá yā Jesús. Ndís'tii ní ca'á ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní cheeⁿdiitú ní nanáaⁿ Pilato miiⁿ taachi Pilato neⁿé yā ca'á yā libertad yeⁿé yā. ¹⁴Ndís'tii ní cheeⁿdiitú ní chí Jesús chí n'daaca yā, Jesús chí n'dai taaví yā, ní chiica ní chí canéé libre 'áamá saⁿā chí 'nífⁿnúⁿ 'iiⁿyāⁿ. ¹⁵Ní ch'iiⁿnuⁿ ní Jesús chí cā'a yā vida yeⁿe 'iiⁿyāⁿ. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ ní nadin'dūūchí Dendyuūs 'iiⁿyāⁿ yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā ní nús'uú caaⁿmaⁿ cuaacú 'nū yeⁿé yā. ¹⁶Sáⁿa 'cūū chí nguue ngiica chí ndís'tii inaⁿ ní ní n'diichí nī, sáⁿa 'cūū ní ditiinú sa cucáávā chí i'téenu sa Jesús. Ndúúcū vaadi i'téenu chí ca'a Jesús, sáⁿa 'cūū 'āa nduuví n'dái sá tan'dúúcā chí n'diichí nducyaacá ndis'tii.

¹⁷Naati maaⁿ ní, ndís'tii ví'í, deenú chí ndís'tii diiⁿ ní chuū cucáávā chí nguue déenu ní tan'dúúcā chí dííⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿe ndís'tii. ¹⁸Tíicā Dendyuūs ní snuūⁿ ca'a chí caⁿa yā vmnáaⁿ vmnaaⁿ cáávā cheendi nducyaaca profetas chí n'dai chí caⁿa nduudu yeⁿe Dendyuūs yeⁿe chí Cristo

Daiyá yā. Ní cánéé chí Cristo ní 'cuenú yā cuuvi. ¹⁹Tíicā maaⁿ ní nacadíinuⁿ nī ní ndaacadáámí nī yeⁿé nuuⁿndi yeⁿé nī ní cu'téénú nī. Níicú Ndyuūs nadiví yā nuuⁿndi yeⁿé nī. Níicú ndaa tiempo chí ntaavi'tuunúúⁿ nī nanááⁿ Señor 'iivú Ndyuūs. ²⁰Ndyuūs ní ndéevé yā Jesucristo ndíí vmnaaⁿ níicú caⁿa yā chí dichó'o yā Jesucristo tan'dúucā chí caⁿa yā ndíí cuááⁿ vmnaaⁿ. ²¹Cuaacu nííⁿnyuⁿ chí 'iiⁿyāⁿ miiⁿ canee cúúⁿmíⁿ chí canéé yā va'āi chēeti nguuví ndíí taachi ndáá nguuví chí Dendyuūs dííⁿ yā taanduvéé dendú'ū chí Dendyuūs caⁿá yā vmnááⁿ vmnaaⁿ cucáávā cheendi profetas yeⁿe yā. Profetas chí n'dai caⁿa yā chí cuchii ndíí cuááⁿ vmnaaⁿ. ²²Caati Moisés miiⁿ ní caⁿa yā chii yā chiida yú s'eeⁿ ndíí vmnaaⁿ: Señor Ndyuūs yeⁿé yú nadacuéeⁿ yā 'áámá profeta nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿé yú tan'dúucā 'úú. Ní yeⁿé 'iiⁿyāⁿ miiⁿ 'caandiveéⁿ nī yeⁿé taanduvéé dendu'ū chí caaⁿmaⁿ yā ndúúcū ndís'tií. ²³Ní cuuví chí nducyaaca yā chí nguéé 'caandiveéⁿ yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ profeta miiⁿ canéé chí can'dáa yā yeⁿé nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ.

²⁴Tanducuéⁿe profetas ní ndii tiempo yeⁿe Samuel ndii tiempo chí cuchíí 'yaaⁿ n'dái yā ní caⁿa yā, ní 'āā caⁿa ntúuⁿ yā yeⁿé nguuví 'cūú. ²⁵Ndís'tií daiya profetas chí caⁿa nduudu yeⁿé Dendyuūs ní yeⁿe compromiso chí Dendyuūs caⁿa cuaacú yā ndúúcū chiida yú s'eeⁿ ní caⁿa yā chii yā Abraham: Ná ndaatá yeⁿé di cuchii 'áámá saⁿā cuayiivi, caati sáⁿā miiⁿ cúúví di'viicú sa tanducuéⁿé 'iiⁿyāⁿ yeⁿe iⁿ'yeeⁿdí 'cūú. ²⁶Ndyuūs nadicuéeⁿ

yā Daiyá yā vmnááⁿ vmnaaⁿ cáávā ndís'tií. Ní dichó'o yā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chí di'viicú yā ndís'tií chí 'áámá 'áámá nī ndaacadaamí nī yeⁿé nuuⁿndí yeⁿé nī.

Pedro ndúúcū Juan nanááⁿ 'iiⁿntyéⁿé Concilio

4 Taachi Pedro ndúúcū Juan yaaⁿví yā nanaaⁿ 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chí nduuvídáámá yā tuuⁿmí ndaa nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chiiduú s'eeⁿ yeⁿé Israel ndúúcū soldados ndíí tiiⁿ yeⁿé soldados chí diiⁿ cuidado yeⁿe yáacū templo yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel ndúúcū 'iiⁿyāⁿ saduceos chí nguéé i'teenú yā chí ndduuchí 'iiⁿyāⁿ yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā. ²'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ miiⁿ ya'āi chíí yeⁿe staava yeⁿé yā taachi ch'iindiveéⁿ yā chííⁿ chí Pedro ndúúcū Juan caⁿa yā chí chí'cuéeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ yááⁿ miiⁿ. Ní caⁿa yā chí Dendyuūs nadacuéeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā cucáávā Jesús miiⁿ. ³Ch'ínū nguuví miiⁿ ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chitaⁿá yā Pedro ndúúcū Juan ní chinuúⁿ yā saⁿa s'eeⁿ vácūú ndíí chideeve miiⁿ. ⁴Naati nguaaⁿ tanducuéⁿe yā neenē 'yaaⁿ yā chí ch'iindiveéⁿ yā ní n'dee taaví yā chí chí'teenú yā, ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ngii yā taandu nuuⁿu mil.

⁵Chideeve táámá nguuví miiⁿ nduuvidaamā na yáāⁿ Jerusalén 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí ngaⁿā ntiiⁿnyuⁿ ndúúcū 'iiⁿyāⁿ ndiicúú chí ngaⁿa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿé yáacū ndúúcū maestros yeⁿe ley, ⁶ndúúcū chiiduú ch'ēete cá yeⁿé Israel chí nguuví Anás, ndúúcū Caifás, ndúúcū Juan, ndúúcū Alejandro, ndúúcū nducyáácá 'iiⁿyāⁿ yeⁿe familia chiiduú ch'ēete cá yeⁿe Israel. ⁷Ní

ch'iinú yā Juan ndúúcū Pedro naavtaⁿā, ní ntiinguunéeⁿ yā saⁿā s'eeⁿ: ¿De'ē poder, o de'ē duuchí 'iiⁿyāⁿ chi teē poder chi díⁿ ní chuū?

⁸Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní diituú Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs 'iiⁿyāⁿ caⁿa yā chii yā saⁿa: Ndís'tií 'iiⁿyāⁿ chi ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ ndiicū chi ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿe yáacū yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel; ⁹ndúúti chi ndís'tií maaⁿ ní díⁿ ní juzgar nús'uu yeⁿe saⁿā chi ngiitā miiⁿ ní n'daacá nū ndúúcū sa, ní sáⁿa 'cūū miiⁿ nanduuva yeⁿe sa, ¹⁰cadíínuuⁿ nducyaaca ndís'tií ndúúcū nducyáacá 'iiⁿyāⁿ yeⁿe Israel miiⁿ chi sáⁿa 'cūū chi canée sá ndúúcu yú nanduuvá yeⁿe sa cucááv Jescu Cristo yeⁿe yáā Nazaret. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ ndís'tií ní s'néeⁿnga'á ní 'iiⁿyāⁿ ní Dendyuūs nadicuéeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā. ¹¹Jesús tan'dúúcā tuūu 'cūū chi ndís'tií 'iiⁿyāⁿ chi din'dái va'ai ní nguée canee yiinú ní, naati maaⁿ ní Ndyuūs chi cu'néeⁿ yā tuuú 'cūū yeⁿe lado tuūu ch'etē yeⁿe esquina yeⁿe va'ai. ¹²Véé dámaāⁿ 'áamá n'dyáⁿā sáⁿa 'cūū chi cuuvi nadanguáⁿai sa 'aa du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ. Neⁿe chi nguée ndúúcū 'iiⁿyāⁿ miiⁿ nguée nínguaⁿāi yú, ti nguée táamá 'iiⁿyāⁿ ná iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chi nadanguáⁿai yā s'uuúⁿ.

¹³Tuu'mi ní taachí n'diichi yā chi Juan ndúúcū Pedro ditiinú taavi sa, nguée di'váⁿa sa ní cudéenu yā chi nguée saⁿā chi deenu sa letra ti tonto sa, cheⁿe yiinú yā chií. Ní deenú yā chi saⁿā s'eeⁿ ch'etinéé sa ndúúcū Jesús. ¹⁴Taachí n'diichí yā chi chéendii saⁿā chi 'āā nnduuvá

yeⁿe ndúúcū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguée ngíí ngaⁿa yā contra yeⁿe sa. ¹⁵Tuu'mi ngaⁿá 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ngii yā saⁿā s'eeⁿ miiⁿ chí nacan'dáa sa nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nndeé yā nguaaⁿ maáⁿ yā. ¹⁶Ní ngaⁿa yā: ¿De'ē diiⁿ yú ndúúcū saⁿā s'eeⁿ? Cuaacu níⁿnyúⁿ chi vee 'aama señal caavá saⁿā s'eeⁿ diiⁿ sa 'tíicā ní cadíínuuⁿ nducyaaca yā na yáāⁿ Jerusalén miiⁿ. Ní nguée cuuvi 'cuēcutáⁿa yú yeⁿe chūú. ¹⁷Naati chi 'aa ntée caaⁿmaⁿ sa chi 'yaaⁿ cá chuū nguaaⁿ yáāⁿ, tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ chi ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿe yáāⁿ miiⁿ ngaⁿa yā: Yáá'ví yúúdu yú yeⁿe saⁿā s'eeⁿ chí 'aa ntée caaⁿmaⁿ sa mar 'áamá yeⁿe Jesús ndii mááⁿ ndíí nguuvi chi cuchí.

¹⁸Ní 'cai yā saⁿā s'eeⁿ ní caⁿa yúúdu yā chii yā saⁿā s'eeⁿ chi 'āā ntée caaⁿmaⁿ sa ní 'aa ntée ca'cuéeⁿ sa yeⁿe Jesús miiⁿ. ¹⁹Naati Pedro ndúúcū Juan nán'guēcutáⁿa sa yeⁿe yā ní caⁿā sa yeⁿe yā: Canée chí tuumicadiinuⁿ ní nanááⁿ Dendyuūs. ¿'Áá canée chi cu'téenu 'nū yeⁿe ndís'tií vmnááⁿ vmnaaⁿ o cu'teenú 'nū yeⁿe Dendyuūs? ²⁰Ti nguée cuuvi chi 'aa ntée caaⁿmáⁿ nús'uū de'e chí n'diichi 'nū o chííⁿ chí ch'iindiveéⁿ nū.

²¹Tuu'mi ní taachi yaa'vi yuudú yā saⁿā s'eeⁿ ní nadich'ó yā saⁿā s'eeⁿ cáāvā nducyáacá yā i'téenu yā Dendyuūs cucáāv chíí 'āā chíí. Ní nguée indaacá yā mar 'áamá nuuⁿndi ch'etē yeⁿe saⁿā s'eeⁿ chi cuuvi díⁿ yā castigar saⁿā s'eeⁿ cáāvā chí 'va'á yā 'iiⁿyāⁿ yáāⁿ miiⁿ. ²²Ní'cú díⁿ yā 'áamá milagro ndúúcū saⁿā miiⁿ chí nduūvá yeⁿe sa. Saⁿā miiⁿ 'āā ngo'o sá 'uūví ngēecu nduūyū yeⁿe sa.

**'Iiⁿ'yāⁿ chi i'teenu caacá yā
confianza ndúú^{cū} ánimo**

²³Taachí 'āā nduuví yā libre cueⁿ'é yā nanááⁿ compañeros yeⁿ'é yā. Tuuⁿ'mi ní caⁿ'á yā nducueⁿ'ē chi ncaⁿ'a chiiduú n'gēetē yeⁿ'e Israel ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ ndiicū^ū chi ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e yáacū. ²⁴Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū, nduuvidaamá yā ní caⁿ'a yā ndúú^{cū} Dendyuūs: N'díi, Señor Dendyuūs chi ch'ēete n'dai ca, n'dii 'iiⁿ'yāⁿ chi din'dái nī nanguuvi ndúú^{cū} yáⁿ'āa ndúú^{cū} nuūⁿ'nī yáⁿ'ā ndúú^{cū} tanducueⁿ'ē chi véé. ²⁵Caati ndúú^{cū} cheendi David, saⁿ'ā chi n'dii chí 'āā diiⁿ mandado yeⁿ'é nī ní 'āā caⁿ'a nī: ¿Deⁿ'ē cuchíⁿ chi rebelde 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel? Níicú 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē naciones miiⁿ inacádiinúúⁿ yā cosa chi nguéé dichiiⁿ'vē. ²⁶Nduuvidaamá reyes yeⁿ'ē yáⁿ'āa 'cūū, 'íicú saⁿ'ā n'gēete chí ngaⁿ'ā ntiiⁿ'nyúⁿ yā nduuvidaamá yā contra yeⁿ'e Señor Dendyuūs, ndúú^{cū} Cristo yeⁿ'é yā.

²⁷Maaⁿ ní cuaacu níⁿ'nyúⁿ chí nduuvidaamá yā Herodes ndúú^{cū} Poncio Pilato, ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel na yáaⁿ 'cūū contra yeⁿ'e Jesús chi Daiya nī chi n'dai. Ní n'díi caⁿ'á nī ntiiⁿ'nyuⁿ chi díⁿ yā. ²⁸'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ díⁿ yā chi cuuvi tan'dúú^{cā} chi neⁿ'é nī vmnááⁿ vmnaaⁿ chí cuuvi 'tífā. ²⁹Maaⁿ ní n'dii Señor, n'diichí nī chi tan'dúú^{cā} chi chiiduú n'gēetē yeⁿ'ē Israel ngaⁿ'a taáⁿ yā ndúú^{cū} nús'uu. N'dii Señor, teé nī nús'uu chi idiiⁿ

mandado yeⁿ'é nī chí nguéé 'va'á 'nū ní caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu yeⁿ'é nī. ³⁰Ch'íⁿ'í maáⁿ nī chí diitú nī chí 'iiⁿ'yāⁿ díⁿ yā chí nánduū^{vā} yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ, ní díⁿ yā señales ndúú^{cū} vaadi n'giinu cucáāvā Daiyá nī chí Jesús chi n'dai taavi.

³¹Taachí ch'iinu caⁿ'ángua'á yā naachi nduuvidaámá yā, nuⁿ'u va'āi miiⁿ. Ní nducyaaca yā ní chiitu Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ. Nguéé 'va'á yā chí caⁿ'a yā nduudu yeⁿ'e Dendyuūs.

**Nducueⁿ'ē chi véé yeⁿ'ē
nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ**

³²'Iiⁿ'yāⁿ n'dee n'dái chí ch'i'téenu yā nduuvidaamá yā ní 'áámá staava yeⁿ'é yā, 'áámá alma yeⁿ'é nducyaaca yā. Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguεε caⁿ'a yā chí yeⁿ'é yā denduū^ū chí véé yeⁿ'é yā ti nducueⁿ'ē chí véé ní yeⁿ'ē nducyááca yā.

³³Apóstoles chí dichó'ó Ndyuūs ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu ndúú^{cū} poder ch'ēete yeⁿ'ē Señor Jesús chí nadacueéⁿ yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. Níicú favor ch'ēete taavi cá yeⁿ'é Dendyuūs cánéé nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ³⁴Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguεε ngii 'vaachí yā. Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí véé yeⁿ'ē chiidá yā chí yeⁿ'e yā ndúú^{cū} dendu^u yeⁿ'é yā ín'diicuí yā. Ní ndéε yā chí ndāāca yā chí n'diicui yā chiiⁿ. ³⁵Ní 'neeⁿ yā na ca'a apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs. Ní ngaⁿ'á yā ca'áámá 'iiⁿ'yāⁿ tuunu tuunu ca ngii 'vaachí 'iiⁿ'yāⁿ. ³⁶Tuuⁿ'mi ní José, ní 'iiⁿ'yāⁿ chí s'neeⁿ apóstoles chí duuchi Bernabé (chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ, 'Iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a 'viich'ētífnūⁿ). José miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata yeⁿ'e levita

ní ch'iindiyáaⁿ yā na isla Chipre.
³⁷Iiⁿyāⁿ miiⁿ véé 'áamá vaadi
 ngua'aá yeⁿ'é yā. N'diicui yā ní ndée
 yā tuumi yeⁿ'é miiⁿ, ní s'neéⁿ yā na
 ca'a apóstoles chi dichó'ó Ndyuūs.

Ananías ndúúcū Safira

5 Véé 'áamá saⁿ'ā chi nduuvu
 sa Ananías ndúúcū Safira
 n'daataa yeⁿ'é sa chi n'diicui sá
 'áamá vaadi ngua'aá yeⁿ'é sa. ²Nguéé
 tanducueⁿ'é tuumi chi sta'a sa
 yeⁿ'e yáⁿ'āa ndée sa, ní n'daataá
 yeⁿ'é sa chicadínúúⁿ tá chuū. Saⁿ'ā
 miiⁿ ní 'téé nūu ndée sa chi 'neeⁿ
 sa na ca'ā apóstoles chi dichó'ó
 Dendyuūs. ³Tu'u'mí ngaⁿ'ā Pedro
 miiⁿ: Díí, Ananías, ¿de'ē cuuví chi
 yááⁿnguiniūⁿ chistaⁿ'a sa na staava
 yeⁿ'é di, ní nguéé caⁿ'a cuaacú dí
 nanááⁿ Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs,
 ní nguéé ndée di tanducueⁿ'é tuumí
 yeⁿ'é yáⁿ'āa miiⁿ? ⁴Naaⁿ chi cánée
 ta'ā di, ¿'áá nguéé yeⁿ'é di? Ni taachi
 'āā n'diicui di, ¿'áá nguéé yeⁿ'é di
 dendu'ū? ¿De'ē cúuví chí chi'neeⁿ di
 na staava yeⁿ'é di? Nguéé caⁿ'a di
 nduudu yaadi miiⁿ ná saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí
 'cūū naati nanááⁿ Dendyuūs.

⁵Taachi Ananías ch'iindiveeⁿ sa
 nduudú 'cūū sndeeve sá ní ch'iī sa.
 Ní nducyáaca yā chi ch'iindiveeⁿ yā
 chuū dii'yā taaví yā chiī. ⁶Ní saⁿ'ā
 da'caiyāa chi s'neéⁿ miiⁿ nadicuéeⁿ
 sa 'iiⁿ'yāⁿ, ní ch'ēecu sa tīnūūⁿ
 'iiⁿ'yāⁿ, ní tun'dáa sa 'iiⁿ'yāⁿ chuva'āī.
 Ní ch'iichi sá 'iiⁿ'yāⁿ na panteón.

⁷Cho'oo tan'dúúcā 'iiⁿ'nūⁿ hora
 chi ndáa n'daataa yeⁿ'é sa chēeti
 yaacū. Táⁿ'a 'cūū ní nguéé deenū
 tá de'ē chi chiī. ⁸Tu'u'mí ní Pedro
 ngaⁿ'a sa ngii sa táⁿ'ā: Cuuvi di
 'úú, ¿'áá n'deēe tuumí sta'a di yeⁿ'e

yáⁿ'āa miiⁿ chí n'diicui sa? Ní tá
 miiⁿ ní caⁿ'a tá: 'Tífcā. ⁹Pedro miiⁿ
 ngaⁿ'a sa ngii sa táⁿ'ā: ¿De'ē cáávā
 chi diiⁿ di ndúúcū isaⁿ'a yeⁿ'é di chi
 chinnche'ei dí Espíritu yeⁿ'e Señor
 'iivú Ndyuūs? N'diichí dí. 'Iiⁿ'yāⁿ chi
 cheⁿ'e chí n'guuchi isaⁿ'ā yeⁿ'é di
 sneé yā cheendi yaacū ní canée chí
 tun'dáa ntúuⁿ yā dii. ¹⁰Tu'u'mí ní chi
 nndeevé túūⁿ tá 'cūū na ca'a Pedro
 ní ch'iī tá. Taachi ndáa saⁿ'ā s'eeⁿ
 yáacū ní ndaaca sa táⁿ'a 'āā n'dii
 ntúūⁿ tá. Ní tun'dáa nī ntúūⁿ saⁿ'ā
 da'caiyāa s'eeⁿ táⁿ'ā. Ní ch'iichi sa
 táⁿ'ā niiⁿnuúⁿ ná yáinyāⁿ yeⁿ'é saⁿ'a
 yeⁿ'é tá. ¹¹Nducyáacá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é
 yáacū ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chi ch'iindiveeⁿ
 yā chuū neenē dii'yā yā chiī.

N'dee taaví señal s'eeⁿ ndúúcū vaadi n'giinu s'eeⁿ

¹²Cáávā ta'a apóstoles neenē
 n'dee nááⁿ señales ndúúcū
 vaadi n'giinu s'eeⁿ díⁿ yā na
 yáāⁿ miiⁿ. Ní nducyáacá yā 'áamá
 nduuvidaamá yā corredor chi
 nguuví Salomón yeⁿ'e yaacū templo
 yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel. ¹³'Iiⁿ'yāⁿ chi
 nguéé nduuvidaamá yā ndúúcū
 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáacū 'va'á yā chi
 nduuvidaāma yā nduucú yā. Naati
 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ diiⁿ yā honrar
 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáacū. ¹⁴'Iiⁿ'yāⁿ chi
 i'téénú Señor 'iivú Ndyuūs chi 'yaaⁿ
 cá yā tan'dúúcā chi 'yaaⁿ sáⁿ'ā 'tiicá
 ntúūⁿ n'daataa; ¹⁵tun'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ
 s'eeⁿ chi ngííta miiⁿ cyuuni. Ní
 sn'duú yā 'iiⁿ'yāⁿ na cama, ní sn'duú
 yā 'iiⁿ'yāⁿ na colchones, ti taachi
 cho'o Pedro miiⁿ ní 'aa cunee 'cuutií
 yeⁿ'é Pedro miiⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'é 'áamá
 chēe 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ¹⁶Nífcú 'iiⁿ'yāⁿ
 yáāⁿ na niiⁿnuúⁿ mífⁿ neenē 'yáāⁿ

yā ndaá yā yáaⁿ Jerusalén ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chi ngiítā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí sta'ā 'yúúné chí nguéé n'dāācā yeⁿe yáaⁿ'nguiniūⁿ. Nducyáácā yā nduuva yeⁿé yā.

'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ can'dáa yā chi n'nuuⁿ cá'ai yā Pedro ndúúcū Juan

¹⁷Tuu'mi ní chiiduú ch'ēete ca yeⁿe Israel ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chi snée yā ndúúcū yā chi yeⁿē saduceo s'eeⁿ chí nguéé i'téenu yā chi nduuchi 'iiⁿyāⁿ nguaaⁿ tináⁿ'ā diíⁿ yā contra yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní diíⁿ nguéé yā.

¹⁸Ní sta'á yā apóstoles chí dichó'ó Ndyuūs ní s'nuúⁿ yā saⁿ'ā s'eeⁿ vácūū yeⁿe yáaⁿ miiⁿ. ¹⁹Naati 'áámá ángel yeⁿe Señor 'iivú Dendyuūs miiⁿ ní nn'guaaⁿ yā cheendi vácūū miiⁿ n'gaaⁿ, ní tun'dáa yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: ²⁰Cunaⁿ'á nī, ní 'cuetíndíi nī na yáacū templo ní caa'maⁿ nī tanducuéⁿē nduudu yeⁿe vida ngaí 'cūū nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ yeⁿē yáaⁿ miiⁿ.

²¹Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū ní sndaa yā yaacū templo miiⁿ tyaaⁿ tyaaⁿ ní ca'cueeⁿ yā. 'Naaⁿ chí snée yā cheeti yaacū miiⁿ ní nduuvadáámá chiiduú ch'ēete ca yeⁿe Israel ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí snée nduucú yā. Ní 'cai yā 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿ'a ntiíⁿnyuⁿ ndúúcū nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ndicúū yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel. Ní dichó'ó yā soldado s'eeⁿ chí caⁿ'ā sa na vácūū chí canguái sa 'iiⁿyāⁿ.

²²Taachi ndáa soldado s'eeⁿ nguéé indaāca sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ vácūū tuu'mi ní nguēcundíi sa ní yaa'vi sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. ²³Ní ngaⁿ'ā sa: Cuaacu níf'nyúⁿ taachí ndaá 'nū, ní nduudí vácūū ní canéé candado, ní 'iiⁿyāⁿ chí snée cuidado vácūū snée yā cheendi

vácūū. Taachí nan'guaaⁿ 'nū mífⁿ, mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguéé yā cheeti vácūū miiⁿ. ²⁴Taachi chiiduú ch'ēete ca yeⁿe Israel miiⁿ ndúúcū soldado ndíítiⁿ yeⁿe soldado s'eeⁿ chí idiíⁿ cuidado yaacū templo miiⁿ ndúúcū chiiduú n'geete ch'iindiveéⁿ yā nduudu 'cūū, néené nadacadíínuuⁿ yā chí chií chuū. ²⁵Naati 'áámá 'iiⁿyāⁿ ndaá yā ní chíí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chuū: Cun'diichí nī, sáⁿ'ā chí s'nuúⁿ nī vácūū miiⁿ yáacū templo snúuⁿ sa. Ní ng'icuéⁿ sa 'iiⁿyāⁿ yáaⁿ.

²⁶Tuu'mi ní cueⁿē soldado ndíí tiíiⁿ yeⁿe soldado s'eeⁿ chí diíⁿ cuidado yeⁿē yáacū ndúúcū soldado s'eeⁿ ní nguéé ndúúcū vaadi caa'va chí nguái yā saⁿ'ā, ti 'va'á yā chí cuíítuū 'iiⁿyāⁿ yáaⁿ miiⁿ. ²⁷Taachi ndéé yā saⁿ'ā s'eeⁿ ní diíⁿ yā presentar saⁿ'ā s'eeⁿ nanááⁿ 'iiⁿntyéⁿe yeⁿe concilio tuu'mi ní chiiduú ch'ēete cá yeⁿe Israel miiⁿ ntiinguunéⁿ yā saⁿ'ā s'eeⁿ.

²⁸Ní ngaⁿ'a yā saⁿ'ā s'eeⁿ: ¿Áá nguéé caⁿ'a 'nū chíi 'nū diituú ndís'tií chí nguéé ca'cueéⁿ nī yeⁿe Jesús? Maaⁿ ní 'āa dicutúu ntúuⁿ nī na yáaⁿ Jerusalén ndúúcū nduudu náⁿ'á yeⁿé nī. Ní neⁿe cu'neéⁿ nī nuuⁿndi nús'uu ndúúcū nuuⁿndi yeⁿē vaadi n'gii yeⁿē sáⁿ'a 'cūū. ²⁹Nanguēcútaⁿ'ā Pedro ndúúcū apóstoles ní caⁿ'a yā: Canee chí dííⁿ 'nū o cu'téenu 'nū yeⁿé Dendyuūs vmnááⁿ vmnaaⁿ chí 'cuiinu ní cu'téenu 'nū yeⁿé saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. ³⁰Dendyuūs yeⁿē chiida yú nadācuéⁿ yā Jesús. Ní ndís'tií ní ch'iiⁿnúⁿ nī 'iiⁿyāⁿ ní dicuái nī 'iiⁿyāⁿ ná 'áámá yáⁿ'á. ³¹Ndyuūs nadicuéⁿ yā Jesús lado yeⁿe honor. Ní chí'neéⁿ yā 'iiⁿyāⁿ chí

ch'εεte ní Salvador chi nadach'εεcu Jesús 'i'i'yā ye'e nuu'ndi ye'íe yā. Ní chuū ní cáávā chí Jesús ca'a yā 'i'i'yā Israel chi cuuvi ndaacadáámí yā ye'e nuu'ndí ye'íe yā. Nífcú Dendyuūs nadach'εεcú yā nuu'ndi ye'íe yā. ³²Nífcú nús'uū ní testigo 'nū ye'íe yā ye'e cosa 'cūū ndúúcū Espíritu N'dai ye'e Ndyuūs. Dendyuūs mii' ca'a yā Espíritu N'dai mii' 'i'i'yā chi ch'iindiveé' yā ye'íe yā.

³³Taachí 'i'i'yā' s'ee' ch'iindiveé' yā chuū neené nduuví taá' yā ní ne'e 'caa'nú' yā sa'ā s'ee'. ³⁴Tuu'mi ní nguaa' 'i'i'ntyé'e ye'e concilio ncuee' 'áámá sa'ā ye'íe 'i'i'yā' fariseo s'ee' chi nguuví sa Gamaliel, chi sa'ā chi déénú taavi ye'e ley. Sa'ā mii' 'áámá sá chi neené induuví 'i'i'yā' yāá' sá'ā. Ca'a nti'nyu' sa chi can'daa apóstoles chi dichó'ó Ndyuūs chuva'ai mii' 'áámá rato 'lín. ³⁵Tuu'mi ní ca'a sa: Ndís'tií, 'i'i'yā' Israel, cuin'dífcí nī chí díí' nī ndúúcū sá'a s'ee'. ³⁶Caati nguuví chí 'āā chó'oo nācuee' sa'ā chí nguuví Teudas chi ca'a sá 'i'i'yā' chí 'áámá 'i'i'yā' ch'εεte. Ní nduuvidaamá 'i'i'yā' ndúúcū sa'ā mii' tan'dúúcā cuu' ciento 'i'i'yā'. Sá'a 'cūū ní ch'ii sa, ní 'i'i'yā' chí ch'iindiveé' yā ye'e sa, tuunu tuunu ca na vaacú yā cuiná'a yā. Mar 'áámá yā 'āā ntéé ch'εεtinéé yā. ³⁷Chó'oo chúū ní nācuee' Judas, sa'ā ye'e yá'āa Galilea taachí nduuví duuché 'i'i'yā'. Ní neené 'yaa' 'i'i'yā' n'dáa yā sa'ā. Sa'ā mii' ní ch'ii ntúu' sa ní nducyaaca 'i'i'yā' chí ch'iindiveé' yā cue'e 'múú' cue'e mii' yā. ³⁸Maa' ní nga'á

ngii ndís'tií: Cuví' nī ye'e sá'ā s'ee'. Ní 'āā snée ra sa ti ndúúti chí consejo 'cūū o nti'nyu' 'cūū ye'e sa'ā i'nyee'dí 'cūū tuu'mi ní nguée' de'e vεε dichí'vε. ³⁹Nguée' cuuvi díí' nī chí nadituuví nī chuū ndúúti chí ye'e Dendyuūs ní nguée' díí' nī chí cuuví cuu'má' nī ndúúcū Dendyuūs.

⁴⁰Canee yiinú yā chí ca'a sa. Ní 'cai yā apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs ní che'íe yā sa'ā s'ee'. Ní yaa'vi yuudu yā sa'ā s'ee' chí nguée' caa'ma' sa ye'e Jesús mii'. Ní n'dεεchí yā sa'ā s'ee'. ⁴¹Sa'ā s'ee' ní nan'dáa sa nguaa' 'i'i'yā' concilio s'ee', ní yeenú taaví sa caati Dendyuūs 'cuú' yā chí ch'εenu sa chii cucáávā Jesús. ⁴²Nguée' i'nee' naa' yā chí ndii ngi'cuee' yā, ní nga'a yā ye'e Jesucristo mii' ch'εeti yáacú templo ndúúcū ná vaacú 'i'i'yā' nguuví nguuví.

Díí' yā votar ndeēchē sá'ā diáconos

6 Nguuvi mii' chí'yáá' 'i'i'yā' s'ee' chí i'téenu yā Jesús. Ch'iindiveé' yā nduudú vaadi caa'va nguáa' yā. 'i'i'yā' s'ee' chí griego yā ca'a yā chí 'i'i'yā' Israel s'ee' nguée' díí' yā cuenta ndii nguεε ca'á yā nguuví nguuví n'dáátaa ngu'āā chí cuta'a tá ch'εε chí che'e tá. ²Tuu'mi ní ndiichúúví apóstoles nadidaama yā nducyáácá 'i'i'yā' chí i'téenu yā Jesús, ní ca'a yā: Nguée' n'daacā chí cu'nee' 'nū chí caa'má' nū ye'e nduudu ye'e Dendyuūs ní ca'á nū chí che'íe 'i'i'yā'. ³Ndís'tií hermanos, in'nuú' nī nguaa' s'uuú' ndeēchē sa'ā chí n'daacā vida ye'e yā ní chí diitú yā ndúúcū Espíritu N'dai ye'e Ndyuūs ndúúcū vaadi cadínūu'.

Saⁿā s'eeⁿ ca^ā yú ntíⁿnyúⁿ 'cūū saⁿā. ⁴Ní nús'uū 'cuēetinée 'nū caaⁿmaⁿngua^á 'nū ní 'cuēetinée 'nū lado yeⁿē chi caaⁿmáⁿ 'nū nduudu yeⁿe Dendyuūs.

⁵Nducyáácá yā ní canee yiinú yā chuū. Ní díⁿ yā votar Esteban saⁿā chi i'teenu taavi ní ndiituú ndúúcū Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs, ndúúcū Felipe, ndúúcū Prócoro, ndúúcū Nicanor, ndúúcū Timón, ndúúcū Parmenas, ndúúcū Nicolás 'aama chi i'teenu yeⁿe yāāⁿ Antioquía ní maaⁿ ní 'āā saⁿā Israel.

⁶Nducyaacá yā chi'néeⁿ yā saⁿā s'eeⁿ ní cueⁿe sa nanááⁿ apóstoles chi dichóó Dendyuūs. Ní cuayíví chi caⁿ'angua^á yā tuu'mi ní sn'dúu yā ta'á yā vmnááⁿ yeⁿe saⁿā s'eeⁿ cáávā ntiⁿnyūⁿ chí ca'a yā saⁿā.

⁷Nífcú chi 'yāāⁿ 'iⁿyāⁿ chí chi'teenú yā nduudu yeⁿe Dendyuūs miiⁿ. Ní 'iicu 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'teenú yā Jesús neené chi 'yaaⁿ taavi sá ná yāāⁿ Jerusalén. Neené 'yāāⁿ chiiduú s'úúⁿ yeⁿē Israel chí'téenu yā tan'dúúcā chi 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ chí'téenu yā.

Sta'á yā Esteban

⁸Esteban miiⁿ ní 'áámá 'iⁿyāⁿ chí i'teenú taavi yā nífcú chi diitú yā ndúúcū poder. Ní neene n'gēēē vaadi n'giinu ndúúcū señales díⁿ yā nguaaⁿ 'iⁿyāⁿ yāāⁿ. ⁹Tuu'mi ní tanáⁿā 'iⁿyāⁿ chí caⁿ'á yā yaacū sinagoga yeⁿe yāāⁿ yeⁿe yā 'iⁿyāⁿ chí nguuví Libertos, ndúúcū 'iⁿyāⁿ yeⁿē yāāⁿ Cirene, ndúúcū 'iⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ Alejandría, ndúúcū dendu'ū 'iⁿyāⁿ yeⁿe yáⁿā Cilicia, ndúúcū 'iⁿyāⁿ yeⁿē yāāⁿ Asia, 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ ch'ēcu cheendí yā

ndúúcū Esteban. ¹⁰Naati nguéé chi chéé yā ndúúcū Esteban cáávā vaadi deenu yeⁿē yā ndúúcū chi Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs caⁿ'a chí caaⁿmaⁿ Esteban. ¹¹Tuu'mi ní n'de'ei n'de'ei caⁿ'a yā chí yā náⁿā 'iⁿyāⁿ chí caaⁿmáⁿ yā chí 'āā n'giindiveéⁿ yā chí Esteban miiⁿ caⁿ'a yuudú yā contra Moisés ndúúcū Dendyuūs.

¹²'iⁿyāⁿ s'eeⁿ ní chicadiinuⁿ yā chí nducyaaca 'iⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ miiⁿ ní néenē ch'ēcu cheendí yā ní ndástaⁿ'a vaadi cadiinuúⁿ yeⁿē 'iⁿyāⁿ ndicúú ndúúcū maestros yeⁿe ley. Ní nducyáácá 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ ndaacá yā Esteban, ní sta'á yā 'iⁿyāⁿ, ní ndéē yā nanááⁿ 'iⁿntyéⁿē concilio. ¹³Ní 'hēē yā testigos chí ngaⁿ'a nduudu yaadi ní ngaⁿ'a sa: Esteban 'cūū ní nguéé 'nēēⁿnaaⁿ sa chí ngaⁿ'a taaⁿ sá yeⁿe lugar 'cūū yeⁿē Dendyuūs ní contra yeⁿe ley. ¹⁴N'giindiveéⁿ 'nū chí ngaⁿ'a sa chí Jesús miiⁿ yeⁿe yāāⁿ Nazaret nadatuuví yā lugar 'cūū ní n'daáⁿ yā costumbre chí teē Moisés s'uúúⁿ.

¹⁵Tuu'mi ní nducyaacá 'iⁿntyéⁿē concilio vēēē yā ní n'diichí yā saⁿ'ā miiⁿ. N'diichí yā naaⁿ sa tan'dúúcā naaⁿ ángel chí saⁿ'ā yeⁿe va'ai ch'ēēti nguuví chí díⁿ ntiⁿnyuⁿ yeⁿē Ndyuūs.

Esteban caⁿ'á yā yeⁿē maáⁿ yā nī ch'ii yā

7 Tuu'mi ní ngaⁿ'ā chiiduú ch'ēēē cá miiⁿ yeⁿē Israel: ¿Áá 'tífcā chuū? ²Ní Esteban miiⁿ ní ngaⁿ'ā sa: Ndís'tii saⁿ'ā ví'í ndúúcū chiida yú s'tii, 'caandiveéⁿ nī yeⁿē 'úú: Chiida yú Abraham n'diichí yā Ndyuūs chí dēēē taavi ca taachí canée yā na yáⁿā Mesopotamia taachí 'āā cuéé

cuneé yā na yāāⁿ Harán. ³Ní Ndyuūs caⁿa yā chiī yā 'iiⁿyāⁿ: Can'dáa di yeⁿē yāāⁿ vaacú di ndúúcū yeⁿē 'iiⁿyāⁿ yeⁿē di, ní cuchii di na yāⁿāa chi 'cuuⁿmíⁿ dii. ⁴Tuu'mi ní Abraham miiⁿ nan'dáa yā yeⁿē ná yāⁿāa yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿe yāⁿāa Caldea ní canée yā na yāāⁿ Harán. Cuayiivi chi ch'iī chiidá yā, tuu'mi ní Ndyuūs nadach'óo yā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ná yāⁿāa 'cūū naachi snée ndís'tiī maaⁿ. ⁵Tiempo miiⁿ Ndyuūs nguée ca'a yā Abraham de'ē vee chi cuuvi yeⁿé yā yeⁿe na yāⁿāa miiⁿ, mar 'aama naachi 'canca'á yā naati caⁿa Ndyuūs chi ca'á yā cuayiivi yāⁿāa 'cūū chi yeⁿē Abraham, ní yeⁿē daiyá yā chi cuchiica ndíi cuayiivi ca taachi 'āa cuée daiya yā. ⁶Ní Ndyuūs ní 'túúcā caⁿa yā chiī yā: Daiyá ní chi cuchii ní 'iiⁿyāⁿ chi snúúⁿ yúúní caⁿá yā yāāⁿ vaacú 'iiⁿyāⁿ. Ní 'iiⁿyāⁿ yāⁿāa miiⁿ ní cuta'á yā daiyá yā chi dichí've 'iiⁿyāⁿ yāⁿāa miiⁿ. Ní 'iiⁿyāⁿ yāⁿāa miiⁿ ní nguée n'daacā ti 'cueenu yā cuuvi cheeti cuūuⁿ ciento nduūyū. ⁷Tuu'mí caⁿa Ndyuūs: 'Úú ca'á castigo 'iiⁿyāⁿ na yāⁿāa chi cuuví yā mozos yeⁿe yāⁿāa miiⁿ. Ní cuayiivi chi chó'oo chūū, ní nan'dáa yā. Nífcú cu'téenu yā 'úú na lugar 'cūū ní dííⁿ yā cheē chi neⁿé. ⁸Ní Ndyuūs dííⁿ yā 'áamá compromiso yeⁿē circuncisión ndúúcū Abraham. Circuncisión miiⁿ 'áamá señal chi 'caacá yā na cuerpo. Ní Abraham miiⁿ vée daiyá yā chi nguvi Isaac, ní dííⁿ yā circuncidar daiyá yā Isaac nguvi chi niin nguvi sa. 'Tiicá ntúūⁿ Isaac ndúúcū daiyá yā Jacob, ní Jacob ndúúcū ndichúúvi daiyá yā chi saⁿā patriarcas chi chiida yú s'eeⁿ.

⁹Ní chiida yú s'eeⁿ chinn'gueé yā yeⁿe 'díínu yā José. Ní n'diicui yā 'díínu yā José miiⁿ na 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāⁿāa Egipto. Ní cueⁿē José na yāⁿāa Egipto naati Dendyuūs canée yā ndúúcū yā. ¹⁰Dendyuūs nadanguáⁿai yā saⁿā yeⁿe tanducueⁿē chi ch'eēnu sa chiī na yāⁿāa Egipto. Ní Dendyuūs dííⁿ yā chi rey Faraón yeⁿe yāⁿāa Egipto n'diichí yā José chí saⁿā n'dai ní saⁿā chi déenu taavi ndúúcū taanduvée vaadi deenu chí ca'a Dendyuūs. Ní cucáávā chuū rey Faraón chi'neeⁿ yā José lado yeⁿe gobernador nanááⁿ yeⁿē yán'āa Egipto ndúúcū taanduvée chi vée na vaacú yā.

¹¹Ndaā cuicú ní nuuⁿmáⁿ na yāⁿāa Egipto ndúúcū yāⁿāa Canaán, ní nch'eenu n'dái yā chiī. Chiida yú s'eeⁿ ní nguée índaa ca yā chi che'e yā. ¹²Taachí ch'iindiveeⁿ Jacob miiⁿ chi vée trigo ná yāⁿāa Egipto, dich'óo yā daiyá yā chi chiida yú s'eeⁿ ndíi vmnááⁿ vmnaaⁿ ní cueⁿé yā 'áamá viaje. ¹³Ndiichi ndii 'úúví viaje ntiinaaⁿ sá chi José miiⁿ ní 'diinū sa cáávā chi José ch'iⁿi maāⁿ sa chi 'diinū sa. Tuu'mi ní rey Faraón miiⁿ ní n'diichí yā ti 'iiⁿyāⁿ yeⁿē José saⁿā s'eeⁿ. ¹⁴José miiⁿ ní diiⁿ sa chí ndaā chiidá sa Jacob ndúúcū nducyaaca 'iiⁿyāⁿ yeⁿē sa. 'Iiⁿyāⁿ yeⁿē sa ní ngii yā 'iiⁿnūⁿ ngēecu ndítiⁿyu yā. ¹⁵Tíicā cueⁿe Jacob na yāⁿāa Egipto naachí ch'íi yā ndúúcū chiida yú s'eeⁿ. ¹⁶Ní cuerpo yeⁿē tináⁿā s'eeⁿ candée yā 'iiⁿyāⁿ na yāāⁿ Siquem ní ch'iichí yā 'iiⁿyāⁿ na yáinyāⁿ chi caí Abraham. Abraham miiⁿ ní ndúúcū túumi yeⁿé yā caí yā yāⁿāa miiⁿ na yāāⁿ

Siquem yeⁿē daiya saⁿā s'eeⁿ Hamor yeⁿē yáaⁿ Siquem miiⁿ.

¹⁷Ní taachi 'āā snee niiⁿnuúⁿ nguuví chi Dendyuūs díiⁿ yā chi cāa yā chii yā Abraham, ch'iitá 'iiⁿyāⁿ Israel ní chii 'yáaⁿ yā na yáⁿāa Egipto. ¹⁸Ní nducueēēⁿ táámá rey na yáⁿāa Egipto chi nguée in'diichí yā José. ¹⁹Ní rey miiⁿ ní nguée n'daacā díiⁿ sa ndúúcū ndaata yeⁿe yú ndúúcū chiida yú s'eeⁿ. Ní chí cu'neeⁿ sa daiyá yā na peligro chi 'cuūví. Ní nguée cuuvi 'yáaⁿ yā. ²⁰Tiempo miiⁿ ní ch'iindiyáāⁿ Moisés, ní Ndyuūs n'diichí yā saⁿā 'líiⁿ chi n'daacā sa. Ch'iita sá na vaacu chiida sa 'iiⁿnuⁿ 'iiyū taaví yā saⁿā. ²¹Ní taachí chiida Moisés chi cu'neeⁿ yā saⁿa 'líiⁿ na peligro chi 'cuūví sa, tuu'mi ní táⁿā 'díí daiya rey Faraón chinguai tá saⁿā 'líiⁿ ní taaví tá saⁿā tan'dúúcā 'áámá daiya tá. ²²Ní Moisés miiⁿ ní ch'eēⁿ sa yeⁿē taanduvée vaadi deenu yeⁿē yáⁿāa Egipto. Ní diitinú taavi sa ndúúcū nduudu yeⁿē sa ndúúcū ntiiⁿnyuⁿ yeⁿē sa.

²³Taachi chii sá 'uuvi ngeecu ndúuyū, nacádiinuuⁿ sa na staava yeⁿē sa chi caⁿa sa n'diichi sa 'iiⁿyāⁿ yeⁿē sa chi saⁿā Israel miiⁿ. ²⁴Taachí n'diichí yā 'áámá saⁿa yeⁿē yáⁿāa Egipto chi nguē n'daacā idiiⁿ sa ndúúcū 'áámá 'iiⁿyāⁿ yeⁿē ndaata yeⁿē yā, Moisés miiⁿ ní díiⁿ yā nadanguáⁿai yā 'iiⁿyāⁿ. Ní ch'eⁿe ca yā ní 'nuucáⁿai yā saⁿā Egipto 'cūū ní ch'ii sa. ²⁵Moisés miiⁿ nacadíinuuⁿ sa chi 'iiⁿyāⁿ yeⁿē sa tuumicadiinúúⁿ yā chi Dendyuūs caⁿá yā ca'a yā libertad 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cáávā taⁿā sa. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní nguée tuumicadiinúúⁿ yā

chi 'tíicā. ²⁶Táámá nguuví miiⁿ ní Moisés cueⁿē sa naachí nguⁿu 'iiⁿyāⁿ yeⁿē sa. Neⁿe sa chi ntun'dáá n'dai yā ndúúcū paz. Ní ngaⁿa sa ngii sa 'iiⁿyāⁿ: Ndís'tií saⁿā 'diinú, nguée 'cuuⁿmáⁿ nī, ¿de'ē cáávā chi nguⁿu nī ndúúcū ví'i? ²⁷'Áámá saⁿā Israel chí n'geⁿe ví'i miiⁿ chingúúⁿ ndaā sa Moisés ní nadivíi sa 'iiⁿyāⁿ 'áámá lado ní ngaⁿa sá ngii sa 'iiⁿyāⁿ: ¿Du'ú s'neeⁿ n'dii tan'dúúcā 'iiⁿntyéⁿē o juez nanááⁿ nús'uú? ²⁸¿'Áá neⁿē nī 'caāⁿnuⁿ nī 'úú tan'dúúcā chi ch'iiⁿnuⁿ nī saⁿā yeⁿe yáⁿāa Egipto 'iicu? ²⁹Tááchí Moisés ch'iindiveéⁿ yā nduudú 'cūū, chéenu yā ní chindaa sa na yáⁿāa Madián. Cánée yā tan'dúúcā 'áámá sáⁿā canuuⁿ yúúní. Ní ch'iindí na 'uūví daiyá yā.

³⁰Cho'ōo 'úuvi ngeecu ndúuyū, ní 'áámá ángel che'enaáⁿ yā yeⁿē Moisés ní 'cai yā 'iiⁿyāⁿ naachi ngiichi yaⁿa 'líiⁿ na yiicú 'líiⁿ chi nguuví Sinaí. ³¹Moisés miiⁿ n'diichí yā ní cueⁿē yíinu yā yeⁿē chi n'diichi yā miiⁿ. Ndaa niiⁿnúⁿ yā chi cuuvi n'diichi yā. Saⁿā miiⁿ ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿē Dendyuūs miiⁿ chi ngaⁿā: ³²'Úú Ndyuūs yeⁿē chiidá nī s'eeⁿ, Ndyuūs yeⁿē Abraham, Ndyuūs yeⁿe Isaac, ní Ndyuūs yeⁿe Jacob. Moisés miiⁿ ní néénē dii'yá yā chii ndíí 'āā ntée nēⁿe yā n'diichi yā. ³³Ní caⁿa Señor Ndyuūs chii yā 'iiⁿyāⁿ: Tun'dáá ca'a di ndaacuú yeⁿē di caati naachi canée dí chí chéendii di nanááⁿ Dendyuūs. ³⁴Cuaacu níiⁿnyuⁿ chí n'diichí chi ch'eēnu taavi chii 'iiⁿyāⁿ yeⁿē chi snée yā yáⁿāa Egipto. N'giindiveéⁿ chí n'gai ya'ái yā. Ní caⁿá chí nadinguaⁿái 'iiⁿyāⁿ. Maaⁿ

ní cuchíi di. 'Úú dicho'ó dii na yáⁿaa Egipto.

³⁵Moisés miiⁿ ní 'iiⁿyāⁿ chi saⁿa diiⁿ sa chi cheenú yā chuva'āi yáⁿaa miiⁿ taachi caⁿa sa: ¿Dú'ú s'neeⁿ n'dii tan'dúúcā 'iiⁿntyéⁿe o juez? Maaⁿ ní Moisés miiⁿ Ndyuūs dichó'o yā chi cuuví yā saⁿa ntyéⁿe, ní nadinguáⁿai yā 'iiⁿyāⁿ. Dendyuūs diiⁿ yā chi canéé Moisés ndúúcū nduudu yeⁿé yā cucáávā ángel chí che'enaáⁿ yā yeⁿe Moisés na yáⁿá 'líiⁿ. ³⁶Moisés cuayiivi taachi diiⁿ yā vaadi n'gíínú ndúúcū señales na yáⁿaa Egipto, na nuūⁿníⁿyáⁿā chi nguuví Cuá'ā, ní na yáⁿaa cuuⁿmáⁿ chεeti 'uuví ngeεcu ndúuyū, ní tun'dáa yā 'iiⁿyāⁿ. ³⁷Moisés miiⁿ chiiⁿ chi ngāⁿa yā ngíi yā 'iiⁿyāⁿ Israel: Señor Dendyuūs yeⁿé yú caⁿá yā s'neéⁿ yā profeta chi caaⁿmaⁿ nduudu yeⁿé yā nguaaⁿ vi'i yú. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ tan'dúúcā 'úú. Ní 'caandiveéⁿ nī yeⁿé 'iiⁿyāⁿ profeta miiⁿ. ³⁸Sáⁿa 'cūū Moisés 'cūū chí canee sa naati nduuvidaamá yā na yáⁿaa cuuⁿmáⁿ ndúúcū ángel chi yaaⁿvi yā saⁿā na yiicū chi nguuví Sinaí, ní canee sa ndúúcū chiida yú. Ní Dendyuūs ca'á yā nduudu yeⁿé vida chi tee sa s'uuúⁿ. ³⁹Chiida yú ní nguéeⁿ ch'iindiveéⁿ yā yeⁿé Moisés miiⁿ ní chi'neéⁿ yā saⁿā 'áámá lado, ní divíi yā vaanicadíínuuⁿ yeⁿe yā, ní neⁿé yā nanguεεcúndíi yā yáⁿaa Egipto. ⁴⁰Ní caⁿá yā chii yā Aarón 'iiⁿyāⁿ chi chiida yú: Din'dái nī nús'uu dendyuūs s'eeⁿ chi cuuvi caⁿa yā vmnááⁿ yeⁿe yú caati Moisés 'cūū chi tun'dáa sa nús'uu yeⁿé yáⁿaa Egipto, nguéeⁿ deenu yú dε'ε chíi ndúúcū sa. ⁴¹Tuu'mi ní din'dái

yā 'áámá ídolo 'itiindu 'líiⁿ yeⁿe 'dííⁿnguāaⁿ chi n'duúⁿ yā 'iiti nátai ní 'caaⁿnúⁿ yā 'iiti cuūchí 'líiⁿ ní ca'a yā ídolo miiⁿ tan'dúúcā sacrificio. Ní yeenú taaví yā caavā ntiⁿnyuⁿ yeⁿé ta'á saⁿā s'eeⁿ. ⁴²Níicú Ndyuūs chivíi yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní chi'néeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi i'teenú yā tanducuéⁿé cosa chi véé nanguuvi tan'dúúcā 'yáⁿā ndúúcū 'iyyū, ndúúcū 'íiⁿnyúⁿ. 'Tíicā canee nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs naachi nguūⁿ profetas:

N'dii 'iiⁿyāⁿ Israel miiⁿ, ¿'áá tee nī 'úú 'iiti sacrificio chí 'āá 'nífⁿnúⁿ nī ndúúcū dendú'ú na yaⁿaa cuuⁿmáⁿ chεeti 'uuví ngeεcu ndúuyū?

⁴³Nguéeⁿ dε'ε vεε tee nī 'úú. Candée nī yaācu tíínūuⁿ yeⁿé ídolo Moloc, ndúúcū 'íiⁿnyúⁿ yeⁿe ndyuūs yeⁿé nī chi nguuví Renfán, ndúúcū cosa chuū chííⁿ chi din'dái nī chi cu'téenu nī. Níicú 'úú dichó'ó ndis'tií táámá lado yeⁿe yáⁿaa Babilonia.

⁴⁴Chiida yú s'eeⁿ ní canéé yeⁿé yā na yáacū tiinūuⁿ yeⁿé Ndyuūs chi caⁿā nduucú yā na yáⁿaa cuuⁿmáⁿ. Ní caⁿa Ndyuūs chii yā Moisés miiⁿ chí din'dái sa yáacū tiinūuⁿ tan'dúúcā chi n'diichi sa. ⁴⁵Chííⁿ yáacū tiinūuⁿ miiⁿ ní sta'a chiida yú s'eeⁿ ní candée yā ndúúcū Josué tiempo miiⁿ taachi sta'á yā yáⁿaa yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi nguéeⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata Israel. Ndyuūs nadacaanú yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéeⁿ 'iiⁿyāⁿ yéⁿé ndaata Israel nanááⁿ chiida yú s'eeⁿ. Ní yaācu tíínūuⁿ snee ndúúcū yā ndii nguuví yeⁿé David miiⁿ. ⁴⁶David miiⁿ nandaāca sa

favor nanáaⁿ Dendyuūs ní chiica sa chi din'dái sa yaācū ch'ēte yeⁿé Ndyuūs chi i'téénú Jacob miⁿ. ⁴⁷Salomón nínin'dái sa yaācū ch'ēte yeⁿe Dendyuūs. ⁴⁸Naati Ndyuūs chi canée yā na va'ai ch'ēti nguuví, nguée canée yā na yaācu chi din'dái 'iiⁿyāⁿ ndúúcu ta'á yā, ti tan'dúúca chi ngaⁿā profeta nduudu Dendyuūs tiempo chi chó'oo:

⁴⁹Nángúuví miiⁿ chí tan'dúúca trono yeⁿé, ní yáⁿāa miⁿ ní tan'dúúca banco yeⁿe ca'á. ¿Dé'ē va'āi idin'dái dí yeⁿé? ngaⁿa Señor i'ivú Ndyuūs. O ¿de'ē lugar chi ntaavi'tuūnuúⁿ?

⁵⁰¿Áa nguée 'úu din'dái ndúúcu ta'á tanducuéⁿe dendu'ú?

⁵¹Chééché tiíⁿ nī ní ch'ēchí staava yeⁿé nī ní nduudí veéⁿ nī. Ndís'tií ní nguée diiⁿ díveéⁿ nī yeⁿe Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs cueⁿe daāⁿmaⁿ. Tan'dúúca chiidá nī 'tiicá ntúuⁿ ndís'tií. ⁵²¿Du'u profeta chi caⁿa nduudu yeⁿe Dendyuūs chi chiidá nī nguée can'dáa yā chi ya'ái yā 'iiⁿyāⁿ? Ní ch'i'iiⁿnuⁿ yā 'iiⁿyāⁿ chi caⁿa yā vmnááⁿ vmnaaⁿ chi cuchiiⁿ 'iiⁿyāⁿ chi n'dai taavi. Ní 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chi n'dai taavi ndís'tií ní sta'á nī 'iiⁿyāⁿ nī ch'i'iiⁿnúⁿ yā 'iiⁿyāⁿ.

⁵³Ndís'tií ní sta'á nī ley chí tee ángeles ní nguée dííⁿ nī cumplir.

⁵⁴Taachi ch'iindiveeⁿ saⁿā s'uun chuū chi caⁿa Esteban nduuví taaⁿ n'dái sa na staava yeⁿe sa ní ndiitunuúⁿ ngé'ē diiⁿyuⁿ sa contra yeⁿe Esteban. ⁵⁵Naati Esteban miiⁿ ndiitu Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs che'enaáⁿ yā nanguuvi ní n'diichi yā Dendyuūs chi neené ngii 'yáⁿā ní n'diichi yā Jesús miiⁿ chi canée yā lado yeⁿe honor yeⁿe Dendyuūs.

⁵⁶Tuu'mi ní Esteban caⁿa yā: Cuin'díichí nī, inaáⁿ nanguuvi canda'āi 'íicú Daiyá Dendyuūs canée lado yeⁿe honor yeⁿe Dendyuūs. ⁵⁷Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní 'caí yiicú yā ní n'gaadí yā veéⁿ yā ní tanducuéⁿe yā ndaá yā nanáaⁿ Esteban. ⁵⁸Ní tun'dáa yā saⁿā yáaⁿ miiⁿ ní chíituú yā saⁿā. Ní 'iiⁿyāⁿ testigos s'neéⁿ yā cotón ná ca'a 'áamá saⁿā 'dííⁿ chi nguuvi Saulo. ⁵⁹Tuu'mi ní nga'a yā tuū Esteban. 'Iicu Esteban miiⁿ ní 'caí sá Ndyuūs ní ngaⁿā sa: Señor Jesús, nánguái nī espíritu yeⁿé.

⁶⁰Chiintii'ya sá ní 'caí yiicu sá: Señor, nguée diiⁿ cuenta nī núúⁿndí cūū yeⁿe 'iis'tí. Ní taachi caⁿā sa chuū, ní ch'ií sa.

Saulo diiⁿ sa chi 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yaācū chéenu yā

8 Ní Saulo miiⁿ canee yiinú sa chi 'cuūví Esteban miiⁿ. Nguuvi miiⁿ n'dee n'dái 'iiⁿyāⁿ ní nduuví taáⁿ yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ ná yāacū chi canée yāaⁿ Jerusalén nī nducyaaca yā chi i'teenú Jesús cueⁿe 'muuⁿ cueⁿé miiⁿyā. Chéenu yā cuaaⁿ na yáⁿāa Judea ndúúcu yáⁿāa Samaria. Dámaaⁿ apóstoles chi dichó^o Dendyuūs nguē chéenu yā. ²Saⁿā s'eeⁿ chi n'dai nanáaⁿ Dendyuūs candée sa Esteban. Ní ch'iichi sá 'iiⁿyāⁿ ní ch'ēcu taavi sá yeⁿe yā. ³Saulo miiⁿ ní can'dáa sa 'iiⁿyāⁿ chí ngeⁿe yaācū chi n'nuūⁿ cá'ái sa 'iiⁿyāⁿ. Cheⁿe sa ndúú va'ai nduu vā'āi ní candée sa 'iiⁿyāⁿ ndíí n'daataá ndíí saⁿā. Ní ngíí sa 'iiⁿyāⁿ vácūū.

Caⁿa yā ndúúdu ngai na yáaⁿ Samaria

⁴'Iiⁿyāⁿ chi chéenu miiⁿ cheⁿé yā nduu yáaⁿ nduu yáaⁿ ní caⁿa

yā ndúúdu ngai yeⁿe Jesucristo chi evangelio. ⁵Tuu^mi ní Felipe miiⁿ can'dáa sa na yáaⁿ Samaria ní ngaⁿa sa yeⁿe Cristo. ⁶Ní nducyáácá 'iⁿ'yāⁿ ch'iindiveéⁿ niiⁿnyúⁿ yā de'e ndu^u chi ngaⁿā Felipe miiⁿ. Ch'iindiveéⁿ yā ní inaaⁿ yā señales chiiⁿ idiiⁿ sa. ⁷Neené 'yaaⁿ 'iⁿ'yāⁿ chí snée yā ndúúcu 'yúúné chi espíritus chi nguε n'daacā yeⁿe yááⁿnguiniūⁿ taachi can'daa 'yúúné na cuerpo yeⁿé yā neéné 'cai espíritus. Ní neené 'yaaⁿ 'iⁿ'yāⁿ ndúúcu ca'āi chi in'dúuví cuerpo yeⁿé yā ndúúcu 'iⁿ'yāⁿ chi nguée ngíca ní nducyaacā yā nanduūvā yeⁿé yā. ⁸Iⁿ'yāⁿ yeⁿe yáaⁿ miiⁿ ní yeenú taaví yā.

⁹Cánée 'áamá saⁿā chi nguuví Simón chi déenu sa magia chi cuaaⁿ vmnaaⁿ neené diiⁿ sa na yáaⁿ miiⁿ. Ní nginnche'ei sá 'iⁿ'yāⁿ na yáaⁿ Samaria. Ngaⁿā sá ngii sa 'iⁿ'yāⁿ chi ch'εεte sa. ¹⁰Chi'neeⁿ veeⁿ ndii n'gaiyāa ndii n'geεte yā 'iⁿ'yāⁿ miiⁿ. 'Iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'á yā: Chuū poder ch'εεte yeⁿe Dendyuūs.

¹¹Ní s'neeⁿ veéⁿ yā yeⁿe sa ti ndúúcu artes magias yeⁿe sa neené 'nááⁿ chinnche'ei sá 'iⁿ'yāⁿ. ¹²Taachi 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi'téenu yā yeⁿe Felipe miiⁿ chi ngaⁿ'á yā ndúúdu ngai yeⁿe chi Ndyuūs ngaⁿ'á yā ntiⁿnyuⁿ ní yeⁿe ndúúdu ngai yeⁿe Jesucristo miiⁿ, tuu^mi ch'εēdinúⁿnīⁿ ndii n'daataá ndii sáⁿā 'iⁿ'yāⁿ. ¹³S'teenú ntúúⁿ Simón. Ch'εēdinúⁿnīⁿ sa. 'Áamá cānee sa ndúúcu Felipe. Taachi n'diichi sa señales ndúúcu vaadi n'giinu ch'εεte chi diiⁿ Felipe miiⁿ tuu^mi ní cheⁿe yiinu sá.

¹⁴Taachi ch'iindiveéⁿ apóstoles chi dichóó Dendyuūs chí snée yā

yáaⁿ Jerusalén chi 'iⁿ'yāⁿ yeⁿe yáaⁿ Samaria i'téenu yā nduudú yeⁿe Dendyuūs miiⁿ, dichóó yā Pedro ndúúcu Juan miiⁿ. ¹⁵Taachi ndaa 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tuu^mi caⁿ'angua'á yā cáávā 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi cuuvi diiⁿ yā recibir Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs, ¹⁶ti Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs miiⁿ 'āā cuée caⁿ'ā nanááⁿ ndii 'áamá 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Dámaaⁿ chi ch'εēdinúⁿnīⁿ núuⁿ yā ndúúcu chi duuchi Jesús miiⁿ. ¹⁷Apóstoles sn'duú yā ta'a yā vmnaaⁿ yeⁿe 'iⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní diiⁿ yā recibir Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs.

¹⁸Taachi Simón n'diichi sa chi cáávā chi sn'duu tá'a apóstoles diiⁿ yā recibir Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs, tuu^mi ní caⁿ'a sa chi ca'a sa tuumí. ¹⁹Ní caⁿ'ā sa: Tée ntúuⁿ nī poder 'cūú 'úú ní 'āā du'ú nūuⁿ chi cun'duú ta'á vmnaaⁿ yeⁿe, 'iⁿ'yāⁿ miiⁿ cunée yā ndúúcu Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs.

²⁰Tuu^mi ní Pedro mífⁿ caⁿ'a sá chii sa 'iⁿ'yāⁿ: Túumí yeⁿe di 'cuiinú ndúúcu di caati nacádiinuuⁿ di chi regalo yeⁿé Ndyuūs ní ndúúcu tuumí cuai di. ²¹Nguée ítuneeⁿ di ndí nguée ndúú suerte yeⁿe di na asunto 'cūú ti staava yeⁿe di nguée n'daacā nanááⁿ Dendyuūs. ²²Ndáácadáámí dí yeⁿe nuuⁿndi yeⁿe di, ní caaca di Dendyuūs ti neⁿe Ndyuūs nadāch'εécú yā yeⁿe di chí nacádiinuuⁿ di na staava yeⁿe di. ²³Ti 'úú inaáⁿ dii ní cunee di na vaadi nguée yeⁿe di. Ní n'dεē chiichí di ndúúcu nuuⁿndi yeⁿe di.

²⁴Tuu^mi ní Simón nan'guεécútaⁿā sa yeⁿé yā ní caⁿ'ā sa: N'dii caacá nī Señor caavā 'úú chi nadach'εécú

yā nuūⁿndi yeⁿ'é ti mar 'áámá chi ngaⁿ'a nī nguéé chiī nanááⁿ yeⁿ'ē 'úú.

²⁵Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a cuaacú yā nduudu yeⁿ'e Ndyuūs miiⁿ. Ní caⁿ'a yā yeⁿ'ē evangelio chi ndúúdu ngai yeⁿ'e Cristo. Ní cueⁿ'e yā ndíí néené n'dee yāāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Samaria. Ní ndaa ntúuⁿ yā na yāāⁿ Jerusalén miiⁿ.

**Felipe ndúúcu saⁿ'a yeⁿ'e
yáⁿ'āa Etiopía**

²⁶Áámá ángel yeⁿ'e Señor miiⁿ yaaⁿ'vi yā Felipe ní caⁿ'a yā: Nducuééⁿ dí ní cuéⁿ'é dí ndii cuaaⁿ ndiia sur na yúúní chi ngaⁿ'ai yeⁿ'ē yāāⁿ Jerusalén ndii yāāⁿ Gaza. Yúúní miiⁿ ní choⁿ'o na yáⁿ'āa cuūⁿmaⁿ. ²⁷Tuuⁿ'mi ní Felipe miiⁿ nducueeⁿ sá ní cueⁿ'e sa. Ní chóⁿ'oo chi 'áámá saⁿ'a yeⁿ'ē yáⁿ'āa Etiopía canuuⁿ sa yúúní ní sáⁿ'ā miiⁿ eunuco. Saⁿ'ā miiⁿ chi idiiⁿ sá ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e n'daataá reina chi duuchi Candace. Saⁿ'ā miiⁿ ní diiⁿ sa cuidado nducuéⁿ'ē tuūmí yeⁿ'e reina. Ndaa sa yāāⁿ Jerusalén miiⁿ chi diiⁿ sa chi cuⁿ'teenu sá Ndyuūs. ²⁸Nanguēecunéⁿ sá yāāⁿ yeⁿ'é yā ní ch'iindí sa na carreta yeⁿ'ē sa. Ní n'geeⁿ sa libro yeⁿ'e Ndyuūs naachi profeta Isaías chi caⁿ'a nduudu Dendyuūs tiempo chi chóⁿ'oo. ²⁹Ní Espíritu miiⁿ ní ngaⁿ'a yā ngii yā Felipe miiⁿ: Cueⁿ'e di ní ndaa niiⁿnūⁿ di na carreta 'cūū.

³⁰Ní Felipe miiⁿ cueⁿ'ē sa ngeēnū sa ni ch'iindiveeⁿ sa chi n'geeⁿ saⁿ'a miiⁿ naachi dingūⁿ profeta Isaías miiⁿ. Ní caⁿ'a sa: ¿Áá túúmícadíinuⁿ nī chi n'geeⁿ nī?

³¹Saⁿ'ā miiⁿ caⁿ'a sa: ¿Taacā cuuvi dííⁿ ti mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé

ngi'cueeⁿ yā 'úú? Ní neⁿ'e sa chi Felipe miiⁿ caa sa ní 'cuūndi sa ndúúcu sa.

³²Naachí n'geeⁿ sa yeⁿ'ē Escritura, chuū chi:

Tan'dúúca 'iiti cuūchī candée
yā 'iiti ní 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiti.
Tan'dúúca 'iiti cuūchī 'lííⁿ
nguéé ngii n'gai tī taachi ngii
yā duudu ti 'tíicā nguéé n'dai
yā cheendi yā.

³³Caati ndiicuuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ n'dái yā ní nguéé caⁿ'a sa justicia yeⁿ'é yā; ¿duⁿ'u caaⁿ'maⁿ yeⁿ'e ndaatá yeⁿ'é yā? Caati divíí 'iiⁿ'yāⁿ vida yeⁿ'é yā na iⁿ'yeeⁿdí.

³⁴Saⁿ'ā eunuco nan'guēecútaⁿ'ā sa ní caⁿ'a sa chii sa Felipe miiⁿ: Ngiiⁿca chi cuuvi nī 'úú: ¿Duⁿ'ú yeⁿ'ē chi caⁿ'a profeta 'túúca? ¿Áá yeⁿ'ē maáⁿ yā o yeⁿ'ē taama 'iiⁿ'yāⁿ?

³⁵Tuuⁿ'mi ní Felipe miiⁿ nan'guēecútaⁿ'ā sa. Tucáⁿ'ā sa yeⁿ'ē libro 'cūū ní caⁿ'a sa yeⁿ'ē evangelio chi ndúúdu ngai yeⁿ'ē Jesús. ³⁶Canúⁿ yā yúúní chíí cueⁿ'é yā ndaá yā naachi vee nuūⁿnīⁿ. Ní caⁿ'a saⁿ'ā eunuco: 'Muuⁿ ní vee nuūⁿnīⁿ. ¿Deⁿ'ē cucáávā chi nguéé cuēdinúⁿnīⁿ?

³⁷Felipe miiⁿ ngaⁿ'ā sa: Nduuti chi i'téénú nī ndúúcu núúⁿmaⁿ staava yeⁿ'é nī tuuⁿ'mí cuuvi cuēdinuūⁿnīⁿ nī. Nan'guēecútaⁿ'ā sa yeⁿ'é yā nī ngaⁿ'ā sa: I'teenú chi Jesucristo miiⁿ ní Daiyá Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ.

³⁸Ní caⁿ'a sa chi cuééndii carreta. Nduu 'uuví yā, Felipe ndúúcu eunuco cueⁿ'e yā naachi véé nuūⁿnīⁿ ní cheēdinuūⁿnīⁿ sa. ³⁹Taachí cuíchee yā naachi véé nuūⁿnīⁿ Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs candeē

Felipe miiⁿ. Ní saⁿā eunuco 'āā ntéé n'diichi sa saⁿā. Ní cuinaⁿā sa ní yeenú taavi sa. ⁴⁰Felipe miiⁿ ndaaca sa na yāāⁿ Azoto. Cho'o sá nduu yāāⁿ nduu yāāⁿ ndii ndaā sa yāāⁿ Cesarea ní caⁿa sa yeⁿe evangelio chi ndúúdú ngai yeⁿe Jesucristo nanááⁿ tanducuéⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ miiⁿ.

Saulo ndaacadaami sa yeⁿe nuūⁿndi yeⁿe sa ní i'téenu sa
(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

9 Taachi Saulo taaⁿ sa ní yaāⁿvī yuudu sa yeⁿe chí 'cuūvī 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā Señor Jesucristo, ndaa sá nanááⁿ chiiduú ch'εεε cá yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel. ²Ní chiica sa carta s'eeⁿ chí 'cuuⁿmiⁿ sá nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yaācu sinagogas yeⁿe yāāⁿ Damasco chí ndúúti chi ndaācā sa saⁿā o n'daataā miiⁿ yeⁿe Yúúni yeⁿe vaadi i'téenu yeⁿe Jesucristo miiⁿ cúúvī diiⁿ sa nandéε sa 'iiⁿyāⁿ chi preso yā ní nndaa yā na yāāⁿ Jerusalén. ³Taachi canúuⁿ sá yúúni mífⁿ taachi 'āā cháā ndaa sa yaāⁿ Damasco dácānaāⁿ chiia 'áámá deεv yeⁿe nanguuvi naachi canée sa. ⁴Taachí sndeεve sá ná yaⁿāa miiⁿ ch'iindiveeⁿ sa 'áámá nduudu chi ngaⁿā: Saulo, Saulo, ¿de'ε cúúvī chí nn'daā di 'úú?

⁵Saⁿā miiⁿ ní caⁿā sa: ¿Du'ú n'diī, Señor? Tuu'mi ní ngaⁿā yā: 'Úú Jesús chi n'daā dī. Ngúéé n'daacā chi diiⁿ di ti diiⁿ di tan'dúúcā 'iiti chi ca'a ca'a ti na yáⁿá cuiiⁿnyuⁿ.

⁶Saulo miiⁿ ní in'duuvī sa, ní 'va'a sa, ní caⁿa sa: Señor, ¿de'ε néⁿe nī chi dífⁿ? Señor Jesús miiⁿ ngaⁿā yā ngī yā saⁿā: Nducueeⁿ dí ní cueⁿe di yāāⁿ, ní cuuvī yā dii de'ε diiⁿ di.

⁷Ní 'iiⁿyāⁿ chí cuéⁿe ndúúcū Saulo neé yā n'giinu yā. N'giindiveeⁿ cuaacú yā nduudu ti nguéé du'ú vεε inaaⁿ yā. ⁸Tuu'mi ní Saulo nducueeⁿ sá ná yáⁿāa miiⁿ naachi chí ndεeve sá. Nán'guaaⁿ sa nduutināaⁿ sa naati nguéé inaaⁿ sa. Candéé neeⁿ yā ta'a sa, ní ndaā sa yāāⁿ Damasco. ⁹Miiⁿ ní canee sa 'iiⁿnūⁿ nguuvī ní nguéé inaaⁿ sa, ní nguéé che'e sa, ní nguéé chí'i sa.

¹⁰Na yāāⁿ Damasco canée 'áámá saⁿā chí n'geeⁿ chí i'téenu sa Jesucristo chí nguuvī sa Ananías. Tuu'mi ní Señor Jesús miiⁿ ní caⁿa yā chí yā saⁿā na visión yeⁿe sa: Dii Ananías. Ananías miiⁿ nan'guεcutáⁿa sa: Señor, 'úú canée.

¹¹Ní Señor Jesús miiⁿ ngaⁿa yā ngī yā saⁿā: Nadacueeⁿ di ní cueⁿe di yúúni chí nguuvī Cuaācú miiⁿ ní in'nuuⁿ dí vaacu Judas. Miiⁿ canée 'áámá saⁿā chí nguuvī sa Saulo ní sáⁿā yeⁿe yāāⁿ Tarso. N'diichí nī, saⁿā miiⁿ ngaⁿanguaⁿā sa. ¹²Ní Saulo miiⁿ n'diichi sa na visión yeⁿe sa 'áámá saⁿā chí nguuvī sa Ananías. Ní Ananías miiⁿ cho'o sá cuaaⁿ ch'εeti va'āi ní chí n'duūⁿ sá tá'a sá vmnáāⁿ yeⁿe Saulo, ní ninguaāⁿ nduutināaⁿ sa. Tífcā n'diichi Saulo miiⁿ na visión yeⁿe sa.

¹³Naati Ananías miiⁿ nan'guεcutáⁿa sa: Señor Jesús, n'giindiveeⁿ chí neené ngaⁿa 'iiⁿyāⁿ yeⁿe sáⁿa 'cūū. Saⁿā miiⁿ ní nguéé n'daacā dífⁿ sa ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu Jesucristo na yāāⁿ Jerusalén. ¹⁴Chiiduú n'gεete yeⁿe Israel ca'a yā poder Saulo miiⁿ chí cuta'a sa ní candéε sa vácūū 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿanguaⁿā yā ndúúcū chí duuchi Cristo.

¹⁵Señor miiⁿ ngaⁿa yā ngii yā saⁿā: Cunaⁿā di. Saⁿā miiⁿ 'úú ndēēvé saⁿā chi cāndēē sa chi duuchí nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéeⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿē ndaata Israel ndúúⁿcū rey s'eeⁿ ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ Israel. ¹⁶Ti 'úú 'cuuⁿmíⁿ naaⁿ sa chi cánéé chí 'cueenu sa cuuvi caavā 'úú.

¹⁷Tuu'mi ní cueⁿē Ananías ní chindaā sa va'ai ní sn'duū sa ta'a sa vmnááⁿ yeⁿē Saulo. Ní caⁿa sa: Díí, Saulo hermano, Señor Jesús miiⁿ chi che'enaáⁿ yā yeⁿē di na yúúⁿ chí cuchii di. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ dichó'o yā 'úú 'íicú cuuvi nanguaāⁿ nduutináaⁿ di. Ní cuuvi cuūtū di ndúúⁿcū Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs.

¹⁸Hora miiⁿ chiiya na nduutináaⁿ sa cosa tan'dúúⁿcā dííⁿmáⁿ 'yaācā ní inguaāⁿ nduutináaⁿ sa. Nacueeⁿ sá ní chēēdinuūⁿnīⁿ sa. ¹⁹Taachí che'ē sa yuūndū miiⁿ ndaaca tiinú sa. Saulo miiⁿ cánéé sá nguuví chi ch'etinee sa ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi i'teenú yā Cristo chi snée yā yāāⁿ Damasco.

Saulo ngaⁿā sa nduudu cuaacu na yāāⁿ Damasco

²⁰Guayiivi mífⁿ chí'cueéⁿ sa yeⁿe Cristo na yaācū sinagoga. Ní ngaⁿā sa 'iiⁿyāⁿ miiⁿ chi Cristo ní Daiya Dendyuūs. ²¹Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí ch'iindiveéⁿ yā cheⁿe yiinú yā ní ngaⁿā yā: ¿Áá nguéeⁿ sáⁿa 'cūū chí n'gaā'vā sa ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿāngua'á yā ndúúⁿcū chí duuchi Cristo na yāāⁿ Jerusalén? ¿Áá nguéeⁿ cáāvā chíⁿ chí cuchii sáⁿa 'cūū chí candéé sa 'iiⁿyāⁿ 'cuee chíichí yā nanááⁿ chiiduú n'geetē yeⁿe Israel?

²²Saulo miiⁿ ditiinú taavi sa. Ní véé 'uuví nadacádiinūⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe

Israel yeⁿē yāāⁿ Damasco. Saⁿā miiⁿ ní ch'iⁿi sá chí Jesús miiⁿ chí Cristo.

Saulo nanguáⁿai yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ

²³Cheēnū n'deēē nguuví ní 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ nduuvidaamá yā ní nndeé yā chí 'caaⁿnuⁿ yā Saulo.

²⁴Saulo āā deenu sa de'ē chí neⁿe dííⁿ yā. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ch'etinee yā cuidado cheendi va'ai yeⁿe pared yeⁿe yāāⁿ miiⁿ ndii nguuví ndíí n'gaaⁿ ti cuuvi 'caaⁿnúⁿ yā sáⁿā.

²⁵Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'teenú yā Cristo ní tun'dáa yā saⁿā chēeti va'ai n'gaaⁿ. Ní sn'nuⁿ yā saⁿā chēeti 'áámá 'cuéētē. Tun'dáa yā saⁿa na tiiⁿ pared yeⁿe yāāⁿ miiⁿ i'cuáa yā saⁿā ndúúⁿcū 'cuéētē.

Saulo na yāāⁿ Jerusalén

²⁶Taachi ndaā Saulo na yāāⁿ Jerusalén neⁿe sa nduuvidaama sa ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo. Nducyáácá yā ní 'va'a yā saⁿā ti nguéeⁿ i'téenu yā chí i'teenú saⁿā miiⁿ. ²⁷Tuu'mi ní Bernabé ndáa yā ndúúⁿcū sa nanááⁿ apóstoles chí dichó'o Dendyuūs. Ní chí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ táácā n'diichi Saulo miiⁿ Señor Jesús na yúúⁿ. Ní Señor yaa'vi yā saⁿā. Ní 'túuca caⁿā Saulo miiⁿ nduudu cuaacu yeⁿe Jesús miiⁿ na yāāⁿ Damasco, ní nguéeⁿ ndúúⁿcū vaadi 'va'a. ²⁸Saulo miiⁿ canee sa ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yāāⁿ Jerusalén miiⁿ. ²⁹Caⁿa sa nduudu cuaacu yeⁿe Señor Jesús nguéeⁿ ndúúⁿcū vaadi 'va'a. Ní n'dee n'dái ngaⁿā sa ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ chí nguéeⁿ ndaata Israel naati 'iiⁿyāⁿ s'uúⁿ nacádiinúⁿ yā chí 'caaⁿnúⁿ yā Saulo. ³⁰Taachi hermanos chicádiinuuⁿ yā chuū,

candée yā Saulo ndii yáāⁿ Cesarea, ní dich'ó yā saⁿā yáāⁿ Tarso.

³¹Tuu'mi ní nducyaaca yáacū canée 'dííⁿ tan'dúuca ná yáⁿāa Judea ndúúcū yáⁿāa Galilea ndúúcū yáⁿāa Samaria. Ní ngi'cueeⁿ yā ná nduudu cuaacu ní chi chiicá yā ná vaadi i'teenu yeⁿē Señor Jesús miiⁿ. Ní Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs miiⁿ ca'á yā vaadi diituú 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ, ní chi'yaaⁿ yā.

Saⁿā Eneas nanduuvá yeⁿē sa

³²Chií chúu Pedro miiⁿ ní cueⁿe yā nduu cuáāⁿ ndaa yā ntúuⁿ yā naachi snée 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu na yáāⁿ Lida. ³³Ní ndaaca yā 'áámá saⁿā chi nguuvu sa Eneas. 'Āā nííⁿníⁿ nduūyū chi canee sa na cama. Ní saⁿā canee sa ndúúcū ca'āi chi indúuví cuerpo yeⁿe sa. ³⁴Ní caⁿa Pedro miiⁿ: Eneas, Jesucristo miiⁿ ní dííⁿ yā chi nduūvā yeⁿē di. Nacueeⁿ di ní cuta'a di yiivē yeⁿē di. Hora mííⁿ nūuⁿ nacueeⁿ sá. ³⁵Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chi snée yā na yáāⁿ Lida ndúúcū yáāⁿ Sarón n'diichí yā sáⁿa 'cūū. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndaacadaamí yā ní chi'téenu yā Ndyuūs Señor.

**Nadacuéⁿ yā táⁿā Dorcas
yeⁿe nguaaⁿ tínáⁿa**

³⁶Canée 'áámá n'daataá chi i'teenu Jesucristo na yáāⁿ Jope chi nguuvu tá Tabita chi neⁿē caaⁿmaⁿ ndúúcū dávaacu griego Dorcas. Tá 'cūū neenē n'daacā dííⁿ tá ní ca'ā tá limosnas. ³⁷Nguuvu miiⁿ ní chiitā tá ní ch'ii ta. Ch'iinu naaⁿnú yā cuerpo yeⁿē táⁿā ní chin'diiti yā cuerpo yeⁿe táⁿā na 'áámá sala. ³⁸Yáāⁿ Lida miiⁿ canée niiⁿnuúⁿ ná

yáāⁿ Jope. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu Jesucristo ch'iindiveeⁿ yā chi Pedro canée sá miiⁿ. Dich'ó yā na 'uuvu sáⁿā chi caⁿa sa cuuvi sa Pedro. Nguée cuuvi 'naaⁿ di ní chií di naachi sneeⁿ nū.

³⁹Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní ncueeⁿ sa ní cueⁿe sa ndúúcū yā. Taachi ndaā sa miiⁿ candée yā saⁿā na sala naachi ndúúvídaama nducyaaca n'daataá nguá'āa. Ngεεcu yā ní n'giⁿi yā ntúuⁿ yā camisas yeⁿe yā ndúúcū vestidos yeⁿē yā chi Dorcas miiⁿ din'dái tá taachí canduūchi tá. ⁴⁰Tun'dáá Pedro nducyaaca yā chuva'āi. Pedro miiⁿ chiinti'yā yā ní caⁿangua'á yā, ní ngueεcundí yā naachi canée cuerpo yeⁿē tináⁿā ní caⁿa yā: Tabita, nacuéⁿ di. Taⁿā miiⁿ ní nn'guaāⁿ tá nduutinaaⁿ tá ní taachi n'diichi tá Pedro, 'nuūⁿ ndii tá. ⁴¹Pedro miiⁿ ní ca'á sa ta'ā sa táⁿā miiⁿ ní nadacuéⁿ sa táⁿā. Tuu'mi ní n'gaí sa 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā Ndyuūs miiⁿ ndúúcū n'daataá nguá'āa. Ní ch'iⁿi sa táⁿā nááⁿ 'iiⁿyāⁿ chi 'āā canduūchi ta. ⁴²Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ yáāⁿ Jope ch'iindiveeⁿ yā chuū. Ní neenē 'yaáⁿ yā s'téenu yā Señor miiⁿ. ⁴³Ní chó'oo chí Pedro miiⁿ canée yā 'áámá tiempo na yáāⁿ Jope na vaacu 'áámá saⁿā chi nguuvu Simón chi idicuuⁿnuⁿ sa dííⁿmáⁿ 'iiti.

Pedro ndúúcū Cornelio

10 Cánée 'áámá saⁿā na yáāⁿ Cesarea chi nguuvu sa Cornelio. Saⁿā miiⁿ capitán yeⁿē 'áámá taaⁿ soldado chi nguuvu Italiano. ²Saⁿā miiⁿ ní n'dai taavi sa ní i'téenu sa Dendyuūs ndúúcū nducyaaca 'iiⁿyāⁿ na vaacu sá. Saⁿā

miiⁿ nééné nga'a sa limosnas yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chí nguá'āa yeⁿe na yáāⁿ. Cueⁿé daāⁿmaⁿ ngaⁿ'angua'a sa Ndyuūs. ³Sáⁿa 'cūū ní claro n'diichi cuaacú sa ná 'áámá visión tan'dúúcā chi n'gēecu 'iiⁿnuⁿ yeⁿē nguuví miiⁿ. 'Áámá ángel yeⁿē Dendyuūs chindāa yā naachi cánéé sa miiⁿ. Ní ngaⁿ'a ángel ngii yā saⁿ'ā: Díí, Cornelio.

⁴Sáⁿ'ā miiⁿ ní ch'íínú cuaacú sa ndúúcū vaadi 'vaā, ní caⁿ'a sa: ¿Du'u n'dií, Señor? Ní ngaⁿ'a ángel ngii yā saⁿ'ā Cornelio: Chííⁿ chi ngaⁿ'āngu'a di ndúúcū limosnas chi ngaⁿ'ā di, Dendyuūs n'giindiveéⁿ yā ní nan'gaacú yā dii. ⁵Ángel ngaⁿ'a yā ngii yā Cornelio: Dicho'ó di 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ na yáāⁿ Jope ní diiⁿ di chi cuchíi saⁿ'ā Simón chi nguuví sa Pedro. ⁶Sáⁿ'a 'cūū ní canee sa na vaacu sáⁿ'ā chi nguuví Simón, saⁿ'ā chi idicúúⁿnuⁿ sa dífⁿmánⁿ 'iiti. Va'ai yeⁿe saⁿ'ā miiⁿ canéé niiⁿnuúⁿ na nuūⁿnīⁿyáⁿ'ā. Saⁿ'ā miiⁿ cuuvi sa díí de'ē chi diiⁿ di.

⁷Cueⁿe ángel chi caⁿ'a yā ndúúcū Cornelio, nífcú Cornelio miiⁿ ní 'cai sa 'uuví saⁿ'ā chí diiⁿ mandado yeⁿē sa ndúúcū 'áámá soldado chi i'téénú Dendyuūs chí snéé ndúúcū sa.

⁸Dichó'o sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yáāⁿ Jope taachí ch'íínú caⁿ'a sa tanducuéⁿē chi ch'ó'oo.

⁹Chideēve tááma nguuví taachí snúuⁿ yā yúúní ní taachí snee niiⁿnuúⁿ yā yáāⁿ miiⁿ Pedro miiⁿ ncheē sa tiíⁿ va'āi chí caaⁿ'maⁿngua'a sa tan'dúúcā chi n'gēecu ndichúúví nguuví. ¹⁰Saⁿ'ā miiⁿ ndaa cuiicú sá. Ní neⁿe sa che'e sa naati nuuⁿmánⁿ ne'ē chi idin'dái yā chi che'e sa miiⁿ, n'diichi sa 'áámá visión. ¹¹N'diichi

sá nanguuvi chí candá'āi ní cuich'ééⁿ nanguuvi 'áámá cosa tan'dúúcā 'áámá tiinūuⁿ ch'ēte chí n'déé chíichí nduū cúuⁿ esquinas cuch'ééⁿ cuaacu na yáⁿ'āa miiⁿ.

¹²Ní miiⁿ ní n'diichi sa nducyaaca naaⁿ 'iiti chí cuuúⁿ ca'a tī chí vée ná yáⁿ'āa ndúúcū nducyaaca naaⁿ cúú ndúúcū 'yaada chí vée nanguuvi.

¹³Ní ndaā 'áámá nduudu ní caⁿ'a: Díí Pedro, nducueeⁿ di, 'caaⁿ'nuⁿ di ní che'e di.

¹⁴Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní caⁿ'ā sa: Nguéé, Señor. Mar 'áámá chí vaatíi ndúúcū chí nguēē n'daacā, nguéé che'ē.

¹⁵Yáá'ví ntuūⁿ nduudu miiⁿ ndiichi ndii 'úúví cuuvi ní ngaⁿ'ā: Chuū chí nadindeēvé Ndyuūs miiⁿ, nguéé caaⁿ'maⁿ di yeⁿē chí vaatíi.

¹⁶Chuū ní chíi 'iiⁿnūⁿ cuuvi ní tiinūuⁿ miiⁿ cuinaⁿ'ā ntúūⁿ nanguuvi. ¹⁷Naachí Pedro miiⁿ nadācadínnuⁿ sa yeⁿē visión de'e chí neⁿē caaⁿ'maⁿ, tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nadicho'ó Cornelio, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ itiingúúnéeⁿ yā tií va'ai yeⁿe Simón. Ní ndaa yā cheendi va'āi.

¹⁸Ní 'cai yā ní ntínguuneeⁿ yā: ¿Áá miiⁿ canee Simón chí nguūví sa Pedro? ¹⁹Taachi 'āā chicadínnuⁿ Pedro yeⁿē visión chí n'diichi sa Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs miiⁿ ngaⁿ'a ngii saⁿ'ā: Cun'diichí dí. 'Iiⁿnūⁿ saⁿ'ā in'nuuⁿ sá dii. ²⁰Nducueeⁿ dí ní nangua'ai di ní nguéé n'deēē nacadínnuⁿ di chí caⁿ'ā di nduucú yā, ti 'úú dicho'ó 'iiⁿyāⁿ.

²¹Tuu'mi ní ca'āi Pedro miiⁿ ní cueⁿē sa naachí snéé 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí dicho'ó Cornelio, ní caⁿ'a sa: N'diichi ní. 'Úú saⁿ'ā chí in'nuúⁿ ní. ¿De'ē cáávā chí cuchíi ní?

²²Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Cornelio, capitán romano, 'áamá saⁿ'ā chi n'dái taavi ní i'téenu sa Dendyuūs. Sáⁿ'ā miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ déenu yā chi saⁿ'ā miiⁿ n'daacā n'dai sa. Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a 'áamá ángel yeⁿ'ē Ndyuūs chii yā saⁿ'ā, chí neⁿ'e yā chí ndaa nī na vaacú yā ni 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'ē nī.

²³Tuuⁿ'mi ní Pedro miiⁿ 'cai yā saⁿ'ā na vaacú yā ní canee sa ndúucu yā. Chideeve táamá nguuvi miiⁿ nacueeⁿ sá ni cueⁿ'e sa ndúucu yā. Ní cueⁿ'e n'duuvu hermanos yeⁿ'e yáāⁿ Jope miiⁿ ndúucu sa.

²⁴Táamá nguuvi míiⁿ ndaa yā yáāⁿ Cesarea. Ní Cornelio cunee ngíínú yā. Ní 'cai yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yā ndúúcū nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi amigo chi n'dai ndúucu yā ní nduuvidaama nducyaaca yā. ²⁵Taachí ndaa Pedro miiⁿ, can'daa Cornelio miiⁿ ní díiⁿ yā recibir saⁿ'ā s'eeⁿ. Chintii'yá yā na ca'a Pedro míiⁿ ní chí'téenu yā 'iiⁿ'yāⁿ. ²⁶Pedro miiⁿ nadacuéⁿ sa Cornelio miiⁿ ní caⁿ'a sá chíi sa 'iiⁿ'yāⁿ: Nacueeⁿ dí. 'Úú saⁿ'ā ntúūⁿ 'úú.

²⁷Ní neⁿ'e chí indeé yā ndúucu sa ní candée yā saⁿ'ā cheeti va'āi. Néené 'yaaⁿ yā nduuvidaámá yā miiⁿ. ²⁸Ní caⁿ'ā Pedro: Ndís'tii ní deenu nī chí nguée n'daacā chi 'áamá saⁿ'ā Israel nduuvidaámá sá o ndaa niiⁿ'nuúⁿ sá ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chi nguée 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel. Ndyuūs ní chí'iⁿ'i yā 'úú chi nguée canée chi caaⁿ'maⁿ yā mar 'áamá saⁿ'ā vaatíi sa o chí nguée n'daacā sa. ²⁹Taachí Dendyuūs 'cai yā 'úú, núúⁿ ndaa. Maaⁿ ní intínguuneéⁿ ndís'tii: ¿De'e neⁿ'e nī 'úú chí cuchii? ³⁰Tuuⁿ'mi ní Cornelio caⁿ'á

yā: Maaⁿ cuūuⁿ ngūūví chí 'āā hora 'cūū nūuⁿ chi n'geecu 'iiⁿ'nuⁿ chíiínū taachi 'āā cuée ca'diinú, cucáávā chí ngaⁿ'angua'á na vaacú. N'díichí 'áamá saⁿ'ā. Neené ngii 'yáⁿ'ā catecai sa. ³¹Ní ngaⁿ'ā sa ngii sa 'úú: Díi Cornelio, chíiⁿ chí caⁿ'angua'a di ndúúcū limosnas yeⁿ'ē di Dendyuūs n'giindiveéⁿ yā ní nan'gaacu yā.

³²Díi, dichó'o di saⁿ'ā na yáāⁿ Jope ní diiⁿ di chí chíi Simón chi nguuvu Pedro miiⁿ. Saⁿ'ā miiⁿ cánée sa na vaacu sa Simón, saⁿ'ā chi idicuúⁿnuⁿ díiⁿmáⁿ 'iiti. Vaacu sa niiⁿ'nuúⁿ ná nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā. Taachí ndaa saⁿ'ā miiⁿ ní yaa'vi sa díi. ³³Tuuⁿ'mi ní Cornelio ngaⁿ'a yā ngii yā Pedro: Hora miiⁿ dicho'ó 'iiⁿ'yāⁿ cáávā di. N'dáaca diiⁿ di chí cuchii di. Maaⁿ ndúcyaacá 'nū ní snée 'nū 'muuⁿ ndúúcū Dendyuūs. Ní sneé 'nū chí 'caandiveéⁿ 'nū tanducuéⁿ'ē chi Dendyuūs caⁿ'á yā chíi yā dii.

³⁴Tuuⁿ'mi ní Pedro ngaⁿ'a sa ngii sa: Maaⁿ ní, 'úú tuumicadiinúⁿ chí Ndyuūs ní neⁿ'e yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ daama daama. ³⁵Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē nducyaaca yáⁿ'āa chí i'téenu yā Dendyuūs ní díiⁿ yā n'daacā ní Ndyuūs ní 'cuaáⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ. ³⁶Ndyuūs ní dicho'ó yā 'áamá nduudu yeⁿ'e yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é Israel. Caⁿ'a yā nduudú ngai yeⁿ'ē evangelio ní véé vaadi 'diíiⁿ cucáávā Jesucristo. 'Iiⁿ'yāⁿ 'cúū Señor 'iivú Ndyuūs yeⁿ'ē nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ. ³⁷Ndís'tii ní déénú nī nduudu chí caⁿ'a yā nuuⁿ'máⁿ yáⁿ'āa Judea. Tucá'a yā ndii yáⁿ'āa Galilea, cuayiivi chí'iiⁿu chí caⁿ'a Juan yeⁿ'e chí chēdinuūⁿníⁿ yā. ³⁸Tíicā Dendyuūs tee yā Jesús yeⁿ'e yáāⁿ Nazaret Espíritu N'dai

ndúúcū poder. Jesús miiⁿ ní chiica yā dííⁿ yā chí n'daacā. Ní dííⁿ yā chí nduuvā yeⁿe nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí caneé yā ndúúcū espíritus yeⁿe yááⁿ'nguínūⁿ caatí Ndyuūs miiⁿ canée yā ndúúcū Jesús. ³⁹Ní nús'uū ní testigo 'nū yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē chí Jesús dííⁿ yā na yáⁿ'āa Judea ndúúcū na yāāⁿ Jerusalén. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ miiⁿ ní ch'iiⁿ'nuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ch'iⁿ'nééⁿngaⁿá yā 'iiⁿ'yāⁿ na 'áamá yáⁿ'á. ⁴⁰Jesús 'cūū Ndyuūs nadicuéⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe nguaaⁿ tináⁿ'ā ndiichi ndii 'ííⁿ'núⁿ nguuvi miiⁿ ní dííⁿ yā chí che'enaáⁿ yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. ⁴¹Nguééⁿ che'enaáⁿ yā yeⁿ'ē nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ caati yeⁿ'ē testigo chí Dendyuūs ndεεve yā cuááⁿ vmnaaⁿ. Nús'uū ní che'éⁿ 'nū ní chííⁿ 'nū nduucú yā cuayiivi taachí nducueeⁿ yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. ⁴²Ní dichóⁿo yā nús'uū chí caaⁿ'máⁿ 'nū evangelio chí nduudú ngai nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ngaⁿ'a cuaacú 'nū chí Cristo miiⁿ ní s'neéⁿ Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ lado yeⁿ'e Juez yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ chí nduuchi ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí n'díí. ⁴³Nducyaaca profeta s'eeⁿ chí caⁿ'a nduudú yeⁿ'e Dendyuūs caⁿ'a yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ. Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí cu'téenu yā 'iiⁿ'yāⁿ, véé vaadí nadich'εcú nuūⁿndí yeⁿ'é yā cucaavā Jesús miiⁿ.

⁴⁴Taachi ngaⁿ'ā Pedro nduudú 'cūū, Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs ní ndaā vmnaaⁿ yeⁿ'ē nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'iindiveéⁿ yā nduudu 'cūū. ⁴⁵Ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel chí'téenu yā chí ndaá yā ndúúcū Pedro, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'εstinééⁿ n'giinu yā chí vmnaaⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ chí nguééⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel, Dendyuūs ca'a ntuúⁿ yā regalo yeⁿ'ē

Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs, ⁴⁶caatí ch'iindiveéⁿ yā chí ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tanáⁿ'ā davaacu. Ní ngaⁿ'á yā chí ch'εεε taaví Dendyuūs. ⁴⁷Tuu'mi ní nan'guεcútaⁿ'ā Pedro: ¿Áá cúuví chí 'āā du'ú nuūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí nguééⁿ 'cuáaⁿ yā yeⁿ'é nuūⁿníⁿ chí cuεdinúuⁿníⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí díiⁿ yā recibir Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs tan'dúúcā s'uūⁿ'?

⁴⁸Ní dichóⁿo yā 'iiⁿ'yāⁿ chí cuεdinuūⁿníⁿ yā ndúúcū chí duuchi Jesús. Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chiica yā Pedro chí cunée yā 'áamá tiempo ndúucu yā.

Pedro caⁿ'a yā chuū ná yaācú templo yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén

11 Ch'iindiveeⁿ apóstoles chí dichóⁿo Dendyuūs ndúúcū hermanos chí snée yā na yáⁿ'āa Judea chí 'tiicá ntúūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguééⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yéⁿ'ē ndaata Israel chí díiⁿ yā recibir nduudu yeⁿ'e Dendyuūs. ²Taachí Pedro miiⁿ cuchεε sa yāāⁿ Jerusalén, hermanos yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel ch'εεcu cheendí yā ndúúcū Pedro. ³Ngaⁿ'á yā: ¿Dε'ε cúuví chí sndáa di va'ai yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí nguééⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel, ní che'e di ndúucu yā?

⁴Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní tuca'a sa chíi sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ táácā chíi. Ní caⁿ'a sa: ⁵Caneé na yāāⁿ Jope ní ngaⁿ'angua'á ní nnduūchí ní n'diichí 'áamá visión dácaā 'áamá tiinūⁿ ch'εεté cuch'ééⁿ nanguuvi n'déé chíichí nduū cúūⁿ esquinas ndaā ndii vmnááⁿ. ⁶Taachi n'diichí, nacádiinúúⁿ. Tuu'mi ní n'diichí yeⁿ'e icyáⁿ'ā 'iiti chí cuūⁿ cá'a tí ndúúcū 'iiti taaⁿ ndúúcū cúú ndúúcū 'yaada yeⁿ'ē nanguuvi. ⁷Ní ch'iindiveéⁿ

'áamá nduudu chi caⁿā chíi 'úú:
Díí Pedro, nacueeⁿ di. 'Caaⁿ'nuⁿ
dí 'iiti, ní chéé dí 'iiti. ⁸Ní caⁿ'á
chuū: Señor, nguée; ti mar 'áamá
chi vaatí chí nguée ndaacā che'é.
⁹Tuu'mi ní nduudu yeⁿ'ē nanguuvi
caⁿ'a ntuūⁿ ndiichi ndii 'úúví: Chíiⁿ
chi Ndyuūs nádindeevé yā, nguée
caaⁿ'maⁿ di yeⁿ'ē chi vaatí. ¹⁰Chuū
ní 'iiⁿ'nuⁿ cúúví chíi. Cuinaⁿ'ā ntúūⁿ
tanducueⁿ'ē nandée yā cuááⁿ 'niⁿ'nuⁿ
nanguuvi. ¹¹Ní n'diichí nī. Hora miiⁿ
ndaā na 'iiⁿ'nuⁿ saⁿ'ā na va'āi naachi
'úú caneé. 'Áamá 'iiⁿ'yāⁿ chi nguuvi
Cornelio dichó'o yā saⁿ'ā yeⁿ'e
yāāⁿ Cesarea ndíí naachi caneé.
¹²Ní Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs
ngaⁿ'a ngii 'úú chi caⁿ'á ndúúcu sa.
Ní nguée de'ē vee nadicádiinúúⁿ.
Cheⁿ'é ndúúcu niyaaⁿ hermanos ní
sndáa 'nū vaacu Cornelio. ¹³Saⁿ'ā
miiⁿ caⁿ'a sá chíi sá nús'uū, táaca
n'diichi sa 'áamá ángel vaacū sa
chí cheendii yā ní cāⁿ'a yā: Díí
Cornelio, dichó'o dí saⁿ'ā s'eeⁿ yāāⁿ
Jope ní diiⁿ dí chí ndaa sán'ā Simón
chi nguuvi Pedro mííⁿ. ¹⁴Saⁿ'ā
miiⁿ ní caaⁿ'maⁿ sá nduudu chí
nanguaⁿ'āi dii ndúúcu nducyáácá
'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e di na vaacu di. ¹⁵Ní
taachí tucá'á caⁿ'á, ndaā Espíritu
N'dai yeⁿ'e Ndyuūs yeⁿ'e cuaaⁿ
'niⁿ'nuⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'ē nducyaaca
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ dendu'ū, tan'dúúca chí
chíi ndúúcu s'uúūⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ.
¹⁶Tuu'mi ní nn'gaácú chi caⁿ'a
Señor miiⁿ, chí caⁿ'a yā: Juan mííⁿ
chēdinuūⁿnfⁿ yā ndúúcu nuūⁿniⁿ
naati ndís'tii ní cuéédinuūⁿnfⁿ nī
ndúúcu Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs.
¹⁷Nduuti chí Dendyuūs chí ca'a yā
regalo miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúúca chí
teé yā s'uúūⁿ chí i'teenu yú Señor

Jesucristo, ǐdu'ū 'úú chí di'vaachí
yeⁿ'ē Dendyuūs miiⁿ?

¹⁸Tuu'mi ní ch'iindiveéⁿ yā
nduudu miiⁿ ní ch'ēetinéeⁿ dííⁿ yā ní
cāⁿ'a yā chí ch'ēetē yā Ndyuūs, ní
caⁿ'a yā: 'Tiicá ntúūⁿ ca'a Dendyuūs
'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguée 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e
ndaata Israel chí ndaacadaamí yā
yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é yā ní ndaāca yā
vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

Yáacū yeⁿ'e yāāⁿ Antioquía

¹⁹Maaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ chí cueⁿ'ē 'múúⁿ
cueⁿ'e miiⁿ yā cucáávā chíiⁿ chí dííⁿ
'iiⁿ'yāⁿ ndúúcu Esteban, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ
cho'ó yā ndii yáⁿ'āa Fenicia, ndúúcu
isla Chipre, ndii yaāⁿ Antioquía.
Ní nguée cāⁿ'a yā nduudu yeⁿ'e
Dendyuūs ndúúcu nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ,
dámaāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ caⁿ'a yā
nduucú yā. ²⁰Nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ni
snée saⁿ'ā yeⁿ'e isla Chipre yeⁿ'e yāāⁿ
Cirene. Saⁿ'ā s'eeⁿ ní taachi ndaā sa
yāāⁿ Antioquía yaa'vi sá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ
chí nguée 'iiⁿ'yāⁿ yéⁿ'ē ndaata Israel
dendú'ū ní caⁿ'a sa evangelio chí
ndúúdu ngai yeⁿ'ē Señor Jesús. ²¹Ní
ta'ā Señor 'iivú Ndyuūs miiⁿ canée
ndúúcu sa. Chíi 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ
chí'téenu yā Señor miiⁿ. Ní can'dáa
yā Señor miiⁿ.

²²Cho'oo chí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e
yáacū chí snée yā yāāⁿ Jerusalén
ch'iindiveéⁿ yā chuū. Ní dichó'o
yā Bernabé chí caⁿ'a sa yāāⁿ
Antioquía. ²³Sáⁿ'a 'cūū taachi ndaā
sa ní n'diichi sa favor ch'ēete taavi
yeⁿ'ē Dendyuūs miiⁿ, yeenú taavi
sa. Ní chí'cueeⁿ sa chí nducyáácá
yā 'cuēetinéeⁿ yā ndúúcu nuuⁿmaⁿ
staava yeⁿ'é yā ndúúcu Señor 'iivú
Dendyuūs miiⁿ. ²⁴Saⁿ'ā Bernabé miiⁿ
ní n'dai sa, ní ndiitú saⁿ'ā Espíritu

N'dai yeⁿe Ndyuūs ní i'téenu sá ndúúcū núúⁿmáⁿ staava yeⁿe sa. Chii 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿyāⁿ chi'téenu yā Señor miiⁿ.

²⁵ Cuayiiⁿ miiⁿ ní cueⁿē Bernabé na yāāⁿ Tarso chi in'nuuⁿ sa Saulo miiⁿ; ní ndaācā sa saⁿā ní nandē sa saⁿā na yāāⁿ Antioquía. ²⁶ Ní nduuvidaamā yā 'áámá nduuyu na yaācū miiⁿ, ní chi'cuééⁿ yā neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ. Chiiⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ na yāāⁿ Antioquía 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿe yāāⁿ miiⁿ caⁿa yā chi duuchí cristiano s'eeⁿ, 'iiⁿyāⁿ chi i'teenu Cristo.

²⁷ Nguuvi s'uúⁿ tanáⁿā profetas chi ngaⁿā nduudu yeⁿe Dendyuūs can'dáa yā na yāāⁿ Jerusalén. Ndaā yā na yāāⁿ Antioquía. ²⁸ Nadacueeⁿ 'áámá yā chi nguuví yā Agabo ní díⁿ yā chí inadacádiinūⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cáāvā Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs chí ndaa 'áámá cuiicu ch'ēete núúⁿmáⁿ yáⁿāa chi véé 'iiⁿyāⁿ. Cho'ōo chuū nguuvi yeⁿe saⁿā Claudio. ²⁹ Tuuⁿmi ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi i'téenu Cristo díⁿ yā chí dicho'ó yā ofrendas yeⁿē hermanos chi snée yā yáⁿāa Judea. 'Áámá 'áámá yā tuunu tuunu ca tan'dúúcā chi cuuvi ca'á yā. ³⁰ Chuū ní díⁿ yā ní ca'á yā 'iiⁿyāⁿ ndiicū. Ní 'iiⁿyāⁿ ndiicū dichó'o yā limosna ndúúcū Bernabé ndúúcū Saulo.

**Herodes 'caaⁿnúⁿ yā Jacobo,
ní s'nuúⁿ yā Pedro vácūū**

12 Tiempo miiⁿ ní rey Herodes diiⁿyuⁿ ta'á yā chi neⁿe 'caaⁿnúⁿ yā náⁿā 'iiⁿyāⁿ chi ngeⁿe yaācū. ² Nífcú ch'iⁿnuⁿ rey miiⁿ ndúúcū machete chí 'caāⁿ ndúú 'uuví lados Jacobo chí 'dínū Juan.

³ N'diichí yā chí 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ canee yiinū yā chuū. Dichó'o yā saⁿa s'eeⁿ chí cuta'ā ntúuⁿ sa Pedro dendu'ū. Nguuvi miiⁿ ní nguuvi yeⁿē pan chí nguéé yiinūⁿ levadura miiⁿ. ⁴ Sta'á yā Pedro ní s'nuúⁿ yā saⁿā vácūū naachi snée cuūuⁿ taáⁿ soldado, 'áámá taáⁿ soldado miiⁿ cuūuⁿ ngii sa. Soldado s'eeⁿ cunundai sa Pedro ní cho'ó yeⁿē pascua ní rey Herodes tun'dái yā saⁿā. ⁵ Cunundai sa Pedro miiⁿ chí canuuⁿ sa vácūū. 'Iiⁿyāⁿ chí ngeⁿe yaācū miiⁿ ngáⁿánguāⁿ yā ní ngíicá yā Dendyuūs ndii nguuvi ndíí n'gaaⁿ cucáāvā Pedro miiⁿ.

Nanguaⁿai Pedro yeⁿe vácūū

⁶ Taachi neⁿe ntun'dáa Herodes miiⁿ Pedro miiⁿ, nguiinū miiⁿ nūuⁿ ní cyaadu Pedro miiⁿ naavtaⁿa yeⁿe 'uuví soldado s'eeⁿ. Ndeē chiichí sa ndúúcū 'uuví cadena s'eeⁿ. Saⁿā s'eeⁿ chí diiⁿ cuidado vácūū miiⁿ snée sa cheendi vacūū miiⁿ. ⁷ Caandiveeⁿ nī, ndaā 'áámá ángel yeⁿē Señor. Ní 'áámá deevé canée na vácūū. Tuuⁿvi yā tífcuaa Pedro ní nanduuchi yā Pedro. Ní caⁿa yā: Nacueeⁿ di cániicū di. Cadena s'uuⁿ ní chiví na ta'á sa. ⁸ Tuuⁿmi ní ngaⁿa ángel miiⁿ ní ngii yā saⁿā: Cu'neeⁿ di cinto yeⁿē di ní cunuūⁿ cáⁿa di ndaacuú yeⁿē di ní diiⁿ chiichí di cinta yeⁿē. 'Tífcā diiⁿ sa. Ní caⁿa yā: Nunúúⁿ dí catecai vmnaaⁿ di ní cuchí di, ní can'daā di 'úú.

⁹ Ní ndaa sa ní cueⁿe sa ndaā sa 'iiⁿyāⁿ. Pedro miiⁿ ní nguéé deenu sa chí cuaacu chí diiⁿ ángel miiⁿ. Nadacádiinuⁿ sa chí 'áámá visión chí n'gííⁿnuⁿ sa nguaaⁿ na 'yúúduyaāⁿ yeⁿē sa. ¹⁰ Cho'ó yā, yeⁿē

'áamá tááⁿ soldado s'eeⁿ, ní cho'ó yā ndii chiiⁿ ndii 'úúví tááⁿ soldado s'eeⁿ. Ní ndaá yā ná cheendi va'ái cūū chí canéé cuaaⁿ na yáāⁿ miiⁿ. Chii ní nánguááⁿ máāaⁿ cheendi va'ai yeⁿé yā. Can'dáa yā ní cho'ó yā 'áamá yúúní, ní ángel miiⁿ ní chiví yā yeⁿe yā. ¹¹Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní nduuchi sa. Ní caⁿā sa: Maaⁿ ní ituumicadiinuⁿ chí Ndyuūs miiⁿ nidicho'ó yā ángel yeⁿé yā ní nanguáⁿai yā 'úú yeⁿe ta'a rey Herodes. Níicú yeⁿe tanducueⁿe yáāⁿ chí yáāⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chi snéé ngiinu yā chí 'cuūvi 'úú.

¹²Taachí Pedro nacadíinuⁿ yā yeⁿe chuū cueⁿé yā, ní ndaa yā na vaacu María chεecu Juan, chí ngúúví ntúūⁿ sa Marcos, naachí neení 'yaaⁿ yā snéé yā chí nduuvídáamá yā ní ngaⁿangua'á yā.

¹³Taachí di'cuεēcú Pedro cheendi va'ái yeⁿe patio, can'dáa 'áamá n'daataá chí nguuví tá Rode. ¹⁴Tá 'cūū ní 'naanaveeⁿ tá nduudu yeⁿe Pedro ní chiiⁿ yeenú tá. Ní nguée nn'guaaⁿ tá cheendi va'ái. Cunaⁿā tá ngeēnū tá chεeti va'ái ní caⁿa tá chí Pedro miiⁿ canee sa cheendi va'ái. ¹⁵'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ngaⁿá yā ngii yā táⁿā: Loca dii. Taⁿā miiⁿ dicuaācu tá saⁿā miiⁿ. Tuu'mí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ caⁿa yā: Angel chí dííⁿ cuidado saⁿā.

¹⁶Pedro miiⁿ ní iyaa'vi ca sá. Taachí nn'guaaⁿ yā ní n'diichi yā saⁿā dii'yā yā chí. ¹⁷Pedro miiⁿ ní dit'á sa yeⁿé yā chí 'cuεetinéé 'dííⁿ cheendi yā. Ní chii sa 'iiⁿyāⁿ táácá ángel yeⁿe Señor ntun'dáa yā saⁿā vácúū. Pedro ní caⁿa sa: Dííⁿ nī chí cadiinuⁿ Jacobo ndúúcu hermanos. Pedro can'dáa sa ní cueⁿe sa taama luar.

¹⁸Chi dεεve miiⁿ ní dii'yā n'dái soldado s'eeⁿ chí chii ndúúcu Pedro.

¹⁹Herodes miiⁿ ní n'nuúⁿ yā saⁿā. Nguée ndaaca yā saⁿā. Ch'iinu maaⁿ ní tiinguuneéⁿ yā saⁿā s'eeⁿ chí diiⁿ cuidado. Caⁿa yā chí 'cuūvi saⁿa s'eeⁿ. Cuayiivi cueⁿe Herodes miiⁿ yáⁿāa Judea ná yáāⁿ Cesarea ní canee yā miiⁿ.

Ch'ii rey Herodes

²⁰Herodes miiⁿ taaⁿ n'dai yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yáāⁿ Tiro ndúúcu 'iiⁿyāⁿ yáāⁿ Sidón. Naati 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yáāⁿ s'eeⁿ ní ndaá yā nanááⁿ rey Herodes miiⁿ chí neⁿe taaví yā chí canéé 'diiíⁿ, ti chí nge'é yā chí yeⁿe yáⁿāa yeⁿe rey. Cuta'á yā tan'dúúca amigo yeⁿé yā saⁿā chí nguuví Blasto chí diiⁿ cuidado va'ai yeⁿe rey, cuarto naachi cyaadú yā. Neⁿé yā chí cuuví caaⁿmaⁿ sa ndúúcu rey cááva yā. ²¹'Áamá nguuví chí diiⁿ señalado cáávā chuū, Herodes canuuⁿ yā catecai rey. Ch'iindí yā na trono yeⁿé yā ní caⁿa yā chí yā 'iiⁿyāⁿ 'áamá nduudu. ²²Ní 'iiⁿyāⁿ yáāⁿ miiⁿ 'cai yiicú yā ní caⁿa yā: Ndúúdu miiⁿ yeⁿe Dendyuūs, nguée yeⁿe saⁿā iⁿyeedí 'cūū.

²³Hora miiⁿ ní 'áamá ángel yeⁿe Señor miiⁿ n'nuuⁿ cáai yā saⁿā Herodes caati nguée caⁿa sa chí yeⁿe Dendyuūs chí chεete taavi chí ngaⁿa sa. Ní che'e taavi n'dáa rey miiⁿ ní ch'ii sa.

²⁴Nduudú yeⁿe Señor Jesucristo miiⁿ ndíí chεete ca ní 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu ngíí 'yaaⁿ cá yā.

²⁵Bernabé ndúúcu Saulo miiⁿ nndaá ntúuⁿ yā yáāⁿ Jerusalén ti 'āā dííⁿ yā cumplir ntiíⁿnyuⁿ yeⁿé yā. Ndeē ntúuⁿ yā Juan chí nguuví Marcos.

**Bernabé ndúúcū Saulo tucaⁿá
yā viaje vmnááⁿ vmnaaⁿ**

13 Véé 'iⁿyāⁿ profetas chi
caaⁿmaⁿ nduudu yeⁿe
Dendyuūs ndúúcū maestros yeⁿe
yaācū yeⁿe yāāⁿ Antioquía. 'Iiⁿyāⁿ
s'eeⁿ ní Bernabé, ndúúcū Simón
chi nguuví sa Niger, ndúúcū Lucio
yeⁿe yāāⁿ Cirene, ndúúcū Manaén
saⁿā chi dáámá chiita sá ndúúcū
rey Herodes, ndúúcū Saulo. ²'Iiⁿyāⁿ
s'eeⁿ ní taachí snée yā i'téenu yā
Señor Jesucristo. Ní taachí 'āā
cuéé che'é yā tuu'mí Espíritu N'dai
yeⁿe Ndyuūs caⁿa yā: Cu'neeⁿ v'í
ní 'āā v'í Bernabé ndúúcū Saulo
cáāvā ntiiⁿnyuⁿ chi 'úú ca'á saⁿā
s'eeⁿ. ³Taachi 'āā cuéé che'é yā ní
ngaⁿāngua'á yā níícú sn'duúⁿ yā ta'á
yā vmnaaⁿ yeⁿe saⁿā s'eeⁿ ní dííⁿ yā
despedir yeⁿe sa.

**Apóstoles caⁿa yā nduudu
cuaacu na isla Chipre**

⁴Espíritu N'dai dichó'o yā 'iⁿyāⁿ
s'eeⁿ ní cueⁿé yā yāāⁿ Seleucia.
Ndií miiⁿ ní cueⁿé yā na barco
isla Chipre. ⁵Ndaá yā na yāāⁿ
Salamina ní ngaⁿa yā nduudu yeⁿe
Dendyuūs miiⁿ na yāacū sinagogas
yeⁿe 'iⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ. Ní canéé
ntúúⁿ yā ndúúcū Juan miiⁿ chí
nginneé sá 'iⁿyāⁿ. ⁶Ní ch'iinu snee
yā cheⁿe yā núúⁿmán yāāⁿ yeⁿe isla
Chipre ní ndaá yā na yāāⁿ Pafos, ní
ndaacá yā 'áámá saⁿā Israel chi
nguuví Barjesús. Saⁿā miiⁿ saⁿā
chí idin'dái magia ní profeta chi
nguée ngaⁿā nduudu cuaacu yeⁿe
Dendyuūs nanááⁿ 'iⁿyāⁿ. ⁷Saⁿā miiⁿ
canéé sá ndúúcū saⁿā gobernador
Sergio Paulo ní 'áámá saⁿā chi

déenu sa. Sergio Paulo miiⁿ ní 'cai
sa Bernabé ndúúcū Saulo. Neⁿe
sa 'caandiveeⁿ sa nduudú yeⁿe
Dendyuūs. ⁸Sáⁿā Elimas (nguuví
sá neⁿe caaⁿmāⁿ davaacú 'cūū saⁿā
chí idin'dái magia) nguée 'cūūⁿ sa
saⁿā. Neⁿe sa divíi sa chí i'teenu
Sergio Paulo chi gobernador.

⁹Tuu'mi ní Saulo chi nguuví Pablo
dendú'ū, ndiituú sa ndúúcū Espíritu
N'dai ní n'gínu sa saⁿā Elimas miiⁿ.
¹⁰Pablo caⁿa sa: Dii, sáⁿā diitú
yeⁿe tanducuéⁿe vaadi nginnche'ei
ndúúcū nducuéⁿe chí nguεε n'daācā,
daiya yāāⁿ n'guiinūⁿ ní contra yeⁿe
tanducuéⁿe vaadi cuaacu. ¿Áá
nguée cu'nēēⁿ 'naaⁿ di chí di'váachí
di yeⁿe yúúⁿí cuaacu yeⁿe Señor
Jesucristo? ¹¹Maaⁿ ní ta'ā Señor
miiⁿ canee contra yeⁿe di ní cúúví
nngueenāⁿ di. Nguée n'díichi di
'yáⁿā 'áámá tiempo. Tuu'mí nūūⁿ chí
nngueenāⁿ sa ní 'áámá chí maāi
yeⁿe sa. Ní cachiica 'múúⁿ cachiicá
miiⁿ sa ní in'nuūⁿ sa du'ū chí cundéé
neeⁿ ta'ā sa. ¹²Tuu'mi ní gobernador
Sergio Paulo n'diichi sa chí chí,
ní s'teenu sa. Ngeⁿe yíínú sá yeⁿe
nduudu yeⁿe Señor Ndyuūs.

**Pablo ndúúcū Bernabé cuēⁿe yā na
yāāⁿ Antioquía yeⁿe distrito Pisidia**

¹³Pablo ndúúcū 'iⁿyāⁿ chí ndúúcū
sa cueⁿé yā na barco yeⁿe yāāⁿ
Pafos ní cueⁿé yā na yāāⁿ Perge
yeⁿe país Panfilia. Naati Juan
miiⁿ ní cueⁿe sa yēⁿe yā na yāāⁿ
Jerusalén. ¹⁴'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cueⁿé
yā yeⁿe yāāⁿ Perge ní ndaá yā yāāⁿ
Antioquía yeⁿe distrito Pisidia.
Ní ndaa yā na yaācu sinagoga
nguuví sábadu, 'áámá nguuví chí
ntaavi'tuunúúⁿ yā tiempo miiⁿ. Ní

ch'et'é yā na silla. ¹⁵ Cuayiivi chi saⁿa ch'et'e yeⁿē yaācū sinagoga ch'eeⁿ sa ná libro yeⁿe ley ndúúcū ná libro yeⁿe profetas, saⁿā ch'et'e dich'ó'o sa saⁿā s'eeⁿ chí caāⁿmāⁿ sa ní caⁿa sa: Ndís'tiī saⁿā vi'í, ndúúti chi canee 'áámá nduudu yeⁿē chi ca'cúeeⁿ di 'iⁿyāⁿ 'cūū, caaⁿmaⁿ di.

¹⁶ Tuuⁿmi ní Pablo miiⁿ ní nacúeeⁿ sa. Diīⁿ sá ndúúcū ta'a sa chi cuuvi 'diīⁿ. Ní caⁿa sa: Ndís'tiī saⁿā yeⁿe Israel ndúúcū 'iⁿyāⁿ chi i'téénú Ndyuūs, 'caandivéⁿ nī. ¹⁷ Ndyuūs yeⁿē 'iⁿyāⁿ yeⁿe yú Israel ndéeve yā chiida yú s'eeⁿ ní diīⁿ yā chi 'iⁿyāⁿ ch'et'e. Ní 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ snée yā yáⁿāa Egipto tan'dúúcā 'iⁿyāⁿ snúúⁿ yúúni. Ní Ndyuūs ndúúcū poder yeⁿe yā ndúúcū ta'á yā ní tun'dáa yā 'iⁿyāⁿ. ¹⁸ Ní taandúú 'úúví ngéecu nduūyū diīⁿ yā cuidado 'iⁿyāⁿ na yáⁿāa cuūⁿmaⁿ. Ní chi ch'é yā taanduv'éé chí 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ diīⁿ yā. ¹⁹ Ní taachí Ndyuūs diīⁿ tuuví yā ndéechē nación yeⁿe 'iⁿyāⁿ chi ngu'éé ndaata Israel na yáⁿāa Canaán, ca'á yā yáⁿāa miiⁿ chí cuuvi yeⁿe 'iⁿyāⁿ Israel. ²⁰ Cho'ó chuū ch'et'i cuūⁿ ciento canéé 'uūví ngéecu ndiichi ndúúyū ca'a yā juez yeⁿé yā ndii nguuvi profeta Samuel miiⁿ chi caⁿa nduudu Ndyuūs. ²¹ Tuuⁿmi ní tiempo miiⁿ chiica yā rey ní Ndyuūs ní ca'á yā Saúl miiⁿ chi cuuvi sa rey. Ch'et'i 'uuvi ngéecu nduūyū Saúl miiⁿ rey miiⁿ. Saúl miiⁿ saⁿa daiya Cis, 'áámá saⁿā yeⁿē 'iⁿyāⁿ yeⁿē Benjamín. ²² Diví yā saⁿā ní Ndyuūs nadicúeeⁿ yā táámá rey chi David chí caⁿa yā nduudu cuaacu yeⁿé yā. Ní Ndyuūs ngaⁿá yā: 'Úú ndaacá David daiya Isai miiⁿ 'áámá

saⁿā tan'dúúcā chi neⁿe staava yeⁿé. Saⁿā miiⁿ ní diīⁿ sa tanducúeⁿē chi neⁿé. ²³ Yeⁿe ndaata sáⁿa 'cūū miiⁿ tan'dúúcā chi Ndyuūs ngaⁿa chi cā'a yā, Ndyuūs nadicúeeⁿ yā Jesús yeⁿe 'iⁿyāⁿ Israel lado yeⁿe Salvador chi 'iⁿyāⁿ chi nadanguáⁿ'ai yā 'iⁿyāⁿ yeⁿe nuuⁿndi yeⁿé yā. ²⁴ Taachí 'aa cu'éé ndaá Jesús miiⁿ, caⁿā Juan miiⁿ chi cuēdinuūⁿnī yā yeⁿē chi nducyaaca 'iⁿyāⁿ yeⁿe Israel ndaacadaamí yā yeⁿē nuuⁿndi yeⁿe yā. ²⁵ Juan miiⁿ taachi ch'iinu diīⁿ sa ntíⁿnyūⁿ yeⁿē sa, caⁿa sa: ¿Du'ū 'úú nadicádiinuūⁿ ndis'tiī? Ngu'éé 'iⁿyāⁿ miiⁿ 'úú. Cun'diichí nī. Cuchii 'áámá na cuaaⁿ daami 'úú nī 'úú ngu'éé n'daācā 'úú chi cuuví diīⁿ n'daatií yíⁿmáⁿ naaⁿ ndaacuú yéⁿē chí cánúúⁿ ca'a.

²⁶ Ndís'tiī saⁿā vi'í, daiya 'iⁿyāⁿ yeⁿe Abraham ndúúcū 'iⁿyāⁿ chi snée yā ndúúcū ndis'tiī chi i'téénú yā Ndyuūs, caavā ndís'tiī dich'ó'o Ndyuūs nduudu chí nnguaⁿ'ai 'iⁿyāⁿ. ²⁷ 'iⁿyāⁿ chi snée yā na yāāⁿ Jerusalén miiⁿ ndúúcū nducyáácá yā chi ngaⁿā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿé yā ngu'éé n'diichí yā Jesús ní ngu'éé nduudu yeⁿe profetas chi n'geeⁿ yā nducúeⁿē nguuvi sábadó chi intaavi'tuunúúⁿ yā. Ní 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ diīⁿ yā condenar Jesús. ²⁸ Ícú ní ngu'éé ndaacá yā falta yeⁿe yā chi 'caaⁿnuⁿ yā 'iⁿyāⁿ. Chiica 'iⁿyāⁿ nanááⁿ Pilato miiⁿ ní 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ ngaⁿa yā chi Pilato 'caaⁿnúⁿ yā Jesús ní 'cuūvi yā. ²⁹ Taachí ch'iinu chii tánducúeⁿē chi canéé nguūⁿ yeⁿé yā, 'iⁿyāⁿ diví yā Jesús na yáⁿá cruz ní s'nuúⁿ yā 'iⁿyāⁿ na yáinyāⁿ. ³⁰ Ndyuūs nadicúeeⁿ yā 'iⁿyāⁿ yeⁿe nguaaⁿ tinaⁿā. ³¹ Jesús

miiⁿ ch'iⁿí maáⁿ yā nééⁿe n'deēⁿ
nguuvi nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ chí dáamá
cuchéⁿ yā ndúúcu yā yeⁿe yāⁿāa
Galilea ní ndaá yā yāāⁿ Jerusalén.
'Iiⁿyāⁿ s'uuⁿ testigos yeⁿé yā nanááⁿ
'iiⁿyāⁿ.

³²Nús'uú ntuūⁿ ngaⁿá 'nū ndúúdú
ngai. Chuū chi nduudu chi Ndyuūs
ca'a yā chiida yú s'eeⁿ taachi
Ndyuūs caⁿa yā chí dífⁿ yā. ³³Chuū
chí Ndyuūs miiⁿ ní dicuaacú yā ní
Ndyuūs dífⁿ yā cáávā s'uuúⁿ chí
'iiⁿyāⁿ daiyá chiida yú s'eeⁿ yeⁿe
Israel tááchí Ndyuūs nadacueéⁿ yā
Jesús miiⁿ. Chuū chí canéé nguūⁿ
na libro yeⁿe Ndyuūs naachi nguūⁿ
salmo ndii 'úúví chí ngaⁿá: Dii
daiyá dii, maaⁿ nguuvi 'úú n'giⁿí
chí daiyá dii 'tíicā. ³⁴Ndyuūs
nadacueéⁿ yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe nguaaⁿ
tináⁿā. 'Āā ntéé nguēcunéé choó
yā. 'Túúca caⁿa yā: 'Úú teé dii cosa
chí n'dai chí cāⁿa chí ca'á David.
Chuū chí cuaacu. ³⁵Cáávā chuū
ngaⁿá yā na táámá salmo: Nguéé
'cuaáⁿ ní chí Daiyá ní chí n'dai chí
nguēcunéé choó cuerpo yeⁿé yā.
³⁶Cuaacu níⁿnyúⁿ chí David miiⁿ
tááchí dichí'v'e yā 'iiⁿyāⁿ yēⁿe yā
tan'dúúca chí neⁿe Dendyuūs, ch'iⁿ
yā nífcú ch'ēchí yā naachi ch'ēchi
chiidá yā. Ní choo yā. ³⁷Naati
'iiⁿyāⁿ chí Dendyuūs nadacueéⁿ yā
yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā ní nguéé choo
yā. ³⁸Nadacadínuuⁿ ní chuū,
ndís'tií saⁿā ví'f. Caⁿa 'nū ndís'tií
nduudu yeⁿé Ndyuūs chí Ndyuūs
nadach'ēcú yā nuuⁿndi yeⁿe ní
cucáávā 'iiⁿyāⁿ 'cūū. ³⁹Cucáávā
'iiⁿyāⁿ miiⁿ Ndyuūs nadach'ēcú yā
nducuéⁿē nuuⁿndi yeⁿe nducyáácá
'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Dendyuūs.
'Iiⁿyāⁿ miiⁿ ní dífⁿ yā chí nduuví

n'dai dii nanááⁿ Dendyuūs, naati ley
yeⁿe Moisés nguéé cuuví nach'ēcu
nuuⁿndi yeⁿé 'iiⁿyāⁿ. ⁴⁰Quin'díichí
ní chí nguéé chií nanááⁿ ndís'tií
chí cánéé nguūⁿ cáávā profetas chí
caⁿa nduudu yeⁿe Dendyuūs, ní
canéé nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs:

⁴¹Quin'díichí ní ndís'tií chí taaⁿ ní,
ní ngeⁿe yíiⁿnúúⁿ ní, ní 'cuuví
ní; caati 'úú ní dífⁿ 'áámá
ntiíⁿnyuⁿ neⁿe chí ndís'tií
snée ní iⁿ'yeeⁿdí 'cūū, 'Áámá
ntiíⁿnyuⁿ chí nguéé i'téenu
ní ndúúti chí du'ū 'iiⁿyāⁿ
caaⁿmaⁿ yā yeⁿe chuū.

⁴²Taachí nan'daa yā na yaācū
sinagoga yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ,
'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿe ndaata
Israel di'cuíftu yā 'iiⁿyāⁿ, chí cúví
dēeve táámá nguuvi sábadu, nguuvi
chí ntaavi'tuunúúⁿ ní chí caaⁿmáⁿ
ní yeⁿe chuū. ⁴³Ní taachi 'āā dífⁿ
yā despedir 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yaācū
sinagoga neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe
Israel ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí n'daacā
chí 'āā maaⁿ ní 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ,
can'dāa yā Pablo ndúúcū Bernabé.
Pablo ndúúcū Bernabé ní caⁿa yā
'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí 'áámá 'cuēetinéé yā
na favor ch'ēte yeⁿé Dendyuūs.

⁴⁴Chidēeve táámá nguuvi sábadu,
nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ yā,
nduuvídáámá yā n'deēe taaví 'iiⁿyāⁿ
'téé nuuⁿmaⁿ yāaⁿ yā chí 'caandiveéⁿ
yā nduudu yeⁿe Dendyuūs. ⁴⁵Naati
'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ taachi n'diichí yā
chí n'deēe n'daí 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní ndiitú
yā ndúúcū vaadí ngueēe, caⁿa yā
chí nguéé n'daacā chí ngaⁿā Pablo
miiⁿ. Ní caⁿa taáⁿ yā contra yeⁿe yā
ní contra yeⁿe Dendyuūs. ⁴⁶Tuu'mi
ní Pablo ndúúcū Bernabé miiⁿ caⁿa
yā nguéé ndúúcū vaadí 'va'a caⁿa

yā: Ndís'tiī cuaacu ní'nnyú' cánée
chí caa'má' nū ndúúcū ndís'tiī
nduudu ye'e Dendyuūs vmnáá'
vmnaa' naati ndís'tiī ní divíi nī
ye'e veé' nī. Ní túúmícadíinúú'
maá' nī chí nguée' n'daacá nī chí
tunee' nī vida cue'e daā'ma'.
Cáávā chí dí' nī, Ndyuūs nguée'
teé yā ndís'tiī vida cue'e daā'ma'
ndís'tiī. Cuin'diichí nī. Nguεεcunée'
'nū ca'a ntuú' 'nū ndúúcū 'ii'yā'
s'ee' chí nguée' ye'e ndaata Israel.
⁴⁷Caati 'tíicā chidichó'ó Señor 'iivú
Ndyuūs mii' nús'uu, ní Ndyuūs cá'a
yā chíi yā nús'uu:

'Úú chí'neé' ndís'tiī tan'dúúicā
chídeεve ye'e 'ii'yā' s'ee' chí
nguée' ye'e ndaata Israel, chí
cuuvi caa'má' nī nduudu
chí nangua'āi 'ii'yā' ndii
núú'má' i'yeé'di.

⁴⁸Taachí ch'iindiveé' 'ii'yā' s'ee'
chí nguée' ye'e ndaata Israel chuū
ndiitú yā ndúúcū vaadi yeenú ní
ca'a yā chí ch'εεte taavi Ndyuūs
cáávā nduudu ye'e Señor Ndyuūs
mii'. Ní s'teenú yā nducyáácā
'ii'yā' s'ee' chí Ndyuūs chíndeεve
yā ní tee yā vida cue'e daā'ma'.
⁴⁹Ní nduudu Señor mii' 'āā chí
chiicadínuu' 'ii'yā' ti che'e
núú'má' yāá' estado mii'. ⁵⁰Naati
'ii'yā' Israel s'ee' dí' yā chí nguée'
snée' dí' yā n'daataá chí n'dai taavi
chí n'dááca taavi ndúúcū 'ii'yā'
chí nga'a ntii'nyu' ye'e yāá' mii'.
'Ii'yā' mii' ndúúcū n'daataá ndúúcū
'ii'ntyé'ē nadacué' yā vaadi 'caa'va
contra ye'e Pablo ndúúcū Bernabé
ní ndivíi yā 'ii'yā' ye'e na yāá'
naachí snée yā. ⁵¹Pablo ndúúcū
Bernabé ní n'dáádi yā iyaacá ye'e
ca'a yā ti 'ii'yā' ye'e yāá' mii' ní

contra yā. Cue'e yā ní ndaa yā yāá'
Iconio. ⁵²'Ii'yā' s'ee' chí i'téenu yā
Cristo ní yeenú taavi yā ndúúcū
vaadi yeenú ndúúcū Espíritu N'dai.

Pablo ndúúcū Bernabé na yāá' Iconio

14 Chii na yāá' Iconio chí
Pablo ndúúcū Bernabé
sndaa yā daama daama na yaācū
sinagoga ye'e 'ii'yā' Israel s'ee'.
Ní 'túúicā ca'a yā. Ní neené n'dai
'ii'yā' Israel s'ee' s'téenu yā. 'Tiicā
ntúú' 'ii'yā' s'ee' chí nguée' ye'e
ndaata Israel. ²Naati 'ii'yā' Israel
s'ee' chí nguée' i'téenu yā, n'gεεcu
cheendí yā ndúúcū 'ii'yā' s'ee' chí
nguée' ye'e ndaata Israel ní dí'
yā chí 'ii'yā' s'ee' chí nguée' ye'e
ndaata Israel nguée' nacadínuu'
yā n'daacā ye'e 'ii'yā' chí i'téenu
yā. ³Tuu'mi ní Pablo mii' ndúúcū
Bernabé 'naa' n'dái ch'εetinée yā
mii' ní Señor Jesucristo dí' yā
chí 'ii'yā' s'ee' nguée' 'va'á yā ca'a
yā ye'e Señor Jesucristo. Señor
Jesucristo mii' ní chí'i' yā chí
nduudu cuaacu mii' chí nduudú
ye'e yā ye'e favor ch'εεte ye'e yā.
Ní Señor mii' dii' yā chuū ní cā'a
yā poder chí Pablo ndúúcū Bernabé
dí' yā señales ndúúcū vaadi n'giinu.
⁴Níicú 'ii'yā' s'ee' ye'e yāá' mii' ní
'uūvi vaanicadínuu' ye'e yā. Ná'a
yā ní lado ye'e 'ii'yā' Israel s'ee' ní
taná'a yā ní lado ye'e apóstoles
chí dichó'ó Dendyuūs. ⁵'Ii'yā' Israel
s'ee' ndúúcū 'ii'yā' s'ee' chí nguée'
ye'e ndaata Israel ndúúcū 'ii'yā'
chí nga'a ntii'nyū' in'núú' yā
vaadi 'caa'va chí tun'dáa yā Pablo
ndúúcū Bernabé ní chí cuituú yā
'ii'yā' s'ee'. ⁶Taachí chicadínuu'
sa'a s'ee' chuū, cue'e yā ngeenu yā

na yáaⁿ Lистра ndúúcū yáaⁿ Derbe
chi distrito yeⁿe Licaonia ndúúcū
nducyaaca yáaⁿ nuuⁿmaⁿ ndiiví ná
yáaⁿaa. ⁷Ní miiⁿ caⁿa yā evangelio
chí ndúúdú ngai yeⁿe Jesucristo
miiⁿ.

**'Iiⁿyáⁿ caⁿa tuú yā Pablo
na yáaⁿ Lистра**

⁸Cánée 'áámá saⁿa yeⁿe yáaⁿ
Lистра chí véé sá ti mar 'áámá
fuerza yeⁿe caⁿa sa. Nguéé ngiica sa
ndíí ch'iindiyaáⁿ sa. ⁹Sáⁿa 'cūū ní
ch'iindiveeⁿ sa chi caⁿa Pablo. Ní
Pablo miiⁿ ní n'gíínu yā saⁿa miiⁿ
ní nacádiinúúⁿ yā yeⁿe saⁿa miiⁿ ti
i'téenu sa chi cuuví nduūvā yeⁿe
sa. ¹⁰Ní caⁿa yuudú yā: Nducueeⁿ
cuaacú di ndúúcū caⁿa di. Hora
miiⁿ ní saⁿa miiⁿ nducueeⁿ sa ní
chiica sa. ¹¹'Iiⁿyāⁿ chi n'diichí yā
chi diiⁿ Pablo 'cai diitú yā ní caⁿa
yā ndúúcū davaacu yeⁿe yáaⁿaa
Licaonia chi ndyuūs s'eeⁿ ndaa yā
nanáaⁿ yā tan'dúúcā saⁿa iⁿ'yeeⁿdí
'cūū.

¹²Caⁿa yā yeⁿe Bernabé chi
Júpiter, ní Pablo miiⁿ ní Mercurio
ti Pablo miiⁿ ní chindée yā nduudu.
¹³Yáacú yeⁿe Júpiter cánée chuva'ai
yáaⁿ miiⁿ. Chiiduú yeⁿe Júpiter
ndée yā itiindu s'ééⁿ ndúúcū corona
s'eeⁿ yeⁿe naāndā nanáaⁿ chééndí
cheēⁿ yáaⁿ miiⁿ. Ní neⁿe yā 'caaⁿnúⁿ
yā 'iití chi caⁿa yā sacrificios. 'Tiicá
ntúūⁿ n'dee taaví 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yáaⁿ
miiⁿ neⁿe yā diiⁿ yā. ¹⁴Ní naachí
ch'iindiveeⁿ apóstoles Bernabé
ndúúcū Pablo chuū chíín'cuuⁿ yā
catecai yā tí neené ndachí ní cueⁿé
yā nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ. Ní 'cai yā. ¹⁵Ní
caⁿa yā: Ndís'tii saⁿa, 'déd'ē cuuvi
chi 'tíicā idiíⁿ ní? Nús'uū sáⁿa ntuuⁿ

nús'uu tan'dúúcā ndís'tii. Ní ngaⁿa
'nū nduudu cuaacu chí diví ní yeⁿe
nducuéⁿē dendu'ū ní cu'téenu ní
Ndyuūs chi cánduuchi chí din'dái
yā nanguuvi ndúúcū yáaⁿaa ndúúcū
nuūⁿniⁿyáⁿā ndúúcū nducyáácá
dendu'ū chí véé. ¹⁶Nguuvi chí 'āā
cho'ōo Ndyuūs s'neeⁿ yā nducyaaca
'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí cáⁿa yā yúúní
damaāⁿ yā. ¹⁷Nguéé s'neeⁿ yā ti
nguéé cosa chí ch'iⁿi dú'ūu 'iiⁿyāⁿ
yā. Din'daacá yā. Ní teé yā cuuvi
yeⁿe nanguuvi ndúúcū tiempo yeⁿe
n'deē taaví n'gui'í o cosecha. Ní
di'cuiitá yā staava yeⁿe yú ndúúcū
vaadi yeenú ti teé yā chí neⁿe
cuerpo yeⁿe yú.

¹⁸Caⁿa yā chuū, ngii n'dái naati
idiíⁿ yā chí 'iiⁿyāⁿ yáaⁿ miiⁿ nguéé
idiíⁿ yā sacrificio.

¹⁹Tuu'mi ní ndaā náⁿa 'iiⁿyāⁿ
Israel s'eeⁿ yeⁿe yáaⁿ Antioquía
ní yeⁿe yáaⁿ Iconio chí yaa'ví yā
nducyáácá yā contra yeⁿe Pablo.
Ní caⁿa tuú yā saⁿa ní chíí n'dai
yā saⁿa 'áámá lado chuva'ai yáaⁿ
miiⁿ ní 'áacú yā chí 'āā n'dii sa.
²⁰'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo
ní nuuⁿmaⁿndiiví nanáaⁿ yā. Pablo
miiⁿ ní nacueeⁿ sá ní nuuⁿ ndaaⁿ tuuⁿ
sa na yaaⁿ miiⁿ. Ni chideēve táamá
nguuví cueⁿe sa ndúúcū Bernabé na
yáaⁿ Derbe.

²¹Ní caⁿa yā evangelio chí
ndúúdú ngai yeⁿe Jesucristo
yáaⁿ miiⁿ. Ní dííⁿ yā chí néené
'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí i'teenu. Pablo
ndúúcū Bernabé nguēcunée yā
yáaⁿ Lистра, yáaⁿ Iconio, ndúúcū
yáaⁿ Antioquía. ²²Ní dííⁿ yā chí
ditiinú yā ndúúcū vaadi i'teenu na
alma yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu
yā Cristo ndúúcū staava yeⁿe yā.

Ní ngi'cueén yā 'ii'nyāⁿ chi 'áámá cunee yā ndúúcuⁿ vaadi i'teenu. Ní ca'na yā ndúúcuⁿ 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ: Cánée chí nééné n'deée chí cho'o núuⁿ yú maaⁿ nílcú ndaā yú va'ai chēeti nguuví. ²³S'néénⁿ yā 'ii'nyāⁿ ndiicúuⁿ chí sa'na ndii tíiⁿ ye'ē 'áámá 'áámá yaācū ní ca'angua'á yā taachi 'āa cueε ca'diinú yā. Ní s'néenⁿ yā na ta'a Señor 'iivú Ndyuūs 'ii'nyāⁿ chi i'téenu.

**Nguéecundií yā ní cue'ē yā yāāⁿ
Antioquía ye'e yā'āa Siria**

²⁴Cuayiivi chi cho'ó yā distrito ye'ē Pisidia ní ndaá yā yā'āa Panfilia. ²⁵Taachi ca'na yā nduudu cuaacú miiⁿ na yāāⁿ Perge cuna'á yā na yāāⁿ Atalia. ²⁶Ye'e yāāⁿ miiⁿ cuna'á yā na barco na yāāⁿ Antioquía. Miiⁿ ní naachí hermanos s'eeⁿ vmnáāⁿ vmnaaⁿ tucá'a yā Pablo ndúúcuⁿ Bernabé na ta'a Dendyuūs ndúúcuⁿ favor ye'e Dendyuūs cáávā ntii'nyūⁿ chi 'āa dííⁿ yā. ²⁷Ní ndaá yā na yāāⁿ Antioquía. Ní taachi nduuvidaamá yā na yaacū ca'na yā tanducue'ē cosa ch'εεε chí 'āa dííⁿ Dendyuūs ndúúcuⁿ yā. Ní táacā Dendyuūs ca'á yā permiso 'ii'nyāⁿ chi nguéé ye'ē ndaata Israel chí cu'téenu yā nduudu yē'e yā. ²⁸Nááⁿ tiempo canée yā ndúúcuⁿ 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo.

Concilio na yāāⁿ Jerusalén

15 Tuu'mi ní ná'na yā chí nndaá yā ye'ē yā'āa Judea chí'cueén yā hermanos chuū: Ndúúti chí nguéé dííⁿ di circuncidar 'ii'nyāⁿ tan'dúúca chí nga'na 'áámá ley ye'e Moisés tuu'mi ní nguéé

cuuvi níngua'naí di. ²Pablo ndúúcuⁿ Bernabé ch'εεcu cheendí yā ndúúcuⁿ 'ii'nyāⁿ ye'e yāāⁿ mii'nyāⁿ ní nééné n'deée ca'na yā. Ní 'ii'nyāⁿ ye'e yāāⁿ miiⁿ ca'na yā chí ca'na Pablo ndúúcuⁿ Bernabé ndúúcuⁿ tan'duuví 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ na yāāⁿ Jerusalén. Ní ca'á yā ní tiinguuneeⁿ yā ye'ē chuū nanáāⁿ 'ii'nyāⁿ ndiicúuⁿ chí 'ii'nyāⁿ ndíí tíiⁿ ye'e yaacū ndúúcuⁿ apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs.

³'Ii'nyāⁿ s'eeⁿ ye'e yaacū ch'εetinúúⁿ yúúni yā ndúúcuⁿ 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ. Ní cho'ó yā 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ na yā'āa Fenicia ndúúcuⁿ yā'āa Samaria. Ní 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ca'na yā taacā chí i'teenu 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé ye'ē ndaata Israel. Ní nducyaaca hermanos miiⁿ yeenu taaví yā.

⁴Ní ndaá yā na yāāⁿ Jerusalén. Ní apóstoles ndúúcuⁿ 'ii'nyāⁿ ndiicúuⁿ ndúúcuⁿ 'ii'nyāⁿ ye'e yaacū miiⁿ dííⁿ yā recibir 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ. Ní 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ ca'na yā tanducue'ē chí Dendyuūs dííⁿ yā ndúúcuⁿ yā. ⁵Na'na 'ii'nyāⁿ ye'e fariseos chí s'teenu yā ní dííⁿ yā costumbre ye'ē yā nacuéenⁿ yā ní ca'na yā: Cánée chí dííⁿ yú circuncidar 'ii'nyāⁿ ní canee cúú'míⁿ yā dííⁿ yā chí nga'na ley ye'e Moisés.

⁶Ní nduuvidaamá yā apóstoles ndúúcuⁿ 'ii'nyāⁿ ndiicúuⁿ chí 'ii'ntyé'ne ye'e yaacū chí n'diichí yā ye'ē chuū. ⁷Ní ch'iinu ca'na yā n'deée n'dái, ní Pedro miiⁿ ní ncueeⁿ sá ni ca'na sa: Ndís'tií, sa'na hermanos, deenú ní tan'dúúca 'āa 'naaⁿ tiempo chí Dendyuūs ndēēvé yā 'úu nguaaⁿ s'uúúⁿ ní cáávā cheendí ní 'ii'nyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé ye'ē ndaata Israel chí'iindiveéⁿ yā nduudu cuaacu ní

s'téenu yā. ⁸Ní Ndyuūs chi inaaⁿ yā staava yeⁿē yú ch'iⁿi yā chi i'téenu 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Ní ca'a yā Espíritu N'dai 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéeⁿ yeⁿē ndaata Israel tan'dúúca s'uúúⁿ. ⁹Dáamá nducyaaca yú ndúúcu 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní Ndyuūs nadideevé yā staava yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ cáávā chi i'téenu yā. ¹⁰Maaⁿ ní ðde'ē cáávā chi di'vaachi ní yeⁿe Ndyuūs, ní s'néeⁿ ní na tiiⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi i'téenu yā Cristo tan'dúúca 'áamá yugo chi s'uúúⁿ nguéeⁿ cuuvi candē yú ndii nguēe chii candē yā chiida yú s'eeⁿ dendú'ū? ¹¹Maaⁿ ní i'téenu yú cucáávā favor ch'ēte taavi yeⁿe Señor Jesús cuuví nanguaⁿāi yú dáamá dáamá ndúúcu 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéeⁿ yeⁿē ndaata Israel.

¹²Tuu'mi ní nducyaaca 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'aa ntée caⁿá yā mar 'áamá. Ní ch'iindiveéⁿ yā yeⁿe Bernabé ndúúcu Pablo chi caⁿa yā n'dee n'dái señales ndúúcu vaadi n'giinu chí Ndyuūs diⁿ yā cáávā 'iiⁿyāⁿ miiⁿ nguááⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéeⁿ yeⁿē ndaata Israel. ¹³Taachí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ miiⁿ snéeⁿ diⁿ yā tuu'mi Jacobo nan'guēecutaⁿā sa ní caⁿa sa: Ndís'tii saⁿā hermanos cu'neeⁿ veeⁿ ní yeⁿē. ¹⁴Simón miiⁿ 'āa caⁿa sá táaca Dendyuūs vmnááⁿ vmnaaⁿ n'diichí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéeⁿ yeⁿē ndaata Israel ní sta'á yā 'iiⁿyāⁿ nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí 'iiⁿyāⁿ yeⁿē yā cáávā chi i'téenu yā Jesucristo. ¹⁵Ndúúcu nduudu 'cūú ní ndíí tiempo vmnaaⁿ cunee yiinú profetas chi caⁿa chi cuchii tan'dúúca chi cunee nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs:

¹⁶Cho'oo chúu nanguēcúndíí ní nadin'daí va'ai yeⁿe David

chí sndeeve ní nadin'daí to'o ndiicúú, ní va'ai miiⁿ nanguēcuneé nādacuéⁿ ntuúⁿ.

¹⁷Ní tanáⁿa yā 'iiⁿyāⁿ n'nuuⁿ ntuúⁿ yā Señor Jesucristo, ní yeⁿē nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi nguéeⁿ yeⁿē ndaata Israel miiⁿ chi Dendyuūs caⁿa yā chi cuuvi déenu yā.

¹⁸Chuū ngaⁿa Señor miiⁿ chi din'dái tuuū ndeevéeⁿ ní dendú'ū diⁿ yā chi cadiinuuⁿ 'iiⁿyāⁿ chúu ndíí tiempo ndii cuaaⁿ vmnaaⁿ.

¹⁹Maaⁿ ní 'úú diⁿ inacádiinúúⁿ yeⁿe chuū, chi nguéeⁿ di'vaachi yú yeⁿē 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéeⁿ yeⁿe ndaata Israel chi cu'téenu yā Dendyuūs. ²⁰Mííⁿ dingúuⁿ yú yeⁿē 'iiⁿyāⁿ chi cūvii yā yeⁿē tanducuéⁿē chi yeⁿē ídolos ndúúcu yeⁿē 'áamá saⁿā 'áamá n'daataá chi nguéeⁿ snee yā ndúúcu vi'i ní nguéeⁿ n'giindivaacu yā, ndíí nguéeⁿ che'é yā yuūtē yeⁿē 'áamá 'iiti chi idi'núú yā daandú tī, ndíí nguéeⁿ che'é yā ingee yā yuuúⁿ yeⁿē tī. ²¹Ndíí tiempo yeⁿē Moisés miiⁿ ní ndíí cuááⁿ vmnaaⁿ ndíí nducyáácá yááⁿ véé 'aama yā chí ngaⁿa yā yeⁿē Dendyuūs na yaacū sinagoga naachi n'geeⁿ yā libro yeⁿe Dendyuūs nguuví nguuví chi intaavi'tuunúúⁿ yā chi sábado.

²²Apóstoles chi dichó'ó Dendyuūs ndúúcu 'iiⁿyāⁿ ndiicúú chí ngaⁿa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe yáacu ndúúcu nducuéⁿē 'iiⁿyāⁿ na yaacū canée yiinú yā chí n'daacā chí níndeevē yā yeⁿē nguááⁿ yā 'uuví saⁿā. Ní dicho'ó yā saⁿā s'eeⁿ ndúúcu Pablo ndúúcu Bernabé na yááⁿ Antioquía.

Ní ndeεve yā Judas chi nguuví sa Barsabás, ndúúcū Silas. Saⁿā s'eeⁿ n'geete sá nguaaⁿ hermanos. ²³Ní dichó'ó yā caaca ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Apóstoles ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ ndicúū ndúúcū hermanos níngúūⁿ yā chuu yeⁿ'ē hermano chi nguéeⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel chi snée yā na yāāⁿ Antioquía, na yāⁿāa Siria, ndúúcū na yāⁿāa Cilicia: N'dai n'dii. ²⁴Nús'uū ní n'giindiveéⁿ 'nū chi náⁿ'a yā cueⁿ'é yā yeⁿ'é 'nū ní dííⁿ yā chi ndís'tii nguéeⁿ ch'etinééⁿ 'dííⁿ nī ndúúcū nduudu yeⁿ'é yā. Ní nguéeⁿ caⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ 'nū chi can'dáa yā. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ dííⁿ yā chí staⁿ'a yā alma yeⁿ'é nī ní chí'cueeⁿ yā chí diiⁿ circuncidar 'iiⁿ'yāⁿ ní dííⁿ yā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e Moisés. ²⁵N'daacā n'dai canée nus'ūu chí 'āā ndúúvídaama nducyáácá 'nū chí dεεve 'nū saⁿā s'eeⁿ ní dichó'ó 'nū nanáāⁿ ndís'tii saⁿ'a s'eeⁿ ndúúcū Bernabé ndúúcū Pablo, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí neⁿ'e taavi yú. ²⁶Saⁿā s'eeⁿ n'deēe cuūví cueⁿ'é yā naachi deenú yā chí vεε peligro chí 'cuūví yā cáāvā Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú. ²⁷Chííⁿ chí dichó'ó 'nū Judas ndúúcū Silas. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní 'tiicá ntúūⁿ caaⁿ'máⁿ yā chí cuuvi deenú nī. ²⁸Chuū ní n'daacā canee ndúúcū Espíritu N'dai ndúúcū nús'uu dííⁿ 'nū chí nguéeⁿ i'neeⁿ 'nū vmnaaⁿ ndís'tii mar 'áámá carga chí ngo'o ca ndís'tii caati 'āā chí neⁿ'e nūūⁿ. ²⁹Nguéeⁿ tuu'ví nī cosa chí nga'á yā na ídolos ndíí nguéeⁿ yeⁿ'e yuūūⁿ ndíí nguéeⁿ yuute yeⁿ'e 'iiti chí nge'e yíícú ndíí nguéeⁿ diiⁿ nī chí cunee nī ndúúcū 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéeⁿ n'giindivaacu ndúúcu nī. Ndúúti chí dííⁿ nī chuū tuu'mi ní n'daacā

idiíⁿ nī. N'dáácā cho'ó nī. Chuū chí ngaⁿ'á.

³⁰Tíicā chí 'iiⁿ'yāⁿ chí dichó'ó yā cueⁿ'ē na yāāⁿ Antioquía. Ní nduuvidaamá yā ndúúcū nducyaaca hermanos. Ní nica'á yā carta 'iiⁿ'yāⁿ. ³¹Taachí ch'eeⁿ yā carta miiⁿ ní yeenú taavi yā cáāvā nduudu 'viich'etínūūⁿ. ³²Judas ndúúcū Silas chí profetas ntúūⁿ chí caⁿ'a nduudu yeⁿ'e Dendyuūs ní ca'a yā 'viich'etínūūⁿ ní didiitú yā hermanos ndúúcū neene n'dái nduudu. ³³Canée yā 'áámá tiempo miiⁿ ní hermanos dííⁿ yā despedir 'iiⁿ'yāⁿ ní neⁿ'é yā chí n'daacā canée yā chí 'cueetinééⁿ 'dííⁿ yā ndúúcū vaadi 'diiíⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nguεεcunéeⁿ yā na yāāⁿ naachi snée 'iiⁿ'yāⁿ chí dichó'ó yā. ³⁴Silas miiⁿ canée yíínu sa chí canée sa miiⁿ. ³⁵Pablo ndúúcū Bernabé miiⁿ canee yā na yāāⁿ Antioquía. Ngí'cueeⁿ yā nduudu Dendyuūs miiⁿ ní ngaⁿ'a yā evangelio chí ndúúdíú ngāi yeⁿ'e Jesucristo ndúúcū náⁿ'ā 'yááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

**Pablo diví yā yeⁿ'ē Bernabé
ní cueⁿ'é yā ndii 'uuvi viaje**

³⁶Cuayiivi chí cho'ó tan'duuví nguuví, Pablo ngāⁿ'a yā ngii yā Bernabé: Nanguεεcunéeⁿ ntúūⁿ yú, caⁿ'ā yú n'diichi yú hermano s'eeⁿ yeⁿ'ē nducyaaca yāāⁿ naachí cheⁿ'e yú, ní caⁿ'a yú nduudu yeⁿ'ē Señor. Ní n'diichi yú táácā snée yā.

³⁷Ní Bernabé miiⁿ neⁿ'ē sa chí caⁿ'á Juan chí nguuví Marcos ndúúcu sa.

³⁸Naati Pablo miiⁿ ní nguéeⁿ canee yíínu sa chí candée sa 'iiⁿ'yāⁿ chí diví yā yeⁿ'ē saⁿ'ā s'eeⁿ ndii yāⁿāa Panfilia. Ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nguéeⁿ cheⁿ'é yā chí dííⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ. ³⁹Nguéeⁿ canée yíínu yā

nguaaⁿ maáⁿ yā ní ndaacādaamí yā hermanos Bernabé ndúúcu Marcos ní cueⁿé yā isla Chipre na barco. ⁴⁰Pablo miiⁿ ní ndeeve sa saⁿā Silas ní náⁿā hermanos caⁿa yā chií yā chi vaadī ch'ēte yeⁿe Dendyuūs cunée ndúúcu Pablo ndúúcu Silas miiⁿ. ⁴¹Ní cuayiivi cho'ó yā yáⁿā Siria ndúúcu yáⁿā Cilicia. Ch'ētinée chiichi yā 'iⁿyāⁿ yeⁿe yaācū.

**Timoteo cueⁿé yā ndúúcu
Pablo ndúúcu Silas**

16 Cuayiivi miiⁿ índaa sa yāáⁿ Derbe ndúúcu yāáⁿ Listra, ní 'caandiveéⁿ nī. Canee 'áámá saⁿā discípulo chí ch'ēⁿ chi nguuvī sa Timoteo, daiya 'áámá n'daataá 'iⁿyāⁿ Israel chí i'téenu tá Dendyuūs, ní chiidá sa miiⁿ nguéeⁿ yeⁿe ndaata 'iⁿyāⁿ Israel. ²Ní hermanos chí snée yā yāáⁿ Listra ndúúcu yāáⁿ Iconio ngaⁿa cuaacú yā yeⁿe sáⁿā miiⁿ chí neenē n'dai sa. ³Pablo miiⁿ ní neⁿe yā chí caⁿa sa nduucú yā. Ní sta'á yā saⁿā ní díⁿ yā circuncidar saⁿā miiⁿ caavā 'iⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ti déenú yā nducyaaca 'iⁿyāⁿ yeⁿe yāáⁿ miiⁿ chí saⁿā miiⁿ daiya sa saⁿā chí nguéeⁿ yeⁿe ndaata Israel. ⁴Ní taachi cho'ó yā yāáⁿ s'eeⁿ caⁿa yā orden chí nn'gaacú yā chí caⁿa apóstoles chí caⁿa nduudu yeⁿe Dendyuūs ndúúcu 'iⁿyāⁿ ndiicú chí ngaⁿa ntiⁿnyuⁿ yeⁿe yāacū chí snée yā na yāáⁿ Jerusalén chí díⁿ yā nducueⁿē chuū. ⁵'iⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿe yāacū s'eeⁿ 'āā neē chiichí yā ndúúcu vaadī i'teenu. Ní ngíⁿ 'yaaⁿ ca yā 'áámá nguuvī taama nguuvī.

**Pablo n'diichí yā na visión yeⁿé yā
'áámá saⁿā yeⁿe yáⁿā Macedonia**

⁶Ní cho'ó yā yáⁿā Frigia ndúúcu yáⁿā Galacia. Espíritu N'dai yeⁿe

Ndyuūs miiⁿ nguéeⁿ 'cuūⁿ chí caⁿá yā caaⁿmaⁿ yā nduudu cuaacu na yáⁿā Asia. ⁷Ndaá yā yáⁿā Misia ní neⁿe caⁿa yā yáⁿā Bitinia naati Espíritu miiⁿ nguéeⁿ 'cuūⁿ. ⁸Ní cho'ó yā 'diituú yáⁿā Misia ní cueⁿé yā na yāáⁿ Troas. ⁹Nguiinū miiⁿ ní Pablo miiⁿ ní ch'iⁿi 'yúúdiyaaⁿ sáⁿā na yaāⁿ yeⁿe sa. Ní n'diichi sa 'áámá saⁿā yeⁿe yáⁿā Macedonia chéendii sa ní d'cuíⁿtu sa Pablo ní caⁿa sa: Cho'o dí yáⁿā Macedonia miiⁿ ní cunnee di nús'uū. ¹⁰Ní Pablo miiⁿ taachi n'diichi sa na 'yúúdiyaaⁿ yeⁿe sa, cuayiivi míⁿ nacadínuuⁿ 'nū chí caⁿa 'nū yáⁿā Macedonia. Déenú 'nū chí Dendyuūs ndeevé yā nús'uu chí caaⁿmaⁿ 'nū yeⁿe evangelio chí ndúúdu ngai yeⁿe Jesucristo.

Cueⁿé yā vácū na yāáⁿ Filipos

¹¹Chen'ē 'nū na barco yeⁿe yāáⁿ Troas ní ndaá 'nū yúúni cuaacu na isla Samotracia. Chidēve táámá nguuvī ní ndaá 'nū yāáⁿ Neápolis. ¹²Ndii míⁿ cueⁿé 'nū na yāáⁿ Filipos chí yeⁿe 'iⁿyāⁿ romanos ní yāáⁿ miiⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿe yáⁿā Macedonia. Ní ch'ētinée 'nū 'aama tiempo yāáⁿ miiⁿ. ¹³'Áámá nguuvī sábadu chí intaavi'tuunuúⁿ yā tan'dúúca ley yeⁿé yā can'daa 'nu cuaaⁿ dáámí cheendi va'āi yeⁿe yāáⁿ miiⁿ niⁿnuuⁿ yíⁿí naachi caⁿ'angua'á yā ní ch'ēteⁿ 'nū. Ní caⁿa n'deeⁿ 'nū ndúúcu n'daataá chí nduuvidaama.

¹⁴Miiⁿ canéⁿ 'áámá n'daataá chí nguuvī tá Lidia. N'diicui tá tínnuⁿ morada cua'á yeⁿe yāáⁿ Tiatira. Ní i'téenu tá Dendyuūs. Táⁿā miiⁿ ní ngiindiveeⁿ tá. Ní Señor miiⁿ ní

nda'ai yā vaanicadiinúuⁿ yeⁿē tá chí cu'neeⁿ veeⁿ tá chi caaⁿ'maⁿ Pablo.
¹⁵Ní taachí cheedinuūⁿniⁿ tá ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿē tá, dí'cuíitu tá nús'uu ní ngaⁿ'a tá: Ndúúti chi deenu ní chi 'úú 'áámá caneé ndúúcū Dendyuūs, cundáa ní vaacú ní 'cuēetinée ní. Ní dí'cuíitu tá nús'uu ní ch'ēetinée 'nū. ¹⁶Taachí cueⁿ'e 'nū na lugar chi caⁿ'angua'a 'nū tuu'mi ní ndaacá 'nū 'áámá n'daata 'líiⁿ chi caneé tá ndúúcū espíritu yeⁿ'e yáá'n'guinūuⁿ chi diiⁿ adivinar. Ní ndaā tá nanáaⁿ 'nū. N'daata míiⁿ nééné n'deēe idiíⁿ tá ganar yeⁿ'ē 'iivi tá ndúúcū espíritu yeⁿ'ē chi diiⁿ adivinar. ¹⁷Tá 'cūū ní cán'daā tá Pablo ndúúcū nús'uu ní n'gai yiicu ta ní caⁿ'a tá: Saⁿ'ā s'uuⁿ ní saⁿ'ā chi dichíí'vē Dendyuūs chi ch'ēete n'dai chi caneé na va'ai ch'ēeti nguuví. Saⁿ'ā s'eeⁿ n'gíⁿ'i sa yúúni chí nanguaⁿ'āi yú.

¹⁸N'daata miiⁿ diiⁿ tá 'túúcā neené 'yaaⁿ nguuví. Pablo miiⁿ ní nguéé caneé yiinū sa ní caⁿ'a sá chi sa espíritu miiⁿ: 'Úú dicho'ó dii ndúúcū chi duuchi Jesucristo chi nan'dáa di yeⁿ'ē tá 'tii. Ní nan'dáa espíritu miiⁿ hora miiⁿ. ¹⁹Taachí n'diichi 'iivi tá chi cueⁿ'e espíritu yeⁿ'ē adivinanza chí diiⁿ tá ganar cááva yā, tuu'mi sta'á yā Pablo ndúúcū Silas. Ní candée yā saⁿ'ā s'eeⁿ na vaacūyāāⁿ nanááⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'e. ²⁰Ní ch'iⁿ'i yā saⁿ'ā s'eeⁿ nanááⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'e ní caⁿ'a yā: Sáⁿ'a s'uuⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ díiⁿ yā chi véé vaadi 'caa'va na yāāⁿ yeⁿ'e yú. ²¹Ní ngi'cueeⁿ yā s'uuúⁿ costumbre chí nguēe 'cuaaⁿ yú ní nguéé caneé chi diiⁿ yú, caati s'uuúⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ romanos s'uuúⁿ.

²²Ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ nduuvídáama yā ndúúcū 'iiⁿ'ntyéⁿ'e.

Ní 'iiⁿ'ntyéⁿ'e s'eeⁿ chíiⁿ'cuúⁿ yā catecai sa ní ca'á orden yā chí 'cueⁿ'é yā saⁿ'ā ndúúcū nduucu. ²³Ch'íiⁿú ch'eⁿ'é yā saⁿ'ā s'eeⁿ n'deeē taaví vueltas ní s'nuúⁿ yā saⁿ'ā s'eeⁿ vácūū. Ní chií yā saⁿ'ā chíiⁿ idiíⁿ yā cuidado chééndí vácūū chí díiⁿ yā cuidado n'daacā saⁿ'a s'eeⁿ. ²⁴Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū s'nuúⁿ yā saⁿ'ā s'eeⁿ vácūū chí yáanūu ca ní snuūⁿ chiichí yā ca'a sa na cepo.

²⁵Maⁿ'a yāāⁿ míiⁿ taachi Pablo ndúúcū Silas ngáⁿ'ángua'á yā ní ngiita yā canciones yeⁿ'é Dendyuūs ní 'iiⁿ'yāⁿ chí snúūⁿ vácūū miiⁿ ní n'giindiveéⁿ yā. ²⁶Hora miiⁿ diituú nuⁿ'u yáⁿ'āa ní cimientos yeⁿ'ē vácūū miiⁿ ní nuⁿ'u. Ní hora míiⁿ nūuⁿ nducyaaca cheendi vácūū míiⁿ ní nánguaāⁿ. Ní ndaatíi ca'a yā ndúúcū ta'a yā nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí snúūⁿ vácūū. ²⁷Saⁿ'ā soldado chí caneé cuidado vácūū miiⁿ taachí nduuchi sa chí cyaadu sa, ní n'diichi sa chí sdá'āi nducyaaca cheendi vácūū. Tuu'mi ní nntun'dáa sa espada yeⁿ'ē sa ní neⁿ'e sa 'caaⁿ'nuⁿ maaⁿ sa saⁿ'ā, caati nadacadíiⁿnuuⁿ sa chí 'iiⁿ'yāⁿ chí snúūⁿ vácūū miiⁿ cheenú yā. ²⁸Pablo miiⁿ 'cai yiicu sa ní ngaⁿ'ā sa: Nguéé diiⁿ di ndúúcū di 'tíicā. Nducyaacá 'nū snée 'nū.

²⁹Tuu'mi ní saⁿ'ā miiⁿ ngiica sa dēēvē. Chindáa sa ngeēnū sa ch'ēeti cuarto miiⁿ. Ní yinduuví sa ní chíiⁿtií'ya sa na ca'a Pablo ndúúcū Silas. ³⁰Ní tun'dáa sa saⁿ'ā s'eeⁿ ní caⁿ'a sa: Ndís'tii Señores, 'táácā díiⁿ ní 'iicu nanguaⁿ'ái?

³¹Saⁿ'ā s'eeⁿ ní caⁿ'a sa: Cu'téénú dí Señor Jesucristo níicú nanguaⁿ'āi di ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē di ná vacu di.

³²Ní caⁿa yā nduudu yeⁿe Señor saⁿā miiⁿ ndúú^{cū} nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ná vaacu sa. ³³Saⁿā miiⁿ ní hora míⁿ nūuⁿ yeⁿe yāāⁿ sta'a sa 'iiⁿyāⁿ ní naāⁿnū sa chi ya'āi yeⁿe yā. Cuayiivi miiⁿ ní chēēdinuūⁿnīⁿ saⁿā miiⁿ ndúú^{cū} nducyaaca 'iiⁿyāⁿ yeⁿe sa. ³⁴Ní candée sa 'iiⁿyāⁿ na vaacu sa ní ca'a sa chi che'e yā. Nducyááca yā navaacu sa yeenú taavi yā chi s'téenu yā Dendyuūs miiⁿ.

³⁵Chidēve táamá nguuví miiⁿ 'iiⁿntyéⁿe s'eeⁿ dich'ó yā policía chi yaa'vi sa saⁿā ní caⁿa sa: N'dēechi yā saⁿā s'eeⁿ. ³⁶Ní saⁿā soldado chi canee cuidado cheendi vácū^u chii sa Pablo nduudú^u cū^u: 'Iiⁿntyéⁿe yaa'vi yā 'úú chi 'úú tun'dáá ndís'tii. Maaⁿ ní cho'ó nī ní caⁿá nī ndúú^{cū} cuidado. ³⁷Naati Pablo miiⁿ ní ngaⁿa sa ngii sa 'iiⁿyāⁿ: Cuayiivi chí ch'ínú ch'ēⁿe yā nús'uu nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ ndíf nguée itiinguuneéⁿ yā yeⁿe asunto miiⁿ dēⁿ chi caaⁿmáⁿ nū ní candée yā nús'uu vácū^u, 'áá ntun'dáá n'de'ei yā nús'uu, ti nús'uu 'iiⁿyāⁿ romanos s'uuuⁿ ní s'nuúⁿ yā nús'uu vácū^u?

³⁸Ní soldado s'eeⁿ ní ca'a sa chi cádiinuⁿ 'iiⁿntyéⁿe. Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuú ní dii'yá yā chii taachi chicadiinuúⁿ yā chi romanos 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. ³⁹Ní 'iiⁿntyéⁿe ndaa yā ní d'cuiitú yā 'iiⁿyāⁿ. Ní tun'dáa yā 'iiⁿyāⁿ vácū^u. Ní chii yā saⁿā s'eeⁿ chi nan'daa sa na yāāⁿ miiⁿ. ⁴⁰Tuu'mi ní taachi nan'dáa yā vácū^u sndaa yā na vaacu 'áamá n'daataá chi nguuví Lidia. Ní n'diichí yā hermanos ní chii yā 'iiⁿyāⁿ chi caⁿá yā ndúú^{cū} cuidado. Ní cunaⁿa yā.

Nduuvitaáⁿ yā na yāāⁿ Tesalónica

17 Cho'ó yā yāāⁿ Anfípolis,
cho'ó yā yāāⁿ Apolonia ní

ndaá yā na yāāⁿ Tesalónica. Naachi véé 'áamá yaacū sinagoga yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ. ²Ní Pablo miiⁿ ti 'āā ndii níⁿnuⁿ yā chēⁿe yā naachi snéeⁿ 'iiⁿyāⁿ. Ní 'iiⁿnuⁿ sábadó chi ntaaviⁿtuunúⁿ yā, caⁿa yā ndúú^{cū} nducyaaca yā nduudú yeⁿe Dendyuūs. ³Chi'cueeⁿ sá ní caⁿa sa yeⁿe chi neené nguūⁿ na Escrituras. Ngaⁿā sa chi canée chi Cristo 'cuūvi yā ní nnduuchí yā nguaaⁿ tináⁿā. Ní Jesús yeⁿe chi 'úú chi ngaⁿá, Jesús miiⁿ chi Cristo chi Ndyuūs dēve yā.

⁴Naⁿa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ s'téenu yā ní nduuvidaamá yā ndúú^{cū} Pablo ndúú^{cū} Silas ndúú^{cū} n'dee n'dái 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéeⁿ yeⁿe ndaata Israel chi 'iiⁿyāⁿ n'dai taavi, ndúú^{cū} n'dee n'dái n'daataá chi n'dái taavi, nguéeⁿ duu'vi yā. ⁵Tuu'mi ní 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chi nguéeⁿ i'téenu yā ní ngueé yā sta'á yā náⁿā saⁿā chi nguéeⁿ n'daacā saⁿā chi 'daān'di. Ní n'deeé nduuvidaamá yā ní nduuví taán yā 'iiⁿyāⁿ yāāⁿ miiⁿ ní ndaa staⁿa vaadicadiinuⁿ yeⁿe yā. Ní sta'á yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe vaacu Jasón. Ní neⁿe yā tun'dáa yā Pablo ndúú^{cū} Silas nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ yāāⁿ miiⁿ.

⁶Naati nguéeⁿ nindaāca yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. Candée yā Jasón ndúú^{cū} náⁿā hermanos nanááⁿ 'iiⁿntyéⁿe yeⁿe yāāⁿ miiⁿ. Ní 'cai yiicú yā: Sáⁿā s'ūūⁿ nidi'vaachi sā nducyáácá 'iiⁿyāⁿ yeⁿe núúⁿmáⁿ iⁿyeēⁿdí ní ndaa sa ndii 'múúⁿ. ⁷Ní Jasón miiⁿ snée yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ na vaacu sa. Ní nducyaaca yā nguéeⁿ idiⁿ yā tan'dúú^{cā} chi ngaⁿā César. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ngaⁿá yā ti véé táamá rey chi Jesús.

⁸Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndúú^{cū} 'iiⁿntyéⁿe yeⁿe yāāⁿ cū^u nduuví taán yā taachi

ch'iindiveéⁿ yā chuū. ⁹Tuu'mi ní sta'á yā tuumi ye^{n'e} Jasón ndúúcū ná^{n'a} yā ní n'dēechi yā 'ii^{n'}yāⁿ.

Pablo ndúúcū Silas na yáāⁿ Berea

¹⁰Tuu'mí nūuⁿ hermanos dichó'o yā Pablo ndúúcū Silas ndii yáāⁿ Berea. Ní taachí ndaá yā miiⁿ ní sndaā yā na yaacū sinagoga ye^{n'e} 'ii^{n'}yāⁿ Israel s'eeⁿ. ¹¹'Ii^{n'}yāⁿ s'uuⁿ n'daaca yā nanááⁿ Dendyuūs nguéé tan'dúúcā 'ii^{n'}yāⁿ chi snée yā na yāāⁿ Tesalónica. Sta'á yā nduudu miiⁿ ndúúcū vaadi yeenú ní ch'eeⁿ yā nguuvu nguuvu Escrituras. Ne^{n'e} yā n'diichí yā, ¿áá cuaacu chi 'tíicā? ¹²Neené 'yaaⁿ yā s'téenu yā, n'daataa chi nguéé ye^{n'e} ndaata Israel chi tá^{n'a} n'dai taavi ndúúcū neéné 'yaaⁿ sa^{n'a}. ¹³Taachi 'ii^{n'}yāⁿ Israel s'eeⁿ ye^{n'e} yáāⁿ Tesalónica chicadínuuⁿ yā chi 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'e} yáāⁿ Berea 'aa deenú ntúuⁿ yā ye^{n'e} nduudu ye^{n'e} Dendyuūs cáávā chi nga^{n'a} Pablo, tuu'mi ní che^{n'e} yā miiⁿ. 'Tíicá ntúuⁿ ca'á yā vaadi 'caa'va 'yaaⁿ 'ii^{n'}yāⁿ. ¹⁴Hora míⁿ nūuⁿ hermanos dichó'o yā Pablo ndíí na nuūⁿní^{n'}yá^{n'a}. Ní Silas ndúúcū Timoteo ch'ēetinée yā miiⁿ. ¹⁵'Ii^{n'}yāⁿ chí cánée chi can'dáa yā Pablo, candéé yā sa^{n'a} miiⁿ na yáāⁿ Atenas. Ní Pablo ca'a sa orden 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ chi dichó'o yā Silas ndúúcū Timoteo naachí cunée sa chinúúⁿ cue^{n'e} 'nūūⁿ. Ní cue^{n'e} 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ.

Pablo na yáāⁿ Atenas

¹⁶Pablo miiⁿ canee ngiinu sa 'ii^{n'}yāⁿ na yáāⁿ Atenas. Ní neené ndaachi ndíí espíritu ye^{n'e} sa taachí n'diichi sa nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'e} yáāⁿ chi neéné i'téenu yā ídolos.

¹⁷Ca^{n'a} yā n'deeé n'dáí ná yaacū sinagoga ndúúcū 'ii^{n'}yāⁿ Israel s'eeⁿ ndúúcū 'ii^{n'}yāⁿ chi i'téenu yā chi maaⁿ ní 'ii^{n'}yāⁿ Israel. Ní nguuvu nguuvu ca^{n'a} ntuúⁿ yā ndúúcū 'ii^{n'}yāⁿ chi sneé yā ni^{n'}vēē. ¹⁸Ní ná^{n'a} 'ii^{n'}yāⁿ chi ch'eeⁿ chi neené n'dáí tíiⁿ, 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ye^{n'e} 'ii^{n'}yāⁿ epicúreos, ye^{n'e} 'ii^{n'}yāⁿ estoicos ní n'gēcú cheendí yā ndúucu yā. Ní n'dúúví 'ii^{n'}yāⁿ nga^{n'a} yā: ¿Dē'e ne^{n'e} caa^{n'ma} sá^{n'a} 'cūū chí tá'tií n'deéé nga^{n'a} sá? Ní ná^{n'a} yā ní ca^{n'a} yā: Nga^{n'a} sa tan'dúúcā chi 'ii^{n'}yāⁿ chi nga^{n'a} ye^{n'e} ndyuūs ngai. Pablo miiⁿ ca^{n'a} yā ye^{n'e} evangelio chi ndúúdú ngai ye^{n'e} Jesucristo ní ye^{n'e} 'ii^{n'}yāⁿ chí nduuchí yā nguaaⁿ tiná^{n'a}. ¹⁹Ní sta'á yā sa^{n'a} ní ndaá yā nanááⁿ 'ii^{n'}ntyé^{n'e} ndúucu sa yiicū chi nguuvu Areópago. Ní ca^{n'a} yā: ¿Áá cuuvi cádínuuⁿ 'nū dē'e chí ca'cueéⁿ nī chí ngai chí nga^{n'a} nī? ²⁰Nga^{n'a} nī dendu'ū chi n'daaⁿ ní ne^{n'e} 'nū cadiinuⁿ 'nū dē'e ne^{n'e} caa^{n'ma} chuū.

²¹(Naati 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'e} yáāⁿ Atenas ndúúcū 'ii^{n'}yāⁿ chi snúuⁿ yúúⁿ chí snée yā miiⁿ, nguéé tuumicadínuuⁿ yā ye^{n'e} taama naaⁿ, caati dámaaⁿ ne^{n'e} yā 'caandiveéⁿ yā ní caa^{n'ma} yā cosa chí ngai.)

²²Tuu'mi ní Pablo míⁿ chéendii sa náávta^{n'a} 'ii^{n'}ntyé^{n'e} yiicū chi nguuvu Areópago, ní ca^{n'a} sa: Ndís'tií sa^{n'a} ye^{n'e} yáāⁿ Atenas, 'úú tuumicadiinúúⁿ ye^{n'e} nī chí neené i'téenu nī ndyuūs s'eeⁿ. ²³Choó ní n'diichí lugar naachi cu'téenu nī ndyuūs s'eeⁿ ye^{n'e} nī. Ndaacá 'áámá na santo naachi canéé nguūⁿ nduudu 'cūū, NDYUŪS CHI NGUÉÉ N'DIICHI YÚ. Ndyuūs chí ndís'tií

nguée n'diichí ní ní i'téenu ní,
Ndyuūs mií" chí 'úú ní nga"á.

²⁴Ndyuūs chí din'dái yā i"yee"di
ndúúcu tanducué"ē chí véé i"yee"di,
Señor mií" chí ye"é yā nanguuvi
ndúúcu ye"ē na yá"āa mií". Ní
nguée canúu" yā yaācu chí nín'dai
ta"ā 'i"yā". ²⁵Ndíí nguée ndúú
chí ne"é yā de"ē véé ye"e 'i"yā"
caati 'i"yā" mií" ní ca'a yā vida
nducyaaca 'i"yā" ye"e i"yee"di
ndúúcu 'yúúne chí yícu yā ndúúcu
tanducué"ē dendu"u.

²⁶Ndyuūs dii" yā chí 'áamá ndaata
nducyáácá 'i"yā" chí 'cuetinée yā
vmnaa" yá"āa. Ní vmnáán vmnaa"
díí" yā señalar yá"āa naachi
'cuetinée yā ndúúcu tiempo chí
'cuetinée yā na yá"āa. ²⁷Dendyuūs
s'neé" yā 'i"yā" na yá"āa chí n'nuú"
yā Dendyuūs mií" ndúúti chí cuuvi
ndaā nií"nú" yā nícu ndaacá yā
'i"yā", 'áará chí cuaacu ní"nyú"
nguée ya"ai canée yā ye"e ca'áámá
ca'áámá s'uúu". ²⁸Ní cucáávā 'i"yā"
mií" canduuchi yú ní inu"u yú
ndúúcu yā ní s'uúu" 'cuetinée yú
ndúúcu yā. Tan'dúúca chí ca"á
taná"ā 'i"yā" poetas ye"é ní: Tí
ndáátá ye"ē Ndyuūs s'uúu". ²⁹Canee
yú na ndaata ye"é Dendyuūs. Nguée
cánée chí nadacadínuu" yú chí
Dendyuūs mií" tan'dúúca 'díí"nguaa"
'i"yā", tan'dúúca 'díí"nguee 'i"yā",
tan'dúúca tuúu 'i"yā", tan'dúúca chí
sa"ā din'dái ndúúcu vaadi cadiinūu"
ye"ē sa. ³⁰Tuu"mi ní Dendyuūs
nguée díí" cuenta ye"ē tiempo ye"e
vaadi tonto ye"e 'i"yā". Maa" ní
Ndyuūs ca'á yā orden nducyaaca
'i"yā" nducué"ē cuaa" chí 'i"yā"
ndaacadáámí yā ye"ē nuu"ndí
ye"é yā. ³¹Cáávā chuū Dendyuūs

'cuu"mi" yā 'áamá nguuví chí díí"
yā juzgar 'i"yā" ye"e i"yee"di
ndúúcu justicia cucáávā sa"ā
mií" chí ndeeve. Cáávā sa"ā mií"
Dendyuūs díí" yā chí nducyaaca
'i"yā" deenú yā chí cuaacu chí
Dendyuūs nadacué"ē yā sa"ā nguaa"
tiná"ā.

³²Taachí ch'iindivee" yā chí
nnduuchi yā nguaa" tiná"ā, ná"ā yā
díí" duuchí yā 'i"yā". Nícu ná"ā yā
ca"á yā: Áa 'caandivee" ntúu" nū
ye"é ní ndii táámá.

³³Pablo mií" nan'daa sa naavta"ā
ye"é yā. ³⁴Ná"á yā chí'téenu yā
ní nduuvidaamá yā ndúúcu Pablo
mií". Nguaa" 'i"yā" mií" canee
'áamá sa"ā Dionisio ye"ē 'i"ntyé"ē
concilio chí nduuvidaamá yā na
lugar Areópago ndúúcu 'áamá
n'daataá chí nguuví tá Dámaris,
ndúúcu táámá 'i"yā" s'ee" ndúúcu
'i"yā" mií".

Pablo na yáa" Corinto

18 Cuayiivi chí chó'oo chúu
Pablo mií" ní nan'dáa sa
ye"ē yáa" Atenas ní cue"e sa na
yáa" Corinto. ²Ní ndaaca sa 'áamá
sa"ā Israel chí nguuví sá Aquila.
Sa"ā mií" ye"e yá"āa Ponto chí
cáámá ndaā sa ye"e yá"āa Italia
ndúúcu tán"ā sa chí nguuví Priscila
ti Claudio mií" chí rey ch'ete ní
ca'a sa orden chí nan'daā nducyaaca
'i"yā" Israel s'ee" ye"e yáa" Roma.
Pablo cue"e sa naachi canée 'i"yā"
s'ee". ³Sa"ā mií" ní dáámá dii"
sa ntii"nyū" ní canée sá ndúúcu
yā. Dáámá nū díí" yā ntii"nyu".
Ntii"nyu" ye"e 'i"yā" s'ee" chí
din'dái yā va'ai tínnūu". ⁴Ní nguuví
nguuví sábado mií" Pablo n'dee

indeé yā na yāacū sinagoga. Ní dííⁿ yā chi nduuvidaamá yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguééⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel lado yeⁿ'é yā.

⁵Taachi Silas ndúú^{cū} Timoteo ndaá yā yeⁿ'ē yāⁿ'āa Macedonia, Pablo miiⁿ 'aama canéé sá chi ngaⁿ'ā sa nduudu yeⁿ'é Dendyuūs. Ní ngaⁿ'ā sa nduudu cuaacu ní ngaⁿ'a sa ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chi Jesús miiⁿ chi Cristo. ⁶Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'á yā contra yeⁿ'e Pablo ní 'caⁿ'va yā yeⁿ'ē sa. Pablo ch'íidí sa tiinuúⁿ yeⁿ'ē sa. Ní Pablo caⁿ'a sa chii sa 'iiⁿ'yāⁿ: Ndís'tii ní canéé chí 'āā maáⁿ nī candíícu nī chi cuuvi ndúú^{cū} nī. 'Úú nguéé can'diícu yeⁿ'ē chuū. Maaⁿ ní caⁿ'á ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguééⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel.

⁷Nandáa sa miiⁿ ní cueⁿ'e sa na vaacu 'áámá saⁿ'ā chi nguuvi Justo chi i'téenu sa Dendyuūs. Vaacu sa canéé sá na niiⁿ'nuúⁿ na yāacū sinagoga. ⁸Níícu saⁿ'ā Crispo saⁿ'ā chi ndii tiiⁿ yeⁿ'ē yāacū sinagoga s'téenu sa Señor 'iivú Ndyuūs ndúú^{cū} nducyaacá yā na vaacu sa. Ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāā Corinto miiⁿ ch'indiveéⁿ yā. Ní s'téenu yā ní chēdinuūⁿniⁿ yā. ⁹Tuu'mi ní Señor caⁿ'a yā ndúú^{cū} Pablo na 'yúúdüyaaⁿ yeⁿ'ē sa: Nguéé 'vaⁿ'a di caāⁿ'maⁿ di. Nguéé cunēⁿ 'diiⁿ cheendí di. ¹⁰Caati 'úú canéé ndúú^{cū} di ni mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé dííⁿ n'gíínu yā ndúú^{cū} di. Ti 'úú neené n'deeⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi véé ní yeⁿ'é na yāⁿ 'cūū.

¹¹Ní canee sá miiⁿ 'áámá nduūyū canee maⁿ'ā. Chi'cueeⁿ sa nduudu yeⁿ'e Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

¹²Taachi saⁿ'ā Galión canéé sá 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē gobernador yeⁿ'e yāⁿ'āa

Acaya, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ní nducueeⁿ yā ti nduuvidaamá yā contra Pablo. Ní candéé yā saⁿ'ā nanááⁿ silla yeⁿ'e juez miiⁿ. ¹³Ní caⁿ'a yā: Saⁿ'a 'cūū ngaⁿ'a sa chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cu'téenu yā Dendyuūs nguéé tan'dúú^{cā} chi ngaⁿ'a ley.

¹⁴Taachí Pablo miiⁿ ní tuca'a sa caⁿ'a sa, tuu'mí saⁿ'a Galión ngaⁿ'a sa ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ: Ndís'tii 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ, ndúúti chi 'áámá cosa chi ya'ai n'dai chii o 'áámá tinaⁿ'ā n'dii yā tuu'mi ní cuaacu cucheé ndúú^{cū} nī. ¹⁵Ndúúti chí vaadi tiinguuneeⁿ yeⁿ'ē nduudu yeⁿ'é nī ndúú^{cū} chi duuchi 'iiⁿ'yāⁿ ndúú^{cū} yeⁿ'ē ley yeⁿ'é nī, tuu'mi ní, ndís'tii, dííⁿ nī juzgar chuū. Ti 'úú nguéé neⁿ'é dííⁿ juzgar chi 'túú^{cā}.

¹⁶Tuu'mi ní tun'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ chuva'āi yeⁿ'e cuarto yeⁿ'e juez.

¹⁷Tuu'mi ní nducyaacá 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé yeⁿ'e ndaata Israel sta'á yā saⁿ'ā Sóstenes chí chééndii vmnaaⁿ yeⁿ'ē yāacū sinagoga ní ch'eⁿ'é yā saⁿ'ā nanááⁿ silla yeⁿ'ē juez. Naati Galión miiⁿ nguéé dííⁿ yā cuenta yeⁿ'e nducueⁿ'ē chuū.

¹⁸Níícu Pablo miiⁿ neené 'naaⁿ canee sa miiⁿ'ya ní caⁿ'a sa hermanos: Cuidado 'cuētinéeⁿ nī. Cueⁿ'e sa na barco na yāⁿ'āa Siria ndúú^{cū} 'áámá táⁿ'ā chi nguuvi Priscila ndúú^{cū} 'áámá saⁿ'ā chi nguuvi Aquila. Vmnaáⁿ vmnaaⁿ na yāāⁿ Cencrea Pablo miiⁿ 'chiica sa yuūdū tiiⁿ sa ti 'áámá seña chi diiⁿ sa compromiso ndúú^{cū} Dendyuūs. ¹⁹Tuu'mi ní ndaā sa yāāⁿ Efeso ní Pablo s'neeⁿ sá 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ. Ní sndaa maāⁿ sa na yāacū sinagoga miiⁿ. Ní caⁿ'a sa ní n'deēⁿ ndeē sa ndúú^{cū} 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ. ²⁰'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ

di'cuíftu yā saⁿā chi 'nááⁿ cunee sa ndúúcu yā naati nguéeⁿ chíi 'tuucā.
²¹Naatí yaa'vi sá 'iiⁿyāⁿ ní caⁿa sa: Cánéeⁿ chí nguēcúndíi na yāāⁿ Jerusalén cáávā 'viicu chi cuchíi. Nguēcunéeⁿ ntuúⁿ n'diichíi ndis'tií ndúúti chi Dendyuūs neⁿe yā. Ní chiica sá yeⁿe yāāⁿ Efeso ní cueⁿe sa ná barco.

Pablo ndaá yā yāāⁿ Antioquía ní cueⁿe yā ndii chí 'iiⁿnūⁿ viaje

²²Cuchēē sá na yāāⁿ Cesarea ní cheⁿe sá diiⁿ sa saludar hermanos chí caⁿá yā na yaācū. Tuu'mi ní cueⁿe sa na yāāⁿ Antioquía.
²³Canéeⁿ sá mífⁿ 'áámá tiempo. Cun'dáa sa ní cueⁿe sá na orden yeⁿe nducyaaca yáⁿāa Galacia ndúúcu yáⁿāa Frigia. Ní s'neeⁿ chiichi sa nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā Cristo ná vaadí i'teenú.

Apolos ngaⁿá yā nduudu cuaacu na yāāⁿ Efeso

²⁴Áámá saⁿā Israel chí nguuvi sa Apolos ndáa sa yāāⁿ Efeso yeⁿe yāāⁿ vaacú sa chí nguuvi Alejandría. Saⁿā miiⁿ saⁿā chí deenú taavi sa. Neené n'dēve nduudu yeⁿe sa ní véé valor sa chí caāⁿmāⁿ sa Escrituras chí canéeⁿ nguūⁿ. ²⁵Saⁿā miiⁿ ní 'áámá 'iiⁿyāⁿ chí 'cueéⁿ yā saⁿa yúúni yeⁿe Señor miiⁿ. Ní saⁿā miiⁿ ní diiⁿ sa ndúúcu núúⁿmáⁿ espíritu yeⁿe sa. Ní ngaⁿa sá ngí'cueéⁿ sa cuéⁿe daāⁿmaⁿ nduudu yeⁿe Dendyuūs miiⁿ, 'áará chí dámaāⁿ deenu sa yeⁿe chí chēdinuūⁿnī Juan. ²⁶Ní Apolos miiⁿ tucá'a sa caⁿa sa nguéeⁿ ndúúcu vaadí 'va'a chēti yaācū sinagoga taachí saⁿā Aquila ndúúcu táⁿā sa Priscila

ch'iindiveéⁿ yā, s'néeⁿ vi'i yā saⁿā ní chí'cuéeⁿ cá yā saⁿā más ca yeⁿe yúúni cuaacu yeⁿe Ndyuūs.
²⁷Apolos neⁿe sa cho'o sa yáⁿāa Acaya, ní hermanos ní caⁿa yā chí caⁿā sáⁿā miiⁿya. Ní hermanos dingúuⁿ yā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo chí 'cuaāⁿ yā saⁿā. Tuu'mi ní ndaā sa miiⁿ ní chinnee taaví sa 'iiⁿyāⁿ chí i'téenu yā cáávā favor ch'ēte yeⁿe Dendyuūs.
²⁸Ndúúcu nducueⁿe poder n'dēē ch'écū cheendi sa ndúúcu 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní n'giⁿi sa chí Jesús miiⁿ chí Cristo chí nndēve Dendyuūs cáávā Escrituras.

Pablo na yāāⁿ Efeso

19 Taachí canéeⁿ Apolos miiⁿ yāāⁿ Corinto, Pablo miiⁿ chíínú cheⁿe sa yáⁿāa yeⁿe distrito cuaaⁿ niiⁿnuúⁿ ní ndaa sá yāāⁿ Efeso. Ní nndaaca sá ndúúví saⁿā chí i'téenu yā Cristo. ²Ní caⁿa sa: ¿Áá diiⁿ di recibir Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs taachí chí'teenú di? Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ miiⁿ ní caⁿa yā: Nguéeⁿ n'giindiveeⁿ 'nū chí véé Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs.

³Tuu'mi ní caⁿa sa: ¿Du'u chēdinuūⁿnī dii? 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cāⁿa yā: Chēdinuūⁿnī 'nū cucáávā nduudu Juan.

⁴Pablo miiⁿ ní caⁿa sa: Juan miiⁿ chēdínúⁿnī sa chí cuēdínúⁿnī 'iiⁿyāⁿ yeⁿe chí indaacadaamí yā yeⁿe nuuⁿndi yeⁿe yā, ní Juan ngaⁿa sa ngii sa 'iiⁿyāⁿ chí cu'téenu yā 'iiⁿyāⁿ chí cuchii yā cuaaⁿ dáámí sá. 'Iiⁿyāⁿ 'cúu chí Cristo Jesús miiⁿ.

⁵Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū chēdinuūⁿnī yā ndúúcu chí

duuchi Señor Jesús miiⁿ. ⁶Taachí Pablo sn'duuⁿ ta'á yā vmnaaⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ tuuⁿmi ní ndaá vmnaaⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs. Ní caⁿ'a yā davaacu chi n'dááⁿ ní caⁿ'a yā chiⁿ chi Dendyuūs yaaⁿvi yā. ⁷Saⁿ'ā s'eeⁿ ní ngii sa tan'dúucā ndiichúví sá.

⁸Sndáá Pablo miiⁿ na yaācū sinagoga miiⁿ ní caⁿ'a cuaacū sá taandúu cuuví 'iiⁿnuⁿ 'iyyū, nguée ndúucū vaadí 'va'a. Ní n'cueeⁿ sa ní ngaⁿ'a sa ndíí neⁿe sa chi cu'téenu yā yeⁿe chi Dendyuūs ngaⁿ'a yā ntiiⁿnyuⁿ. ⁹Naatí diiⁿ chεεchí náⁿ'a yā na staava yeⁿe yā ní nguée chi'téenu yā. Nguée caⁿ'a yā n'daacā yeⁿe yúúni yeⁿe Dendyuūs miiⁿ nanaaⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. Ndaacadaamí Pablo yeⁿe yā ní snee viⁿ sa 'iiⁿyāⁿ chi i'teenú yā Cristo. Ngí'cueeⁿ sá nguuvi nguuvi ná escuela chi nguuvi Tiranno. ¹⁰Canée sá taanduu 'úúvi nduúyū. 'Tíicā chi nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi snée yā na yáⁿ'āa Asia, 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ndúucū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguée yeⁿe ndaata Israel ch'iindiveén yā nduudu yeⁿe Señor Jesús. ¹¹Dendyuūs miiⁿ dííⁿ yā vaadí n'giinu ch'εete n'dai cáāvā ta'a Pablo miiⁿ. ¹²Manera chi 'tíicā sta'á yā paños ndúucū delantales chi tuuⁿvi cuerpo yeⁿe Pablo ní candée yā nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ ngiita. 'Iicu ndiiví ca'ai yeⁿe yā ndúucū 'yúúné s'eeⁿ chi nguée n'daacā yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ.

¹³Tuuⁿmi ní náⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chi ngiicá yā ndíí miiⁿ ndíí 'muuⁿ chí ngaⁿ'a yā ndúucū espíritu chi nguée n'daacā yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ neⁿe yā caaⁿ'máⁿ yā chi yeⁿe Jesús

miiⁿ. Ní ngaⁿ'á yā: 'Úú ní caacá cáāvā Jesús miiⁿ, 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿ'a Pablo yeⁿe chi can'daā na cuerpo miiⁿ.

¹⁴Áamá saⁿ'ā chi nguuvi Esceva véé ndεéchē daiya sa chi saⁿ'ā s'eeⁿ. Saⁿ'ā miiⁿ ní saⁿ'ā Israel ní saⁿ'ā chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe chiiduú s'eeⁿ yeⁿe Israel. Ní daiya sa dííⁿ yā chuū. ¹⁵Nan'guεεcútaⁿ'ā espíritu chi nguée n'daacā yeⁿe yááⁿn'guiinūⁿ ní caⁿ'á yā: 'Úú ní n'diichi Jesús miiⁿ ní deenú ntúūⁿ du'ū chi Pablo. Ndís'tii, ¿du'u ndís'tii?

¹⁶Ní 'iicu saⁿ'ā chi canee sa ndúucu espíritu chi nguée n'daacā cúⁿu sá ndúucū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ, ní chícheε sa ndúucū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní diiⁿ ca sá ndúucū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní chéenu yā yeⁿe va'āi miiⁿ. 'Āā ntée snúúⁿ yā catecai vmnáaⁿ yā ní nca'ái yā. ¹⁷Chuū chicadiinúúⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chi snee na yááⁿ Efeso, tan'dúucā 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ 'tiicá ntúūⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguée yeⁿe ndaata Israel. Ní nducyaaca yā dii'yá yā chi. Ní chíí ch'εete ca Señor Jesús miiⁿ.

¹⁸Neené 'yaaⁿ yā chi s'téenu yā ní ndaá yā. Ní caⁿ'a yā chi véé nuuⁿndi yeⁿe yā. ¹⁹Neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chi ch'éeⁿ yā cosas magias ndée yā libros yeⁿe yā ní chicyáⁿ'a yā nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. Ntun'dáa yā cuenta yeⁿe libros ní chicadiinúúⁿ yā chí ngíí 'uúvi ngeεcu ndiichi mil tuūmí yeⁿe 'dííⁿngueε. ²⁰'Tíicā chi 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chi chi'teenú nduudu yeⁿe Señor 'iivú Dendyuūs miiⁿ. Ní 'áamá canée chiichi yā nduudú Dendyuūs miiⁿ.

²¹Cho'oo chúú ní Pablo miiⁿ nacadiinu sa na staava yeⁿe sa

chi cho'ō sa na yáⁿāa Macedonia ndúúcu yáⁿāa Acaya ní cuayiivi caⁿā sa na yáāⁿ Jerusalén. Ní ngaⁿā sa: Cuayiivi chí 'āa cheⁿé yáāⁿ s'eeⁿ canee chi n'diichí ntúūⁿ yáāⁿ Roma. ²²Ní dicho'o na yáⁿāa Macedonia 'uūvi saⁿa, Timoteo ndúúcu Erasto chi cunnée yā 'iiⁿyāⁿ. Pablo miiⁿ canee sa 'áamá tiempo na yáⁿāa Asia.

'Caa'vá yā na yáāⁿ Efeso

²³Tiempo miiⁿ ch'iindí 'áamá vaadi 'caa'va ch'ēte yeⁿē yúúni yeⁿe Dendyuūs miiⁿ. ²⁴Caati cunee 'áamá saⁿā chi nguuví sa Demetrio chi din'dái sa yaācū n'gaiyāā yeⁿe imagen chi nguuví Diana. Dámaāⁿ 'diiⁿnguee din'dái sa. Ní diiⁿ sa ganar n'dee taaví tuūmí yeⁿē ntiiⁿnyuⁿ yeⁿē sa ndúúcu saⁿā s'eeⁿ chidin'dái yā yaācū n'gaiyāā s'eeⁿ. ²⁵Demetrio mífⁿ ní diiⁿ sa chí nduuvidaamá saⁿā s'eeⁿ chi idiiⁿ ntíⁿnyuⁿ miiⁿ. Caⁿa Demetrio: Ndís'tii saⁿā, déenu nī chi véé tuumí yeⁿē yú yeⁿē ntiiⁿnyúⁿ 'cūū. ²⁶Naati inaāⁿ nī ní n'giindiveéⁿ nī chi Pablo 'cūū taanduvéé diiⁿ sa chi neenē n'dai 'iiⁿyāⁿ s'téenu yā. Nguéé dámaaⁿ yāāⁿ Efeso ti nuuⁿmaⁿ yáⁿāa Asia. Ní ngaⁿā sa chí nguéé dendyuūs s'eeⁿ chí din'dái yā ndúúcu ta'á yā. ²⁷Nguee dámaāⁿ negocio yeⁿē yú chí véé peligro yeⁿē chí 'aa ntéé du'ū vee. 'Tiicá ntúūⁿ yāacū yeⁿē imagen Diana chí ch'ēte mífⁿ, mar 'áamá 'iiⁿyāⁿ 'āa ntéé neⁿe yā. Ní tuca'á yā natuuví yā chí ch'ēte yeⁿē Diana miiⁿ chí i'teenu nuuⁿmaⁿ nación yeⁿe yáⁿāa Asia ndúúcu núúⁿmáⁿ iⁿyeeⁿdí 'cūū.

²⁸Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū nduuví taāⁿ yā ní 'cai yā, ngaⁿa yā:

Ch'ēte n'dai tá táⁿā imagen Diana yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿē yāāⁿ Efeso.

²⁹'Iiⁿyāⁿ yāāⁿ miiⁿ chiidáānā yeⁿé yā. Ní sta'á yā saⁿā chí nguuví Gayo ndúúcu saⁿā chí nguuví Aristarco ní candée yā saⁿā s'eeⁿ na teatro. Saⁿā miiⁿ ní yeⁿē yáⁿāa Macedonia ní compañeros yeⁿe Pablo. ³⁰Pablo miiⁿ neⁿe sa can'dáa sa nanáāⁿ 'iiⁿyāⁿ yāāⁿ miiⁿ naati 'iiⁿyāⁿ s'uúⁿ chí i'téenu yā Cristo nguéé 'cuúⁿ yā. ³¹Dendú'ū náⁿa 'iiⁿntyéⁿē saⁿā yeⁿe yáⁿāa Asia, saⁿā chí amigo yeⁿē Pablo dich'óo yā caaca yeⁿē chí ngaⁿā yā chí nguéé caⁿā sa na teatro. ³²Náⁿa yā n'gaí yā 'áamá cosa, náⁿa yā táamá cosa ti ngiidáānā yeⁿé yā. Náⁿa yā miiⁿ ní nguéé déenu yā de'ē cáavā nduuvidaamá yā. ³³Ní 'iiⁿyāⁿ yeⁿe Israel tun'dáa yā Alejandro nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí n'dee n'dái. 'Iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ingúúndaí yā saⁿā. Tuuⁿmi ní Alejandro mífⁿ caⁿa sa ndúúcu ta'a sa chí cunee 'diiⁿ. Neⁿe sa caaⁿmaⁿ sa yeⁿē maaⁿ sa nanáāⁿ 'iiⁿyāⁿ yāāⁿ miiⁿ. ³⁴Taachí tuumicadiinúúⁿ yā chí saⁿa Israel saⁿa miiⁿ nducyáácā yā 'cai yā taanduu 'uuví hora: Ch'ēte n'dai imagen ndyuūs Diana yeⁿé 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ Efeso. ³⁵Tuuⁿmi ní saⁿā 'iiⁿntyéⁿē chí idingúūⁿ diiⁿ sa chí 'caadií nducyaaca yā cheendi yā ní caⁿā sá: Ndís'tii saⁿā s'eeⁿ yeⁿe yāāⁿ Efeso, ¿du'u saⁿā chí nguéé deenu sa chí 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ Efeso diiⁿ yā cuidado yaācū yeⁿe táⁿā ch'ēte n'dai chí imagen Diana ní imagen yeⁿē tá chí ndaā yeⁿe nanguuvi? ³⁶Deenu yú chuū chí mar 'áamá 'iiⁿyāⁿ nguéé cuuvi caaⁿmáⁿ yā contra yeⁿe chuū. Ndís'tii canéé chí

'cuetinéé 'díⁿ nī ní inadacadiinúⁿ nī. Ní nguée díⁿ nī de'ē vee. ³⁷Naatí candée nī saⁿā s'eeⁿ ti nguée díⁿ duucú sá 'áamá cosa yeⁿē yáacū ndíí nguée ndúú ngaⁿa rá yā chi nguēe n'daaca lado yeⁿe imagen dendyuūs n'daataá yeⁿe yú.

³⁸Nduuti chi Demetrio miiⁿ ndúúcū tanáⁿā 'iⁿyāⁿ chi díⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ miiⁿ vée vaadi 'caa'va ndúúcu sa o dendú'ū contra 'áamá 'iⁿyāⁿ, tuu'mi ní, candée yā saⁿā vaacuyāāⁿ ní vée saⁿa 'iⁿntyéⁿē. Míⁿ ní cuuvi caaⁿmaⁿ 'áamá yā táámá yā.

³⁹Ndúúti chi ngiicá nī yeⁿē táámá naaⁿ dendu'ū 'iⁿntyéⁿē s'eeⁿ cuuví cāāⁿmaⁿ yā chée chí cuaacu. ⁴⁰Tí cáándá yeⁿe yú chi caaca nuuⁿndí yā yeⁿe yú ní cadiinúⁿ yā yeⁿē chí 'caí yú 'maaⁿ. Nguée mar 'áamá nduudu chi caaⁿmaⁿ yú yeⁿē chuū.

⁴¹Taachí caⁿá yā chuū ní díⁿ yā despedir nducyaaca yā.

Pablo cueⁿé yā yáⁿā Macedonia ndúúcū yáⁿā Grecia

20 Taachí canee 'díⁿ 'iⁿyāⁿ, yaa'vi Pablo miiⁿ 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ chi i'téenu yā Cristo. Ní taachí Pablo ca'a sa consejo 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ ní 'cuetinéé n'daāca yā ndúúcū Dendyuūs miiⁿ. Ní díⁿ sa despedir yeⁿē yā ní tu'maⁿá sá 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ. Tuu'mí candáa sa ní cueⁿē sa yáⁿā Macedonia. ²Cuayiivi míⁿ cheⁿe ntúuⁿ sa yāā s'eeⁿ chi chí'cueeⁿ taavi sa 'iⁿyāⁿ yeⁿe ndúúdú yeⁿe Dendyuūs miiⁿ ní ndaā sa yáⁿā Grecia. ³Cuayiivi taachi 'āā cānee sa 'iⁿnuⁿ 'iⁿyū miiⁿ ní cuayiivi taachí nadacadiinuuⁿ sa chí 'iⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chi díⁿ n'gíinu yā ndúúcu sa hora chí neⁿe sa tucáa

sa sndáa sa na barco miiⁿ na yáⁿā Siria, tuu'mi ní nadacadiinuuⁿ sa chuū chí cho'o ntúuⁿ sa na yáⁿā Macedonia. ⁴Ní sáⁿā s'ūuⁿ cheⁿe sá ndúúcū Pablo ndii yáⁿā Asia. Sáⁿā s'uuⁿ ní Sópater yeⁿe yāāⁿ Berea, ndúúcū Aristarco ní saⁿā chí nguuví Segundo saⁿā s'eeⁿ yeⁿē yāāⁿ Tesalónica, ndúúcū saⁿā chí nguuví Gayo yeⁿe yāāⁿ Derbe, ndúúcū Timoteo, ndúúcū saⁿā s'eeⁿ yeⁿe yáⁿā Asia chí sáⁿā Tíquico ndúúcū sáⁿā Trófimo. ⁵'iⁿyāⁿ s'eeⁿ née candáa naaⁿ yā ní canée ngíinu yā nús'uuⁿ na yāāⁿ Troas chí niiⁿnuⁿ nuūⁿnīⁿyáⁿā. ⁶Taachi 'aa chó'oo nguuví yeⁿē pan chí nguée levadura, tuu'mi cueⁿé 'nū na barco yeⁿē yāāⁿ Filipos. Cho'oo nyuⁿu nguuví ní ndaā 'nū ní nduuvidaamá 'nū ndúúcū 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿē na yāāⁿ Troas. Ní ch'etinéé 'nū ndēēchē nguuví miiⁿ.

Pablo na yaāⁿ Troas

⁷Nguuví domingo vmnáāⁿ vmnaaⁿ yeⁿē ndaata miiⁿ nduuvidaamá 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo chí n'dée yā pan. Pablo miiⁿ ní ngi'cueeⁿ sa 'iⁿyāⁿ. Canée chí candáa sa nguuví chí cuchii. Ní chí'cueeⁿ sa taanduú ndíí maⁿa yaaⁿ. ⁸Ní na cuarto yáacū naachi nduuvidaama yā néénē n'deēe lámparas vee. ⁹Náa tiempo caⁿa Pablo miiⁿ ní 'áamá saⁿa 'díⁿ chí nguuví sá Eutico chí vée sá na ventana, cyaadú n'dai sa. Saⁿā miiⁿ chin'dáa sa ndiichí ndii 'iⁿnuⁿ piso. Taachí nadacuéⁿ yā saⁿā miiⁿ ní 'āā n'dii sa. ¹⁰Tuu'mi ní nangua'āi Pablo miiⁿ ni tu'maⁿá yā saⁿā ní can'nuu yā saⁿā. Ní caⁿa Pablo chí yā saⁿā s'uuⁿ: Nguée 'va'a

nī. Canduuchi ntúuⁿ staava yeⁿē sa taama vmnéⁿēe. ¹¹Ch'iinu maáⁿ ní Pablo cuindáaⁿ tuuⁿ yā cuaaⁿ 'niiⁿnuúⁿ. Ní n'dee yā pan. Ní che'é yā ndúucu yā chi candíi yā ch'cueeⁿ ntúuⁿ yā nuuⁿmaⁿ yaaⁿ ndii chideeve. Nícu cuēⁿe yā. ¹²Candée yā saⁿā 'díiⁿ miiⁿ ní candúuchi sa. Ní yéenu n'dai yā ndúucu 'viich'etíinūⁿ ch'ete.

**Cueⁿé yā yeⁿe yáaⁿ Troas
ndii yáaⁿ Mileto**

¹³Nús'uū ní candáaⁿ naaⁿ 'nū ní cueⁿe 'nū na barco na yáaⁿ Asón chi ndaacá 'nū Pablo yáaⁿ miiⁿ. Pablo miiⁿ 'āa neⁿe sa chí caaca sa na yáⁿāa. ¹⁴Taachí Pablo nduuvidaama sa nduucú 'nū na yáaⁿ Asón miiⁿ, ní cueⁿé 'nū na barco miiⁿ, ní ndaaⁿ 'nū na yáaⁿ Mitilene. ¹⁵Cueⁿé 'nū na barco miiⁿ ní chideeve táamá nguuví ndaa 'nū niiⁿnuúⁿ na isla Quío. Ní chideeve táamá nguuví chi ndaa 'nū isla Samos. Ní cueⁿé 'nū ndaa 'nū na yáaⁿ Trogilio. Ch'etineeⁿ 'nū nguiinū miiⁿ. Chideeve táamá nguuví cueⁿé 'nū na barco ní ndaa 'nū yáaⁿ Mileto. ¹⁶Pablo miiⁿ nacadínuuⁿ sa chi chó'o sa yáⁿāa Asia. Canée chi cacyiinu sa chi cunee ngiinu sa nguuví yeⁿē Pentecostés chi 'viicu yeⁿe cosecha na yáaⁿ Jerusalén ndúúti chi cuūvi.

**Pablo ngaⁿa sa nduudu cuaacu ní diiⁿ
sa despedir 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yáaⁿ Mileto**

¹⁷Pablo dichó'o sa 'iiⁿyāⁿ yeⁿē yáaⁿ Mileto ndii yáaⁿ Efeso chi 'cái yā 'iiⁿyāⁿ ndiicúu chi ngaⁿa ntiⁿnyuⁿ yeⁿē yaācū. ¹⁸Taachí ndaa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nanáaⁿ Pablo, caⁿa sá chii

sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tii deenú nī ti ndii nguuví vmnáaⁿ vmnaaⁿ chi ndaaⁿ yáⁿāa Asia táacā diiⁿ ní canee nduucú nī tanducueⁿē tiempo. ¹⁹Diíⁿ ntiⁿnyuⁿ yeⁿe Señor ndúucu vaadi ndiicúuⁿ taavi. Ch'eenú chii taanduvéeⁿ chi nguée n'daacā chi diiⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ nduucú. Ch'ecú nícu tun'daa nuūⁿnīⁿ nduutinaaⁿ. ²⁰Ní 'áamá ngaⁿaⁿ tanducueⁿē dendú'u chi n'daacā yeⁿē nī. Ní ch'icueeⁿ nanáaⁿ nducyaacá 'iiⁿyāⁿ nduu va'ai nduu va'āi. ²¹Ni caⁿaⁿ nduudu cuaacu 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ndúucu 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguée yeⁿē ndaata Israel yeⁿē chi ndaacādaamí yā yeⁿē nducueⁿē nuuⁿndi yeⁿē yā nanáaⁿ Dendyuūs. Ní cu'téenu yā yeⁿē Señor Jesucristo yeⁿē yú. ²²Maaⁿ ní cun'diichi nī. Canée chi diiⁿ cucaava espíritu yeⁿé. Caⁿaⁿ na yáaⁿ Jerusalén ní nguée deenú de'ē 'cueenu miiⁿ. ²³Maaⁿ deenú chi Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs miiⁿ ngaⁿa yā ngii yā 'úu na nducyáacá yáaⁿ chi caⁿaⁿ cunee ngíinú chi 'cueenu cuuví ní caⁿaⁿ vácū. ²⁴Naati mar 'áamá naaⁿ nguée idiíⁿ cuenta ndii nguée ndúu ya'ái 'úu vida yeⁿē maáⁿ. Canee ngiinu chi di'cuiinū ntiⁿnyuⁿ yeⁿé, ntiⁿnyuⁿ chi teē Señor Jesús 'úu chi caaⁿmaⁿ nduudu cuaacu yeⁿé yā yeⁿē evangelio chí ndúúdu ngai ndúucu vaadi yeenú. Nduūdū miiⁿ yeⁿe favor ch'ete yeⁿé Dendyuūs. ²⁵Maaⁿ ní 'caandiveeⁿ nī. 'Úu ní deenú ti mar 'áamá ndís'tii nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ naachí chó'o ní caⁿaⁿ yeⁿe chi Dendyuūs ngaⁿa yā ntiⁿnyuⁿ mar 'áamá nī 'aa ntée n'diichí nī naaⁿ. ²⁶Tanducueⁿē chuū ngaⁿaⁿ ngii ndís'tii maaⁿnguuví caati 'úu

nguée canee chi díⁿ responder yeⁿē mar 'áamá nī yeⁿē tanducuéⁿē vida yeⁿē tanducuéⁿē 'iⁿyāⁿ. ²⁷Nguée cheeⁿdiitú ti caⁿá tanducuéⁿē consejo yeⁿe Dendyuūs ndúúcū ndís'tiī. ²⁸Tuu'mi ní cundee nī cuidado yeⁿē maáⁿ nī ndúúcū nducyáácá 'iⁿyāⁿ chi i'téenu yā ti Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs chi'neéⁿ yā ndís'tiī cáávā chi cuuvi diiⁿ nī cuidado yeⁿe 'iⁿyāⁿ chi i'téenu Señor, 'iⁿyāⁿ chi caⁿá yā yaacū yeⁿe Señor. Señor miiⁿ ní cai yā 'iⁿyāⁿ ndúúcū yuuúⁿ yeⁿē maáⁿ yā. ²⁹Úú ní deenú chi cuayiivi taachí 'āā ntéé canduuchí ní ndaa 'iⁿyāⁿ tan'dúúcā lobos nguaaⁿ ndís'tiī ní diiⁿ yā chi nguée diiⁿ n'daāca nī ndúúcū tanducuéⁿē 'iⁿyāⁿ.

³⁰Nguaaⁿ ndís'tiī nūuⁿ nacueeⁿ sáⁿā s'eeⁿ chi ngaⁿa nduudu chi nguée n'daāca chi cuuvi candéé sa 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo ndúúcū sa.

³¹Cáávā chuū cuin'diichi n'daaca nī. N'gáácū nī ti cheeti 'iⁿnūⁿ nduuyū ndii nguuvi ndii n'gaaⁿ nguée chi'neéⁿ naáⁿ caⁿá ndúúcū nuūⁿnīⁿ nduutinaáⁿ 'áamá 'áamá ndís'tiī.

³²Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos, i'neéⁿ ndís'tiī yeⁿe Dendyuūs ndúúcū nduudu yeⁿē favor ch'etete taavi yeⁿé yā. Nduudu miiⁿ diitu ch'eteté chi 'cuiitá ndís'tiī ní teē ndís'tiī 'áamá cosa chi véé chi cuuví yeⁿe nī ndúúcū nducyaaca 'iⁿyāⁿ chi Dendyuūs dideevé yā. ³³Nguée díⁿ ngueee ndíí nguée tuumi 'díⁿnguee ndíí nguée ndúú tuumi 'díⁿnguāaⁿ ndíí nguée ndúú catecai 'iⁿyāⁿ.

³⁴Ndís'tiī ní deenú nī chi ta'á dichíí'vē 'úú ndúúcū 'iⁿyāⁿ chi snéé nduucú yeⁿē nducuéⁿē chi neⁿé 'nū. ³⁵Tanducuéⁿē chuū chi'cueéⁿ

ndís'tiī chi diiⁿ yú ntiīⁿnyuⁿ 'túúcā. Canee chi cuuvi cunnee yú 'iⁿyāⁿ chí ngi'vaachí. Ní nn'gaacu yú nduudu yeⁿē Señor Jesús miiⁿ chí caⁿa yā: N'dai taavi ca chi ca'a yú nguée ti chí cuta'ā yú.

³⁶Taachi caⁿa yā chuū chiintii'yā yā ní caⁿ'angua'á yā ndúúcū nducyaaca 'iⁿyāⁿ s'uúⁿ. ³⁷Tuu'mi ní nducyaaca yā cheecu taavi yā ní tú'maⁿ'á yā Pablo, maaⁿ ní 'neeⁿ cheendi yā 'iⁿyāⁿ. ³⁸Neéne ya'ai taavi yā cáávā nduudu chi caⁿ'ā Pablo miiⁿ chí 'āā ntéé nanguεεcunee n'diichi nī naáⁿ. Ní cueⁿe yā canguu yúúⁿ yā saⁿ'ā ndii na barco.

Pablo cueⁿe sa na yáāⁿ Jerusalén

21 Cuayiivi chi n'daā cá 'nū yeⁿē 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ, cueⁿe 'nū na barco ní cueⁿe 'nū yúúⁿí cuaacu ní ndaá 'nū na isla Cos. Chideeve táámá nguuvi cueⁿe 'nū na barco ní cho'ó 'nū na isla Rodas ní ndii yeⁿē isla miiⁿ ndaá 'nū na yaāⁿ Pátara. ²Ní ndaaca 'nū 'áamá barco chi caⁿa na yáⁿ'āa Fenicia, cuch'éeⁿ 'nū cueⁿé 'nū na barco. ³Ní n'diichí 'nū isla Chipre chi snee lado tá 'cueēe. Ní cueⁿé 'nū na yáⁿ'āa Siria, ní ndii miiⁿ ndaá 'nū na yaāⁿ Tiro ti barco miiⁿ míⁿ cu'neenⁿ carga yeⁿē. ⁴Nndaacá 'nū 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ chi i'téenu Cristo ní canéé 'nū miiⁿ ndeēchē nguuvi. 'iⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ngaⁿa yā ngii yā Pablo miiⁿ cáávā Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs chi nguée caⁿ'a sa yáāⁿ Jerusalén. ⁵Taachi snuūⁿ ca'a nguuvi miiⁿ nan'dáa 'nū nducyaaca 'iⁿyāⁿ ndaá yā chi cunee ngínú yā nús'uu ndúúcū n'daataá yeⁿe yā ndúúcū

daiya yā ndii 'áámá lado yeⁿē yāāⁿ. Ní nducyaaca yā chiintii'yā yā na 'diituú nuūⁿnīⁿyāⁿā. ⁶Ní tu'maⁿa 'nū hermanos 'áámá 'nū taama 'nū ní cueⁿé 'nū na barco. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cunaⁿa yā na vaacu yā.

⁷Nús'uū ní ch'iinu cheⁿé 'nū na barco. Cueⁿé 'nū yeⁿē yāāⁿ Tiro ní ndáa 'nū yāāⁿ Tolemaida. Ní taachí yaa'vi hermanos nús'uu ch'etineeⁿ 'nū ndúúcu yā 'áámá nguuví. ⁸Chidéeve táámá nguuví miiⁿ ni Pablo ndúúcu nús'uu chi snéeⁿ 'nū ndúúcu sa, can'dáa 'nū. Cueⁿé 'nū na yāāⁿ Cesarea. Ní sndāa 'nū va'āi yeⁿe Felipe chí ngaⁿa sa evangelio chi ndúúdu ngai yeⁿe Jesucristo. Felipe miiⁿ 'áámá saⁿā naachi ndeēchē diáconos. Ní canéeⁿ 'nū ndúúcu sa. ⁹Saⁿā miiⁿ cuūuⁿ n'daataa 'ngáiyāa daiya sa chi ngaⁿā tá chi Ndyuūs yaa'ví yā. ¹⁰Ch'etineeⁿ 'nū ndeeⁿ nguuví. Cuch'ééⁿ 'áámá saⁿā profeta chi caaⁿmaⁿ chi cuchí chí yeⁿe yáⁿāa Judea. Saⁿā miiⁿ nguuví sa Agabo. ¹¹Saⁿā miiⁿ ní n'diichi sá nús'uū. Sta'a sá cinta yeⁿē Pablo miiⁿ ní ca'ā chiichi sá ca'a Pablo ndúúcu ta'á yā. Ní caⁿā sá: Chuū ngaⁿa Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs: 'Tífcā 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ yeⁿe yāāⁿ Jerusalén ca'ā chiichí yā saⁿa yeⁿe cinta 'cūū. Ní nca'á yā sa'ā ta'a 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéeⁿ yeⁿē ndaata Israel.

¹²Taachí ch'iindiveéⁿ 'nū ndúúcu 'iiⁿyāⁿ yāāⁿ miiⁿ nducyáácá 'nū chiica 'nū Pablo miiⁿ chi nguéeⁿ cáⁿa sa yāāⁿ Jerusalén. ¹³Tuu'mi ní Pablo miiⁿ nan'gueécútaⁿā sa: ¿De'ē cúúví chí ngeécú ndís'tii ní néené i'neeⁿ ya'ai nī staāvā yeⁿé? Ti 'úú ní nguéeⁿ dámaāⁿ chi 'caachiichí yā 'úú caati

canéeⁿ chí 'cuuví na yāāⁿ Jerusalén cucáāvā Jesús miiⁿ.

¹⁴Nguéeⁿ cuuvi di'cuítu 'nū 'iiⁿyāⁿ chí cu'neeⁿ 'nū 'iiⁿyāⁿ ní ngaⁿā 'nū: Cuuví tan'dúúca chí neⁿe Señor.

¹⁵Cho'oo nguúví miiⁿ cúcheeⁿ 'nū na yāāⁿ Jerusalén ndúúcu dendu'u yeⁿé 'nū. ¹⁶Ní ndaa ntúuⁿ yā ndúúcu nús'uu náⁿa yā chí i'téenu Jesucristo yeⁿe yāāⁿ Cesarea. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndée yā nús'uu na vaacu 'áámá saⁿā chí nguuví Mnasón chí yeⁿe isla Chipre. Saⁿā miiⁿ i'teenú sa cuuaⁿ vmnaaⁿ ní nús'uu ch'etineeⁿ 'nū ndúúcu sa.

Sta'á yā Pablo na yaācū templo

¹⁷Taachí ndaá 'nū na yāāⁿ Jerusalén, hermanos yeenú taavi yā taachi sndaa 'nū. ¹⁸Chidéeve táámá nguuví Pablo miiⁿ cueⁿe sa ndúúcu 'nū ní snaāⁿ 'nū Jacobo ndúúcu nducyáácá 'iiⁿyāⁿ ndiicúú s'eeⁿ chí 'āā nduuvidaama yā. ¹⁹Taachi diiⁿ sa saluda 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ, Pablo caⁿa sá chí sa 'iiⁿyāⁿ ca'áámá ca'áámá nducuéⁿē dendu'u chí Dendyuūs diíⁿ yā nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéeⁿ yeⁿē ndaata Israel caavā ntiⁿnyúⁿ yā. ²⁰Taachí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū, s'téenu yā Dendyuūs ní caⁿa yā chí yā saⁿā: 'Caandiveéⁿ nī, hermanos. Véé cá 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chí s'téenu yā tan'duucā 'yaaⁿ millares. Ní nducyaaca yā ní neené chí'téenu yā ley yeⁿe Moisés. ²¹Naati 'āā caⁿa yā chí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿē ndís'tii chí ndís'tii ca'cuéeⁿ nī nducyaaca 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chí snée yā nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéeⁿ yeⁿē 'iiⁿyāⁿ Israel. Ca'cueéⁿ nī chí 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ nguéeⁿ cánée chí

diíⁿ yā chí ngaⁿa ley yeⁿē Moisés ndíí nguéeⁿ diíⁿ yā circuncidar daiya yā, ndíí nguéeⁿ ndúú diíⁿ yā costumbres yeⁿe Moisés. ²²¿Dé'e chíi tuu'mí? Neené n'deeé 'iiⁿyāⁿ caⁿá yā ní nduuvíⁿdaámá yā taachi ch'iindiveéⁿ yā chí ndaáⁿ nī. ²³Diíⁿ dí chuū chí ngaⁿa 'nū ndúúⁿcú dii: Véé cuūⁿ saⁿā nguaaⁿ nús'uū chí véé compromiso yeⁿē sa ndúúⁿcú Dendyuūs. ²⁴Candée di saⁿā s'eeⁿ. Tan'dúúⁿcā costumbre yeⁿe religión yeⁿē di, nínduuvíⁿ dēevé di ndúúⁿcú yā yeⁿe nducuéⁿē. Niicú cuayiivi nadíí'vé di saⁿā chí cuū tiiⁿ sa. Ní nducyáácá 'iiⁿyāⁿ tuumícadíiⁿnúⁿ yā ti nguéeⁿ dē'ē vee chí caⁿá yā cucaavā yeⁿē di. Ní tuumícadíiⁿnúⁿ yā chí ngíⁿcá cuaacu di ní chí diiⁿ di chí ngaⁿa ley. ²⁵Naati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéeⁿ yeⁿe ndaata Israel chí i'téenu yā nguéeⁿ canéeⁿ chí diíⁿ yā chuū. Nús'uū ní idingúuⁿ 'nū chí nguéeⁿ du'ū chí canéeⁿ chí diiⁿ chuū. Dámaāⁿ chí nguéeⁿ cuta'á yā yuute yeⁿē 'iiti chí 'caaⁿ'núⁿ yā caavā ídolos, ndíí nguéeⁿ ndúú yuuúⁿ yeⁿē tī, ndíí nguéeⁿ ndúú yuuúⁿ yeⁿē 'iiti chí nduuchi diiⁿnú yā daandu tī. Ní nguéeⁿ cánéeⁿ chí cunéeⁿ sa ndúúⁿcú 'áámá n'daatāa chí nguéeⁿ n'daataá yeⁿē sa.

²⁶Tuu'mi ní Pablo miiⁿ nícandée sa 'iis'uūⁿ. Ní chidēve táámá nguuvi tan'dúúⁿcā costumbre yeⁿē yā Pablo 'āā nididēevé sa maaⁿ sa ndúúⁿcú saⁿā s'eeⁿ. Ní sndáa yā yaacū templo chí caaⁿ'máⁿ yā chí cúúnú ca'ā nguuvi yeⁿē compromiso yeⁿē yā, chí cánéeⁿ chí ca'a yā 'áámá 'aama yā ofrenda yeⁿē yā.

²⁷Taachi cánéeⁿ chí cúúnú ca'ā chí ndēēchē nguuvi, taachí 'iiⁿyāⁿ

Israel yeⁿē yáⁿāa Asia n'diichí yā Pablo cheeti yaacū templo n'gaā'vá yā ndúúⁿcú sa. Ní diíⁿ yā chí nduuvi taáⁿ yā nducyaaca yā. Ní sta'á yā Pablo. ²⁸N'gai yiicú yā: Ndis'tii saⁿā Israel, cúnneeⁿ nī. Sáⁿa 'cūū chí nduu cuaaⁿ ngi'cueeⁿ sa nducyaaca 'iiⁿyāⁿ contra yāāⁿ miiⁿ ndúúⁿcú yeⁿē contra yeⁿe ley ndúúⁿcú yeⁿē contra yeⁿe lugar 'cūū. N'dēee ca nguéeⁿ ti chuū. Ní candēe sa 'iiⁿyāⁿ chí nguéeⁿ yeⁿe ndaata Israel cheeti yaacū templo. Ní divaatí sa yaacū templo chí dēevē.

²⁹Tii cuááⁿ vmnaaⁿ ní náⁿ'ā 'iiⁿyāⁿ n'diichí yā ndúúⁿcú sa sáⁿ'ā chí nguuvi Trófimo yeⁿē yāāⁿ Efeso. Ní nadacádíiⁿnuuⁿ yā chí Pablo miiⁿ nicandée sa saⁿ'ā cheeti yaacū templo. ³⁰Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ miiⁿ n'gēcú cheendí yā ní chí 'i dāanā yeⁿē yā. Ní din'gíⁿnu yā ní sta'á yā Pablo miiⁿ ní tun'dāa yā saⁿ'a cheeti yaacū templo. Ní hora mífⁿ nūuⁿ n'gaadí yā cheendi va'ai yāacū templo. ³¹Ní diiⁿnú yiinu yā chí 'caaⁿ'nuⁿ yā Pablo. Áámá yā caⁿ'a yā yeⁿē comandante, chí nducyáácá 'iiⁿyāⁿ yāāⁿ Jerusalén nguēⁿ 'diiiⁿ snée yā. ³²Tuu'mí nūuⁿ comandante sta'á yā soldado s'eeⁿ ndúúⁿcú capitán ní chéenu yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ naachi canéeⁿ Pablo miiⁿ. Taachí nducyaaca yā n'diichí yā comandante ndúúⁿcú soldado s'eeⁿ tuu'mi s'neeⁿnaaⁿ yā chí n'geⁿ'é yā Pablo miiⁿ. ³³Taachí ndaā comandante tuu'mi ní sta'á yā Pablo ní caⁿ'á yā orden chí chēe chíichí sá ndúúⁿcú 'uuvi cadenas. Ní comandante tiinguuneéⁿ yā: ¿Du'u rá saⁿ'ā miiⁿ ní dē'ē vee miiⁿ ní dē'ē idiíⁿ sa? ³⁴Naachi n'deeⁿ n'dai

'iiⁿyāⁿ, náⁿa yā ní n'gai yā 'aama naaⁿ, náⁿa yā n'gai yā taama naaⁿ, ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguée itumicádiinúúⁿ yā yeⁿē sa chi tātii n'gai yā. Ca'á yā orden chi cho'ó yā saⁿā na vácūū naachi sneé soldado s'eeⁿ. ³⁵Taachi Pablo miiⁿ cúchee sa nandēē, candēē yā yaacū soldado s'eeⁿ saⁿa cáávā chi taāⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndúúcu sa. ³⁶Ti n'dēē n'dái 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yaāⁿ miiⁿ cueⁿe yā cuaaⁿ dáámí saⁿā miiⁿ ní n'gai yā: 'Cuuvi sa.

**Pablo ngaⁿa sa yeⁿē maaⁿ
sa na yāāⁿ Jerusalén**

³⁷Taachí tuc'á yā diiⁿyú yā na vácūū tuuⁿmi ní Pablo miiⁿ ngaⁿa sa ngii sa comandante: ¿Áá 'cuááⁿ nī chi caaⁿmáⁿ 'tēē ndúúcu n'dii? Ní comandante caⁿā sa: ¿Áá déénú dí davaacu griego? ³⁸¿Áá nguée dí saⁿā yeⁿe yāⁿāa Egipto chi diiⁿ di chí nduuví taáⁿ yā 'iiⁿyāⁿ vmnaaⁿ yeⁿe nguuví miiⁿ ní tun'dáa di cuūū mil 'iiⁿyāⁿ chi duucu na yāⁿāa cuuⁿmáⁿ?

³⁹Tuuⁿmi ní caⁿā Pablo: 'Úú ní saⁿā Israel yeⁿē yāāⁿ Tarso, saⁿā yeⁿē áámá yāāⁿ ch'ēetē yeⁿe yāⁿāa Cilicia. Ngicá nanáaⁿ nī, 'cuaaⁿ nī chi yaaⁿví 'iiⁿyāⁿ.

⁴⁰Taachí saⁿā miiⁿ ca'a sa lugar, Pablo miiⁿ chééndii sa nāndēē ní ca'a sa señal 'iiⁿyāⁿ ndúúcu ta'á sa, ní taachí 'diiiⁿ ní caⁿa sa ndúúcu davaacu hebreo. Ní caⁿa sa:

22 Ndís'tii saⁿā ní ndís'tii vi'í ndúúcu 'iiⁿyāⁿ ndicúū, 'caandiveéⁿ nī chi ngaⁿá yeⁿē maáⁿ nanáaⁿ ndis'tii.

²Taachí ch'iindiveéⁿ yā chi ngaⁿā sa davaacu hebreo, ch'ēetinéé 'diiiⁿ cá yā. Pablo miiⁿ ní caⁿā sa:

³Cuaacu níⁿnyúⁿ saⁿā Israel 'úú. Ch'iindiyaáⁿ na yāāⁿ Tarso yeⁿē yāⁿāa Cilicia, naatí ch'iitá na yaáⁿ 'cūū. Ch'ēēⁿ ndúúcu maestro Gamaliel miiⁿ. Tan'dúúca chi ngaⁿā na ley yeⁿē chiida yú. 'Úú chí díⁿ ndúúcu núúⁿmáⁿ staava yeⁿē tan'dúúca chi maaⁿ nducyaaca nī díⁿ nī ndúúcu Dendyuūs. ⁴'Iiⁿyāⁿ chí cuéⁿē Yúúní 'cūū 'úú can'daá 'iiⁿyāⁿ miiⁿ. Ní sta'á ndii n'daataá ndíⁿ saⁿā ní nca'á 'iiⁿyāⁿ chí cuētinúúⁿ yā vácūū chí 'cuūvi yā. ⁵'Tiicá ntúūⁿ chiiduú ch'ēetē cá yeⁿe Israel miiⁿ testigo yeⁿē ndúúcu nducyaaca 'iiⁿyāⁿ ndiicúū. 'Tiicá ntúūⁿ 'úú sta'á carta ndúúcu orden chí 'cuuⁿmíⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cueⁿē naachi snéé hermanos. Ní cueⁿē yāāⁿ Damasco ní cueⁿē chí candēé presos hermano s'eeⁿ ndii yāāⁿ Jerusalén. 'Tiicá ntúūⁿ 'iiⁿyāⁿ chí sneé yā miiⁿ ní cuuví yā castigados.

**Pablo ngaⁿa yā taacā i'teenú yā
(Hch. 9.1-19; 26.12-18)**

⁶Naatí chií taachi yúúní canuúⁿ, ndaá niiⁿnuúⁿ yāāⁿ Damasco tan'dúúca maⁿa nguuví dáácanaāⁿ nndaā áámá dēēve yeⁿē nanguuvi naachi 'úú caneé. ⁷Ní sndēēvé ná yāⁿāa. Ní ch'iindiveéⁿ áámá nduudu chí ngaⁿa ngii 'úú: Saulo, Saulo, ¿dēē cúú chí nn'daā di 'úú chí nééné ya'ai 'úú? ⁸Tuuⁿmi nan'guēcutaⁿá: ¿Du'ú n'dii, Señor? Ní caⁿa yā chií yā 'úú: 'Úú Jesús yeⁿe yāāⁿ Nazaret miiⁿ chí n'daā di 'úú ní nguée neⁿē di n'diichi di 'úú. ⁹'Iiⁿyāⁿ chí snéé nduucú cuaacu níⁿnyúⁿ n'diichí yā dēēve miiⁿ. Ní dii'yá yā chií. Naati nguée ch'iindiveéⁿ yā nduudu chí ngaⁿa Señor Jesús nduucú. ¹⁰Ní

caⁿá: ¿De'ē díⁿ, Señor? Señor miiⁿ ngaⁿá yā ngii yā 'úú: Nducueeⁿ dí ní cueⁿe di na yāⁿ Damasco. Miiⁿ cadiinuⁿ di tanducueⁿē chi canee chi diiⁿ di. ¹¹Úú ní nguée inaⁿ cáávā chí ch'ēdi nduutinaⁿ yēⁿē vaadi dēve ch'ēte ca chi dēve miiⁿ. 'Iiⁿyāⁿ chi snée yā nduucú candée nee yā ta'á ní ndaá yāⁿ Damasco.

¹²Tuu'mi ni miiⁿ canee 'áámá saⁿā chi nguvi Ananías, saⁿā chi diiⁿ sa tan'dúúcā chi ngaⁿa ley miiⁿ. Ní nguaaⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chi snée yā, ngaⁿá yā chi saⁿā miiⁿ n'dai taavi sa. ¹³Ndaá yā nanaáⁿ ní ndaa niiⁿnúⁿ yā ní caⁿa yā: Dii hermano Saulo, nan'guaⁿā nduutináⁿ di. Ní hora miiⁿ nūuⁿ n'guaaⁿ nduutinaⁿ ní snaáⁿ. ¹⁴Saⁿā miiⁿ ní caⁿā sa: Ndyuūs yēⁿē chiida yú ndēve yā dii chí cuuvi déénú dí chí neⁿe yā. Ní cuuvi n'diichí di Jesús chi n'dai taavi. Ní 'caandiveeⁿ di chí ngaⁿa yā. ¹⁵Ti cuuví di caaⁿmaⁿ di nduudu cuaacu yēⁿé yā yēⁿē cosa chi 'aa n'diichi di ndúúcu chi 'aa ch'iindiveeⁿ di nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. ¹⁶Maaⁿ ní ¿de'ē ínee ngiiⁿu di? Cuééndii di ní cuēdinuūⁿníⁿ di ní didēevé di dii yēⁿē nuuⁿndi yēⁿē di. Caaⁿmaⁿngua'a di nanááⁿ Señor Jesús.

Dicho'ó yā Pablo nanaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguée yēⁿē ndaata Israel

¹⁷Túúcā chiī. Taachí nanguēcúndí na yaāⁿ Jerusalén miiⁿ ní taachí caⁿangua'a na yaācū templo n'diichí 'áámá visión, cosa tan'dúúcā chiiⁿ ch'iiⁿnú. ¹⁸Ní n'diichí 'iiⁿyāⁿ ní caⁿá yā chii yā

'úú: Diinú yiiⁿnu di ní cueenu di yēⁿe yāⁿ Jerusalén, ti nguée 'cúaaⁿ yā nduudu cuaacu yēⁿé. ¹⁹Úú ní caⁿá: Señor 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ deenú yā yēⁿē nducyáácá yā chi snúuⁿ yā yaācū sinagoga s'eeⁿ ti 'úú ní ch'íi 'iiⁿyāⁿ vácūú ní ch'eⁿé 'iiⁿyāⁿ chi i'teenú yā n'dii. ²⁰Ní taachi ch'ii Esteban saⁿā chi caⁿa nduudu cuaacu yēⁿé nī, 'úú ntúūⁿ ni canee nanáaⁿ sa. 'Úú ní 'cuúⁿ chi ch'ii sa. Ní nguain'daí cotón yēⁿe 'iiⁿyāⁿ chi ch'iiⁿnūⁿ saⁿā. ²¹Tuu'mi caⁿa Jesús chii yā 'úú: Cueⁿé dí, ti 'úú idicho'ó dii yáⁿái n'dai ndúúcu 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguée yēⁿē ndaata Israel.

Pablo nanááⁿ comandante

²²Ní taachi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveeⁿ yā ndii nduudú 'cūú tuu'mi ní caⁿa yuudú yā: Diví di sáⁿa 'cūú na yáⁿāa ti nguée canée chí cunduuchi sa.

²³Taachí 'cai yā ní chíín'cuuⁿ yā catecai yā ní chingée yā iyaācā na 'yúúné, ²⁴comandante chi ngaⁿa ntiiⁿnyuⁿ caⁿā sa chi cu'nuúⁿ yā Pablo vácūú. Ní caⁿā orden chi caⁿá yā tiingúúneeⁿ yā Pablo ní ch'eⁿé yā Pablo, maaⁿ niicu cadíinuⁿ yā de'ē cáávā chi n'gāi yā contra yēⁿē sa. ²⁵Taachí dichiichí yā Pablo ndúúcu yiiⁿmaⁿ, Pablo miiⁿ ní caⁿā sa capitán chi snee yā miiⁿ: ¿Áá canée chi 'cueⁿé nī 'áámá saⁿā romano ndúúti chi nguée ndaaca nī nuuⁿndi yēⁿē sa?

²⁶Taachí capitán miiⁿ ch'iindiveeⁿ sa chuū, cueⁿe sa nífcú caⁿa sa yēⁿe comandante ní yaa'vi sa: N'diichí nī, ¿de'ē díⁿ nī caati sáⁿa 'cūú ní saⁿā romano sa?

²⁷Ndaa comandante ní caⁿa sa: Cuuvi di 'úú. ¿Áá díⁿ saⁿā romano? Pablo miiⁿ ní caⁿa yā: 'Tíicā.

²⁸Nan'guεεcútaⁿā comandante:
'Úú caí māaⁿ 'úú. N'deēé tuūmī ca'á
ní ndii chíí saⁿā romano 'úú. Tuu'mi
ní Pablo miiⁿ ní caⁿa sa: 'Úú ní
ch'iindiyáaⁿ na yáⁿāa romano 'tíicā.

²⁹Ní cueⁿé yā yeⁿé sa 'iiⁿ'yāⁿ chi
sta'a orden chi 'cueⁿé yā saⁿā.
Taachí comandante tuumicádiinuⁿ
sa chi saⁿā romano sa, tuu'mi dii'yá
ntúuⁿ sa chií, chi dichiíchí sa Pablo.

Pablo nanááⁿ concilio

³⁰Chideeve táamá nguuvī sáⁿā
miiⁿ neⁿe sa cadíinuⁿ sa de'ē cáávā
chi tun'dáá nuuⁿndi 'iiⁿ'yāⁿ Israel
s'eeⁿ. Divíi yā cadenas yeⁿé Pablo
miiⁿ ní ca'a yā orden chi cho'ó yā
Pablo nanááⁿ chiiduú n'geeté yeⁿe
Israel ndúúcū nducueⁿé 'iiⁿ'ntyéⁿé
yeⁿe concilio. Ní tun'dáa yā Pablo
miiⁿ. Ní chiⁿ'i yā saⁿā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ.

23 Tuu'mi ní Pablo miiⁿ
ch'íínú cuaacu sa saⁿā s'eeⁿ
yeⁿé concilio. Ní caⁿa sa: Ndís'tií
saⁿā vi'í, Ndyuūs ní n'diichí yā
taanduvéé chi 'úú dííⁿ ní nguéé dííⁿ
'uūvī staava yeⁿé yeⁿe cosa chi dííⁿ.

²Ananías, saⁿā chi chiiduú ch'εete
cá yeⁿe Israel caⁿa yā chií yā 'iiⁿ'yāⁿ
chi canee daama yā ndúúcu sa
chí 'cueⁿe yā cheendi sa. ³Tuu'mi
ní Pablo mííⁿ ní caⁿa sa: Ndyuūs
'cueⁿé yā dii, saⁿā chi tan'dúúcā
'aama cheeti cuéé. ¿Áá diiⁿ di juzgar
'úú tan'dúúcā ley miiⁿ, 'iicu nguéé
idiiⁿ di cumplir chi ngaⁿā ley, nífcú
maaⁿ ní ngaⁿā di chi 'cueⁿé yā 'úú?

⁴'Iiⁿ'yāⁿ chi snée yā nanááⁿ Pablo
caⁿa yā: ¿Áá chiiduú ch'εete ca yeⁿé
Dendyuūs ngaⁿā taaⁿ di ngii di 'tíicā?

⁵Pablo miiⁿ ní caⁿa sa: Ndís'tií vi'í,
'úú ní nguéé deenú chi sáⁿa 'cāa chi

chiiduú ch'εete cá yeⁿe Israel. Naati
cánée nguūⁿ. Nguéé caaⁿmaⁿ taaⁿ di
yeⁿé 'áámá saⁿā ch'εete yeⁿe Israel
yeⁿé 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿé di.

⁶Tuu'mi Pablo miiⁿ tuumicádiinuⁿ
sa chi 'áámá taaⁿ yā yeⁿé 'iiⁿ'yāⁿ
saduceo s'eeⁿ chi nguéé i'téenu yā
chi nanduuchi 'iiⁿ'yāⁿ ní táámá
táaⁿ yā yeⁿé 'iiⁿ'yāⁿ fariseos chi
i'téenu chí nanduuchi 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'cai
yuudu sa nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ
yeⁿé concilio: Ndís'tií saⁿā vi'í, 'úú
ní saⁿā fariseo 'úú ní daiyá saⁿā
fariseo 'úú. Dííⁿ yā juzgar 'úú yeⁿé
chi canee ngíínú yā chí nadacuééⁿ
yā yeⁿé nguaaⁿ tináⁿā.

⁷Taachí caⁿa yā chuū véé 'uuvī
vaanicadiinūⁿ yeⁿe saⁿā fariseos
ndúúcū saⁿā saduceos. Ní 'iiⁿ'yāⁿ
s'eeⁿ ní divíi yā 'áámá taaⁿ táámá
taaⁿ. ⁸Caati 'iiⁿ'yāⁿ saduceos ngaⁿā
yā chi nguéé iniduuchi 'iiⁿ'yāⁿ ndii
nguéé nduu ángel ra ndíí nguεε
nduu espíritus. 'Iiⁿ'yāⁿ fariseos
ngaⁿā yā ti véé 'tíicā. ⁹Ní n'dee
n'dái caⁿa yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní nacuééⁿ
'iiⁿ'yāⁿ chi déénú taavi ley lado
yeⁿé fariseos ní caⁿa yā chi chuū
chi cuaacu. Ní ngaⁿa yuudu yā:
Nguéé de'ε vεε chi nguεε n'daacā
inndaacā 'nū yeⁿe saⁿā miiⁿ. Ndúúti
'áámá espíritu o 'áámá ángel yaa'vi
yā Pablo miiⁿ nguéé n'daacā chi
'cuuⁿmaⁿ yú ndúúcū Dendyuūs.

¹⁰Taachi véé vaadi 'caa'va chi
ch'εete ca tuu'mi ní comandante
'va'á yā chí 'caaⁿnúⁿ yā Pablo. Ní
comandante miiⁿ dicho'ó yā soldado
s'eeⁿ chi cueⁿé sa ní cuta'a sa Pablo
miiⁿ nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní candée
sa Pablo na vácū. ¹¹Táámá nguiinū
miiⁿ ndaā Señor Jesús nanááⁿ yā ní
caⁿa yā: Pablo, nguéé cu'neeⁿ duuva

di. Tan'dúúcā chi ngaⁿa di nduudu cuaacu yeⁿe 'úú na yāāⁿ Jerusalén 'tiicá ntūūⁿ caaⁿ'maⁿ di yeⁿ'ē 'úú na yāāⁿ Roma.

'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ díⁿ yā compromiso chí 'caaⁿ'núⁿ yā Pablo

¹²Chidεεve táámá nguuví, náⁿā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nduuvidaamá yā ní díⁿ yā compromiso chí nguéé che'e yā ndí nguéé cu'ú yā neⁿ'e chí 'āā cuéé 'caaⁿ'núⁿ yā Pablo miiⁿ. ¹³Ngo'o 'úúví ngeεcu 'iiⁿ'yāⁿ chí nduuvidaamá yā yeⁿ'e chúú. ¹⁴'Iiⁿ'yāⁿ s'uúⁿ ní cheⁿ'é yā nanááⁿ chiidúú n'geεté yeⁿ'e Israel ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúú ní caⁿ'a yā: Nús'uu ní nduuvidaámá 'nū ní díⁿ 'nū compromiso chí díⁿ 'nū sufrir ní nguéé du'ū vεε 'nuú 'nū che'ē 'nū taanduvéé ndí 'caaⁿ'núⁿ 'nū Pablo. ¹⁵Maaⁿ ní ndís'tií ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e concilio, cavyaaⁿ cáácá yā nanááⁿ comandante chí candée yā Pablo ní chicuú yā nanááⁿ nús'uu. Díⁿ nī tan'dúúcā chí neⁿ'e di tiinguuneeⁿ di cosa chí cuaacu yeⁿ'é yā. Niicu nús'uu, 'aa snéé ngiinú 'nū chí 'caaⁿ'núⁿ 'nū saⁿ'ā taachí ndaa sa.

¹⁶Tuu'mi ní 'áámá saⁿ'ā daiya táⁿā vi'í Pablo, taachí ch'iindiveéⁿ sá chí caⁿ'a yā dε'e chí díⁿ yā, cheⁿ'e sa ní chí ndaa sa chεeti vácúú miiⁿ ní caⁿ'a sa chí sa Pablo miiⁿ. ¹⁷Pablo miiⁿ 'cai sa capitán ní caⁿ'a sa: Candée di saⁿ'ā 'díⁿ 'cūú nanááⁿ comandante ti canéé chí cuuvi sa 'iiⁿ'yāⁿ dε'ē chí deenu sa.

¹⁸Saⁿ'ā miiⁿ sta'a sa saⁿ'ā 'díⁿ ní candée sa saⁿ'ā nanááⁿ comandante ní caⁿ'a sa: Pablo chí canúúⁿ vácúú di'cuíftu sā 'úú chí candée saⁿ'ā 'díⁿ 'cūú nanááⁿ nī. Véé chí déénú sá chí caaⁿ'maⁿ sa ndúúcu nī.

¹⁹Comandante miiⁿ ní sta'á yā ta'ā sa ní cueⁿ'é yā taama lado ndúúcu sa ní ntiinguunéeⁿ yā saⁿ'ā: ¿Dε'ē chí cuuvi di 'úú?

²⁰Ní caⁿ'a sa chí sá 'iiⁿ'yāⁿ: 'Iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ní chí yā ní caacá yā nanááⁿ nī chí cavyaaⁿ ní candée nī Pablo nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e concilio. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nduuvidaamá yā ní itiingúuneeⁿ yā Pablo miiⁿ 'áámá chí cuaacu níⁿ'nyúⁿ yeⁿ'ē sa. ²¹Naati n'dií, nguéé cu'téenu nī. Ngo'ō 'uuví ngeεcu saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel chí 'cuεetinúú n'de'ei yā diituú cyúúní. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nduuvidaama yā chí díⁿ yā compromiso ní cadíínuuⁿ yā chí nguéé n'daacā chí nguéé ndúú che'e yā ndí nguéé ndúú cu'u ra yā taanduvéé ndii yā chí 'caaⁿ'núⁿ yā Pablo. Maaⁿ ní listos canee yā ní canee ngíínú yā cáávā chí caaⁿ'máⁿ n'dií.

²²Tuu'mi ní comandante dichó'o sa saⁿ'a 'díⁿ chí nguéé caaⁿ'maⁿ sa cuuvi sa mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'a sa chí sa 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē chúú.

**Dicho'ó yā Pablo nanááⁿ
Félix saⁿ'a gobernador**

²³Comandante miiⁿ 'cai yā na 'uuví capitán. Ní caⁿ'á yā chí yā saⁿ'a soldados chí nduuvidáamá sá taandu n'geεcu nuúⁿ yaaaⁿ na 'uuví ciento soldado s'eeⁿ ndúúcu 'iiⁿ'nūⁿ ngeεcu ndiichí soldados chí sndúúⁿ sa 'yúūdūu ndúúcu 'uuví ciento soldado chí véé lanza yeⁿ'é yā. Ní cho'ó nducyaaca yā yāāⁿ Cesarea. ²⁴Ní cundiyaáⁿ nī 'iiti ti cunduú Pablo ní candée nī saⁿ'ā ndúúcu cuidado nanááⁿ Félix chí gobernador. ²⁵Ní dingúuⁿ sa 'áámá carta ndúúcu nduudú 'cūú:

²⁶Úú Claudio Lisias idinguúⁿ yeⁿé nī Félix saⁿā gobernador chi n'dai taavi: N'dái nī. ²⁷Saⁿa 'cūū nī sta'a 'nū saⁿā caava 'i'iⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chí neⁿe 'caaⁿ'nuⁿ yā saⁿā. 'Úú ninguáⁿái saⁿā miiⁿ ndúúcū soldado s'eeⁿ tí deenú chí saⁿā romano saⁿā miiⁿ. ²⁸Ní neⁿé deenú de'ē cáávā tun'dáa yā nuuⁿndi yeⁿé sa. Candéé saⁿā nanááⁿ 'i'iⁿntyéⁿé yeⁿé concilio yeⁿé yā. ²⁹Ní táácā chí tun'dáa nuuⁿndí yā yeⁿé sa caavā ley yeⁿé yā naati mar 'áámá nuuⁿndi ch'ēete yeⁿé sa chí 'caaⁿ'núⁿ yā saⁿā o cunúúⁿ sa vácūū. ³⁰Taachí 'úú chicadiinúúⁿ chi nduuvidaamá yā contra yeⁿé saⁿá 'cūū, hora miiⁿ dicho'ó saⁿā nanááⁿ n'diī. Ní ngaⁿá ngíí saⁿā chí tun'dáa nuuⁿndi yeⁿé sa chí chíi yā nanááⁿ nī. Ní cuuví yā n'diī de'ē chí canée yā ndúúcu sa. N'dáácā canée nī.

³¹Soldado s'eeⁿ sta'á yā Pablo tan'dúúcā chí caⁿa yā chíi yā saⁿā ní nguiinū miiⁿ candée yā saⁿā ná yāāⁿ Antípatris. ³²Chideēve táámá nguuví ní soldado chí sndúū 'yuúdūu cueⁿé yā ndúúcū Pablo ní náⁿa yā nguēecunée yā na va'āi ch'ēete naachi canée vácūū. ³³Taachí ndaá yā 'i'iⁿyāⁿ s'eeⁿ na yāāⁿ Cesarea, ca'á yā carta gobernador Félix ní dííⁿ yā presentar ntúuⁿ Pablo nanááⁿ gobernador. ³⁴Gobernador miiⁿ ch'eeⁿ yā carta ní tiinguunéeⁿ yā: ¿Tíí yāⁿāa saⁿā? Ní tumicadínuuⁿ yā chí saⁿā ní yeⁿe yāⁿāa Cilicia. ³⁵Ní caⁿa yā chíi yā Pablo: Cu'neeⁿ veéⁿ yeⁿé di taachi ndaa sa chí tun'dáa nuuⁿndi yeⁿé di. Ní dicho'ó yā 'áámá saⁿā soldado chí diiⁿ cuidado saⁿā na váácū Herodes naachi diiⁿ juzgar 'i'iⁿyāⁿ.

Pablo caⁿa sa yeⁿé maaⁿ
sa nanááⁿ Félix

24 Cho'ō nyuⁿu nguuví ní ca'ái chiidúú ch'ēete ca yeⁿe Israel chí nguuví Ananías ndúúcū náⁿa 'i'iⁿyāⁿ ndiicúū ndúúcū 'áámá saⁿā chí nguuví sa Tértulo. Saⁿā miiⁿ neenē n'dēevé indee sa. 'i'iⁿyāⁿ s'eeⁿ chíi yā nanááⁿ gobernador ní caaⁿ'máⁿ yā contra yeⁿe Pablo miiⁿ. ²Taachí gobernador Félix 'cai yā Pablo miiⁿ tuu'mi ní saⁿā chí nguuví Tértulo caⁿa sa nuuⁿndí yeⁿé Pablo miiⁿ ní caⁿa sa: Déenu 'nū ti cááva nī, n'diī Félix, véé vaadi yeenú 'nū ní 'āā nin'guēetinée 'nū ndúúcū vaadi 'diííⁿ ch'ēete. Néené n'deeé n'dái déndu'ū chí n'dai na yāāⁿ vaacú 'nū cáávā vaanicadiinúuⁿ n'dái yeⁿé nī. ³N'diī, Félix chí n'dai taavi n'diī, nús'uū ní ch'iindiveéⁿ 'nū nduudu yeⁿé nī nducuéⁿé tiempo nducuéⁿé cuaaⁿ ní caⁿ'á 'nū Ndyuūs nadíí'vé n'diī cáávā chí dííⁿ nī. ⁴Chí 'āā ntéé tee 'nū vaadi 'caa'va n'diī 'naaⁿ tiempo ngiicá nanááⁿ n'diī chí n'dai chí 'caandiveeⁿ nī yeⁿe 'nū ndúúcū vaadi n'dai yeⁿé nī. ⁵Sáⁿa 'cūū néené itee sa vaadi 'caa'vā nús'uū yāāⁿ vaacú 'nū. Níicú ididáⁿa sa 'i'iⁿyāⁿ nguaaⁿ nducyáácá 'i'iⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chí snée yā núúⁿmáⁿ iⁿ'yeeⁿdi. Ní saⁿā miiⁿ ngaⁿ'ā ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿé 'i'iⁿyāⁿ chí nazarenos chí i'téenu yā Jesús. ⁶Ní neⁿe ntúuⁿ sa divaatí sa yaācū templo. Sta'á 'nū saⁿā ní neⁿé 'nū cadíínuuⁿ 'nū yeⁿé sa tan'dúúcā ley yeⁿé 'nū. ⁷Comandante yeⁿé 'áámá taaⁿ soldado chí nguuví Lisias ndáa sa naachi snée 'nū ní sta'a sa Pablo

ndúúcū vaadi diituú yeⁿē sa ní divíi sa Pablo na ta'á 'nū. ⁸Dicho'ó yā saⁿā s'eeⁿ chí tun'dáá nuuⁿndi yeⁿe Pablo chí ndáa sá nanááⁿ n'dií. Maaⁿ ní taachi diíⁿ ní juzgar cadíínuuⁿ ní yeⁿé nducuéⁿē dendu'ū de'ē cáávā chí tun'dáá 'nū nuuⁿndi yeⁿē sa.

⁹Iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ngaⁿ'á yā chí 'tíicā chí caⁿ'a Tértulo miíⁿ. ¹⁰Tuuⁿ'mi ní ca'a gobernador señal Pablo chí caaⁿ'maⁿ sa. Pablo miíⁿ n'guεcútaⁿ'ā sa: 'Úú deenú ti 'āā nééné 'āā 'naaⁿ canee ní juez yeⁿē nación 'cūū. 'Úú ngaⁿ'á yeⁿē maáⁿ ndúúcū confianza. ¹¹Ti ní deenu ní maaⁿ taandúū ndichúúví nguuvi chí cheé na yāāⁿ Jerusalén chí cuuvi cu'teenú Dendyuūs. ¹²Nguéé ndaāca yā 'úú chí nguⁿ'ú ndúúcū mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ, ní nguéé dííⁿ chí n'dee n'dái 'iiⁿ'yāⁿ nguε snéé 'dííⁿ yā, ní nguéé ndúú ná yāacū templo miíⁿ, ní nguéé ndúú ná yaācū sinagoga, ní nguéé na yāaⁿ 'cūū.

¹³Ní nguéé cuuví caaⁿ'máⁿ yā chí chuū idiíⁿ. ¹⁴Chuū ngaⁿ'á ngíi n'dií. Tan'dúúcā chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'á yā chí nguéé cuaacu, 'tíicā 'úú i'teenú Ndyuūs yeⁿē chiidá 'nū s'ééⁿ. Ní 'úú i'teenú tanducuéⁿē dendu'ū chí cánéé nguūⁿ na ley ndúúcū nduudu yeⁿē profetas chí caⁿ'a nduudu yeⁿe Ndyuūs. ¹⁵Véé chí cānee ngiinú 'áámá cosa yeⁿé Dendyuūs tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ canee ngiinú ntúuⁿ yā, chí Dendyuūs nduuchí yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe nguaaⁿ tinaⁿ'ā, tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chí n'dai taaví ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí nguε n'dai taavi. ¹⁶Cáávā chuū cueⁿe daāⁿ'maⁿ deenú chí nguéé véé nuuⁿndi na staava yeⁿé nanááⁿ Dendyuūs ndíí nguéé ndúú nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁷Cho'ó 'áámá na 'uuví nduūyū ndaá ní nga'á limosnas 'iiⁿ'yāⁿ vaácú ní nga'á ofrenda. ¹⁸Cunee na yaācū templo taachi náⁿā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ yeⁿe yáⁿ'āa Asia ndáácá yā 'úú ná yaācū templo ndúúcū compromiso chí nadideεvé tan'dúúcā costumbre yeⁿē religión yeⁿé. Nguéé dííⁿ ndúúcū n'dee n'dái 'iiⁿ'yāⁿ ní nguéé n'dee n'dái 'caí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ¹⁹'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cánéé chí cuuvi yā n'dií ní caaⁿ'maⁿ yā nuuⁿndi yeⁿé, ndúúti véé de'ē chí canee yā nduucú. ²⁰Ní cánéé cúúⁿmiⁿ yā chí caaⁿ'máⁿ maáⁿ yā ndúúti chí ndaaca yā chí nguéé n'daacā chí dííⁿ taachí canee ndúúcū saⁿ'ā 'iiⁿ'ntyéⁿē concilio s'eeⁿ. ²¹Ndúúti chí chuū chí 'caí yiicú, caⁿ'á yeⁿē chí nduuchí yā yeⁿē nguaaⁿ tináⁿ'ā taachí canee nanaáⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Cáávā chuū maaⁿnguuví dííⁿ yā juzgar 'úú.

²²Tuuⁿ'mi ní Félix ch'iindiveéⁿ yā chuū. Déenú cuaacú yā yeⁿē Yúuní cuaacu yeⁿe Ndyuūs ní s'nééⁿ ca yā chí caāⁿ'māⁿ sa ní caⁿ'a yā: Taachí ndaa Lisias miíⁿ chí comandante 'cuiinu tuumicádiinuúⁿ yeⁿē asunto yeⁿe di.

²³Félix cho'ó yā chíi yā capitán chí diíⁿ sa s'neeⁿ sa Pablo preso ní ca'a sa duu'vi libertad yeⁿē sa naati s'néeⁿ sa Pablo arrestado. Ní capitán miíⁿ cuuvi yā Pablo chí cuchíi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿē sa nanááⁿ sa ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí dichíí'vε yā yeⁿē sa ní ca'á yā chí neⁿe sa.

²⁴N'duuví nguuví cuayiiví ndaā Félix ndúúcū n'daataá yeⁿé yā chí nguuví Drusila chí ndaataá yeⁿē Israel. 'Caí sa Pablo ní ch'iindiveeⁿ sa yeⁿe vaadi i'teenú

yeⁿē Jesucristo. ²⁵Taachí caⁿa Pablo yeⁿē nduudu cuaacu yeⁿe chi dííⁿ yā chi nguée n'daacā ní yeⁿē juicio chí cuchíi, tuu'mi ní Félix miíⁿ dií'yā sá chii ní caⁿa sa: Cunaⁿa di maaⁿ. Ní taachí véé cuaáⁿ tuu'mi ní 'cuaf díí.

²⁶Félix canee ngíínú yā chuū chi Pablo miíⁿ ní ca'a sa tuūmí yeⁿé yā tuu'mi ní n'deēchi yā saⁿā. Caavā chuū chi neene n'deēé cuuvi 'cai yā ní ndaā sa ní ndee sa nduucú yā. ²⁷Ch'iinu 'uūvi nduuyū miíⁿ ní nan'daā Félix miíⁿ yeⁿē lado gobernador ní sndaā saⁿā chí nguuvi Porcio Festo. Naati Félix miíⁿ ní neⁿe sa cunée sa chí ch'ēete sa lado yeⁿe 'ií'yāⁿ Israel s'eeⁿ ní snuūⁿ ntūūⁿ sa Pablo vácūū.

**Pablo ngaⁿa sa chí caⁿā
sa nanááⁿ César**

25 Taachí ndaā saⁿā Festo na yáⁿāa yeⁿé yā cho'ōo 'iíⁿnūⁿ nguuvi ní cuhéé yā yeⁿē yāāⁿ Cesarea ní ndaa yā na yāāⁿ Jerusalén. ²Ní 'ií'yāⁿ chiiduú ch'ēete ca yeⁿe chiiduú n'geeté yeⁿe Israel ndúúcu 'iíⁿntyéⁿé yeⁿe 'ií'yāⁿ Israel s'eeⁿ cheⁿe yā nanááⁿ Festo miíⁿ ní ngaⁿá yā contra yeⁿe Pablo miíⁿ. Ní chiicá yā saⁿā. ³Ngaⁿá yā contra Pablo miíⁿ ní ngiica yā 'áámá favor chí nandéé yā Pablo na yāāⁿ Jerusalén. Ti 'ií'yāⁿ s'eeⁿ ní canée listo yā ní nadicadíínuuⁿ yā chí 'caaⁿnúⁿ yā saⁿā cuaaⁿ cyúúní. ⁴Naati Festo mííⁿ nan'guēcútaⁿā sa chí Pablo miíⁿ canuuⁿ sa vácūū na yāāⁿ Cesarea ní 'úú cáámá can'daá yeⁿē yāāⁿ 'cūū. ⁵Tuu'mi ní ngaⁿā sa: Ndís'tií chí ngii dííⁿ ní, caⁿá ní nduucú na yāāⁿ miíⁿ ní nduutí chí

vée nuūⁿndí yeⁿē saⁿá 'cūū tuu'mi caaⁿmáⁿ ní cheé nuuⁿndí yeⁿē sa.

⁶Ní canée chí Festo cuuví 'náaⁿ yā ndúúcu 'ií'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúca nííí nguuvi ndííchí nguuvi. Ní ndaá yā na yāāⁿ Cesarea. Chideēve táámá nguuvi ní Festo ch'iindí yā na silla yeⁿē juez ní caⁿá yā chí cinguai yā Pablo. ⁷Sáⁿa 'cūū taachí ndaā sa, 'ií'yāⁿ Israel s'eeⁿ chí ndaá yā yeⁿē yāāⁿ Jerusalén 'ií'yāⁿ miíⁿ nanguēcundií yā Pablo miíⁿ ní caⁿa yā neenē n'deēe nuuⁿndí yeⁿē sa. Mar 'áámá 'ií'yāⁿ cuuvi ngaⁿa yā cheé chí cuaacu. ⁸Tuu'mi ní Pablo miíⁿ ní caⁿa maāⁿ sa yeⁿē sa: Nguēe nuūⁿndí yeⁿé mar 'áámá, ndii nguée ndúú yeⁿē ley yeⁿe 'ií'yāⁿ Israel s'eeⁿ ndii nguée ndúú yeⁿē costumbre yeⁿē yaācū templo ndíí nguée ndúú yeⁿē rey César.

⁹Naati Festo miíⁿ neⁿe sa caⁿa sa favor yeⁿē 'ií'yāⁿ Israel s'eeⁿ. Ni nan'guēcútaⁿā sa yeⁿē Pablo, ní caⁿā sa: 'Áá neⁿe di caⁿā di na yāāⁿ Jerusalén ní mííⁿ 'cuundicaadi yeⁿē di de'e ndu'ū miíⁿ nanááⁿ 'úú níícu cádiinuⁿ de'e falta yeⁿē di?

¹⁰Pablo miíⁿ ní caⁿa sa: Nanááⁿ saⁿā ntyeⁿē canee na juzgado yeⁿe César naachi canée, chí 'cuundicaadi yeⁿé. 'ií'yāⁿ Israel s'eeⁿ nguée de'e vee ndííⁿ ndúúcu yā, tan'dúúca chí n'dai deenú ní.

¹¹Caati nduutí chí de'e chí 'áámá ch'ēētē ndííⁿ o n'niíⁿnúⁿ tinaⁿā, nguée 'va'á chí 'cuuví. Ndúúti chí nguée de'e vee ndííⁿ yeⁿē chí ngiica 'ií'yāⁿ s'tíi, mar 'áámá 'ií'yāⁿ nguée cuuvi ca'a yā 'úú saⁿa s'tií. 'Úú neⁿé caⁿá caaⁿmáⁿ nanááⁿ César.

¹²Tuu'mi ní Festo miíⁿ taachí caⁿa sá chí sa saⁿā ntyeⁿe yeⁿē concilio,

ní n'gueécúta^{n'}ā sa: Nga^{n'}a ntúuⁿ
di chí na^{n'}a di nanááⁿ César miiⁿ
tuuⁿ'mi ní na^{n'}a di.

**Pablo nanááⁿ Agripa
ndúúⁿcú Berenice**

¹³Cho'oo 'áámá nduu 'úúví
nguuvi ní rey Agripa ndúúⁿcú tá^{n'}ā
Berenice ndaá yā yááⁿ Cesarea chi
dííⁿ yā saludar Festo. ¹⁴'Naaⁿ 't'ee
ch'etinéé yā ndúúⁿcú Festo miiⁿ
ní Festo miiⁿ ca^{n'}a cuáácú sá rey
ye^{n'}ē nuuⁿ'ndi ye^{n'}ē Pablo ní nga^{n'}ā
sa: 'Áámá sa^{n'}ā canúúⁿ sa vácū
caavā Félix miiⁿ. ¹⁵Chuū chi ye^{n'}ē
sa^{n'}ā miiⁿ. Taachí che^{n'}é na yāāⁿ
Jerusalén tuuⁿ'mi ní chiiduú n'geeté
ye^{n'}e Israel ndúúⁿcú 'ii^{n'}yāⁿ ndiicū
ye^{n'}ē 'ii^{n'}yāⁿ Israel s'eeⁿ ndaá yā
nanaáⁿ ní chiica yā chi 'úú dííⁿ
condenar sa^{n'}ā. ¹⁶Nan'gueécúta^{n'}ā
ye^{n'}ē 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ. Nguéé costumbre
ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ romano s'eeⁿ chi
'caa^{n'}núⁿ yā 'áámá 'ii^{n'}yāⁿ ne^{n'}e chí
'āā cuéé 'cuūndicaadí ye^{n'}é yā ní
caa^{n'}máⁿ yā ye^{n'}ē maáⁿ yā nanááⁿ
'ii^{n'}yāⁿ chi ngiica nuuⁿ'ndi ye^{n'}é yā.
¹⁷Nguéé chi 'naáⁿ. Nduuvidaamá yā
'muuⁿ. Chideeve táámá nguuví 'úú
ch'iindí na silla ye^{n'}e juez ní ca'á
orden, ní dicho'ó chi canguai sa^{n'}ā
miiⁿ. ¹⁸'Āā snéé sa^{n'}ā chi ngiica
nuuⁿ'ndi ye^{n'}ē sa. Nguéé ca^{n'}a yā
mar 'áámá nuuⁿ'ndi tan'dúúⁿcā chi
'úú nacádiinuúⁿ. ¹⁹Ti véé vaadí
'caa^{n'}'va ye^{n'}é yā ndúúⁿcú sa lado ye^{n'}ē
religión ye^{n'}e 'áámá Jesús chí 'āā
n'dii yā. Ní Pablo miiⁿ nga^{n'}a cuaacu
sa chi nguéé n'dii yā. ²⁰'Úú nguéé
deenú de'e ra idííⁿ ye^{n'}é chuū ní
tiinguūnééⁿ sa^{n'}ā miiⁿ: 'Āā ne^{n'}e
di chí ca^{n'}a di na yāāⁿ Jerusalén ní
miiⁿ 'cuundicaadí yā nuūⁿ'ndi ye^{n'}ē

di? ²¹Naati Pablo miiⁿ chiica sa chí
'cuetinéé ngíínú sa sa^{n'}ā Augusto ní
sa^{n'}ā miiⁿ ní cadíínuuⁿ sa nuuⁿ'ndi
ye^{n'}ē sa. 'Úú ní chiicá chí cu'núuⁿ yā
sa^{n'}ā vácū ne^{n'}e chí ca^{n'}ā dicho'ó
sa^{n'}ā nanááⁿ César Augusto.

²²Tuuⁿ'mi ní Agripa nga^{n'}ā sa ngii
sa Festo: 'Úú ní ne^{n'}é 'caandiveéⁿ
ye^{n'}ē sa. Sa^{n'}ā miiⁿ nga^{n'}a sa ngii sa
sa^{n'}ā: Cavyaaⁿ ní 'caandiveeⁿ di.

²³Chideeve táámá nguuví Agripa
ndúúⁿcú tá^{n'}ā Berenice ndaá yā
tan'dúúⁿcā costumbre ye^{n'}ē rey. Ní
sndaa yā naachi snéé 'ii^{n'}yāⁿ ndúúⁿcú
comandante ndúúⁿcú sa^{n'}ā n'geete
ye^{n'}e yāāⁿ miiⁿ. Ní Festo miiⁿ ca^{n'}a yā
chí dicho'ó yā Pablo miiⁿ, ní ca^{n'}ā yā
nguaf yā sa^{n'}ā. ²⁴Tuuⁿ'mi ní Festo miiⁿ
ní ca^{n'}ā sa: N'dii rey Agripa ndúúⁿcú
nducyáácá ndis'tii 'ii^{n'}yāⁿ chí snéé ní
nduucú 'nū. 'Muuⁿ canéé sá'a 'cū. Nducyáácá
'ii^{n'}yāⁿ Israel s'eeⁿ ye^{n'}ē yāāⁿ
Jerusalén ní ye^{n'}ē yāāⁿ 'cū ngiicá yā
nuūⁿ'ndi ye^{n'}ē sá'a 'cū. N'gai yuudú
yā chí 'cuūvi sa. Ní 'āā ntéé cunéé sá.
²⁵Nguéé ndaacá mar 'áámá falta ye^{n'}ē
sa chí 'cuūvi sa. Maaⁿ sa ngiica sa chí
ca^{n'}ā sa nanááⁿ ye^{n'}ē sá'a Augusto
César. Ní 'úú dicho'ó sa^{n'}ā. ²⁶'Úú
nguéé de'e vee chí deenú chí dingúⁿ
ye^{n'}ē Augusto César ye^{n'}é sa^{n'}ā miiⁿ.
Candé sa^{n'}ā nanááⁿ ndis'tii ní vmnáāⁿ
vmnaaⁿ nanaáⁿ n'dii sa^{n'}ā rey Agripa ti
taachí 'cuiinu tascaadí ye^{n'}ē sa, canee
chí dingúⁿ. ²⁷Caati deenú chí nguéé
n'daacā chí 'úú dicho'ó sa^{n'}ā ndí nguéé
cadiinuúⁿ nuūⁿ'ndi ye^{n'}e sa chí dííⁿ
nguúⁿ tandii ra.

**Pablo ca^{n'}a sa ye^{n'}e maaⁿ sa
nanááⁿ rey Agripa**

26

Tuuⁿ'mi ní rey Agripa nga^{n'}a
sa ngii sa Pablo: Teé lugar

chi caaⁿmaⁿ di yeⁿē maaⁿ di. Tuuⁿmi ní Pablo miiⁿ ndoⁿō sa ta'a sa. Tucá'a sa caⁿa sa yeⁿé maāⁿ sa: ²N'diī rey Agripa, de'ē chúúcā n'daacā chi cuuví caaⁿmaⁿ yeⁿé maāⁿ nanáaⁿ nī yeⁿē tanducuéⁿe nuuⁿndi chi ngaⁿa 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ. ³N'diī ní deenú nī tanducuéⁿē costumbre ndúúcū chi itiinguuneeⁿ yeⁿē chi véé nguuaⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ. Ní ngiicá n'diī chi 'caandiveeⁿ nī yeⁿé ndúúcū n'dai.

Vida yeⁿē Pablo

⁴Ndii cuááⁿ vmnaaⁿ ndii saⁿā 'líiⁿ 'úú canéé na yáāⁿ Jerusalén ndúúcū 'iiⁿyāⁿ Israel. N'diichi 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ 'úú. ⁵'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ntúūⁿ déenu yā yeⁿé ndíi cuaaⁿ vmnaaⁿ. Ní nduuti chi neⁿe yā caaⁿmaⁿ cuaacú yā, canéé tan'dúúcā saⁿā fariseo chi chæchi taavi yeⁿē religión yeⁿé 'nū ndúúcū costumbre yeⁿé 'nū. ⁶Maaⁿ ní caavā chi 'úú i'teenú chi Dendyuūs caⁿá yā nadacuéeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe nguuaⁿ tináⁿā tan'dúúcā chi ngaⁿa yā ngii yā chiida 'nū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ n'gai yā 'úú nanááⁿ juez. ⁷'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndiichúúví daiyá yā 'iiⁿyāⁿ Israel yeⁿé 'nū i'teenú yā chi Ndyuūs caⁿa yā chi diiⁿ yā. Ní cáávā chuū cueⁿe daāⁿmaⁿ idiíⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿé Dendyuūs ndii nguuví ndii n'gaaⁿ. N'diī rey Agripa, caati cáávā chuū chi cunee ngífnú ntúúⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel ngiicá yā yeⁿé. ⁸¿De'ē nacadiinúúⁿ nī yeⁿē chúú? ¿De'ē cuuvi chí ndís'tiī nadacadiinúúⁿ nī chi Dendyuūs nguéé cuuvi nadin'duuchí yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿē nguuaⁿ tináⁿā?

Pablo ditaáⁿ yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ

⁹'Úú ní cuaacu nífníⁿnyúⁿ s'teēnú chi cánéé chi n'deēe n'dái dííⁿ

contra yeⁿe Jesús yeⁿe yáāⁿ Nazaret. ¹⁰Tiicá ntúūⁿ dííⁿ na yáāⁿ Jerusalén. 'Úú chíí 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu Jesús vácūū. Chiiduú n'geeté yeⁿe Israel tee yā poder 'úú. Ní taachí chííⁿnúⁿ yā 'iiⁿyāⁿ, 'úú caⁿá ti 'tíicā. ¹¹Néené n'dee cuuvi chíí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi i'teenú na nducyáácā yaācū sinagoga na vácūū. Dííⁿ chí 'iiⁿyāⁿ cuuví caaⁿmaⁿ yā chí nguéé i'téenu yā Jesús. Neené taaⁿ dííⁿ ndúúcū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Jesús. Ní can'daá 'iiⁿyāⁿ ndíí na yáāⁿ chí nguéé n'diichí.

Pablo caⁿa yā taacā chí i'téenu yā

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹²Taachí dííⁿ chuū cueⁿé na yáāⁿ Damasco ní candéé caaca ndúúcū orden yeⁿē chiiduú n'geeté yeⁿe Israel. ¹³N'diī rey, taachi canuúⁿ yúúⁿí taanduu ná maⁿa nguuví n'diichí 'áámá dæve nanguuvi chí ch'æte n'dái cá dæve nguéé tii déeve yeⁿé 'yáⁿā. Dævé miiⁿ ní nuuⁿmaⁿ ndiivii 'úú ndíí 'iiⁿyāⁿ chí snee yā nduucú. ¹⁴Chindæve nducyaaca nús'úu na yáⁿā. 'Úú chíiindiveeⁿ 'áámá nduudu chí yaā'vī 'úú ndúúcū davaacu hebreo chí ngaⁿā: Saulo, Saulo, ¿de'ē cáávā n'daā di 'úú? Chééchí taavi chí diiⁿ di tan'dúúcā 'áámá 'iiti ca'a ca'a tī na yáⁿá cuiiⁿnyuⁿ. ¹⁵'Úú ní caⁿá: ¿Du'ú n'diī, Señor? Ní Señor miiⁿ ní caⁿa yā: 'Úú Jesús chí n'daā di. ¹⁶Naati nacuééⁿ di, ní cueendi di. Cáávā chuū che'enaááⁿ yeⁿē di. Ní cu'neéⁿ dii lado yeⁿé 'iiⁿyāⁿ ndíí tiiiⁿ chí diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿé ní caaⁿmaⁿ di nduudu cuaacu yeⁿe dendú'ū chí n'dííchi di yeⁿe dendú'ū chí 'úú dííⁿ chí 'cuuⁿmíⁿ náāⁿ yeⁿē

di. ¹⁷Maaⁿ ní 'úú ní dicho'ó dii nanááⁿ 'i'iⁿyāⁿ yeⁿ'e di ndúúcu yeⁿ'e 'i'iⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéeⁿ yeⁿ'e ndaata Israel. Ní taachi neⁿ'é yā sta'a yā dii ní 'úú nneé dii. ¹⁸Ní cuuví diiⁿ di chi 'i'iⁿyāⁿ chi nguéeⁿ snaaⁿ yā ní snaaⁿ yā ní tun'dáa di 'i'iⁿyāⁿ s'eeⁿ ná maáiⁿ ní naⁿ'á yā na dēēve. Ní tun'dáa di 'i'iⁿyāⁿ yeⁿ'e poder yeⁿ'e yááⁿnguiniūⁿ ní naⁿ'á yā lado yeⁿ'e Dendyuūs. Ní ndaācā yā 'úú ní 'úú inadach'ēcú nuuⁿndi yeⁿ'é yā ní caavā chi cu'téenu yā yeⁿ'é. Ní véé herencia yeⁿ'é yā ndúúcu 'i'iⁿyāⁿ chi Dendyuūs dindēēve yā.

Pablo dííⁿ yā tan'dúúcā visión

¹⁹Cáāvā chuū, n'dii rey Agripa, nguéeⁿ dííⁿ chi cheeⁿdiitú dííⁿ n'diichí cosa yeⁿ'e Dendyuūs. ²⁰Naati caⁿ'á vmnaaⁿ vmnaaⁿ 'i'iⁿyāⁿ chi snée na yāāⁿ Damasco, ní cuayiivi caⁿ'á na yāāⁿ Jerusalén ndúúcu nuuⁿmaⁿ na yáⁿ'āa yeⁿ'e Judea ndúúcu 'i'iⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéeⁿ yeⁿ'e ndaata Israel chi canee cuuⁿmíⁿ yā chi ndaacadaamí yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é yā nícu cu'téenu yā Dendyuūs. Ní dííⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ chí n'daācā n'dai ní ch'iⁿ'í yā tanáⁿ'ā 'i'iⁿyāⁿ chi ndaacadaamí yā yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'e yā. ²¹Cáāvā chuū 'i'iⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ sta'a yā 'úú na yāacū templo ní nadacadíínuuⁿ yā chi 'caaⁿ'nuⁿ yā 'úú. ²²Ndyuūs chinnee yā 'úú chi chéé ndíí maaⁿ ní caⁿ'á nduudu cuaacu ndúúcu 'i'iⁿyāⁿ ndiicúū ní 'i'iⁿyāⁿ chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā. Nguéeⁿ n'dēē cá caⁿ'á yeⁿ'e dendu'ū chi caⁿ'a profetas ndúúcu Moisés yeⁿ'é dendu'ū chi canéeⁿ chí chii. ²³Caati Cristo miiⁿ canéeⁿ chi 'cueenu yā cuuvi ní 'i'iⁿyāⁿ

miiⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ nduuchí yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní ngaⁿ'a cuaacú yā yeⁿ'e dēēve nanááⁿ 'i'iⁿyāⁿ Israel yeⁿ'e ndúúcu 'i'iⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéeⁿ yeⁿ'e ndaata Israel.

Pablo ngaⁿ'a sa Agripa chi canéeⁿ chi cu'téenu yā

²⁴Caⁿ'a Pablo chúú cáāvā maāⁿ sa. Festo gobernador miiⁿ ní caⁿ'a yuudu sa: Loco dii, Pablo. Cáāvā chi n'geeⁿ taaví dí chííⁿ chi nduuví loco di.

²⁵Naati saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'ā sa: Nguéeⁿ loco 'úú, n'dii Festo, chi n'dai taavi. Ngaⁿ'á nduudu cuaacu chi n'dai. ²⁶Rey Agripa miiⁿ deenú ntúuⁿ yā chuū. 'Úú ngaⁿ'á nduucú yā yeⁿ'e tanducuéⁿ'e ndúúcu confianza. 'Úú nadacadiinúúⁿ chi déenu yā chuū. Nguéeⁿ chó'oo chuū ná n'de'ei. ²⁷N'dii rey Agripa, ¿'áá i'téenu nī 'i'iⁿyāⁿ profetas chi caⁿ'a nduudu yeⁿ'e Dendyuūs? 'Úú deenú chi i'téenu nī.

²⁸Tuu'mi ní Agripa miiⁿ caⁿ'a sa chii sa Pablo: 'Tēē 'tēē nūuⁿ diiⁿ di chi cu'teenú ndaacá Dendyuūs.

²⁹Pablo miiⁿ ní caⁿ'ā sa: 'Úú ngiicá Dendyuūs ndii ta'lííⁿ o ndii ch'ēte, nguéeⁿ dámaāⁿ n'dii ti 'tiicá ntúuⁿ nducyaaca 'i'iⁿyāⁿ chi n'giindiveén yā yeⁿ'é, cuuví cu'téenu ntuuⁿ yā Ndyuūs miiⁿ tan'dúúcā 'úú, naati nguéeⁿ cuneé yā ndúúcu cadenas 'cūū.

³⁰Taachí caⁿ'a sa chuū ncueeⁿ rey ndúúcu gobernador ndúúcu Berenice ndúúcu 'i'iⁿyāⁿ chi canéeⁿ yā ndúúcu 'i'iⁿyāⁿ s'eeⁿ. ³¹Taachí 'i'iⁿyāⁿ s'uuⁿ cueⁿ'é yā 'áamá lado caⁿ'á yā nguaaⁿ maáⁿ yā: Mar 'áamá nuuⁿndi ch'ēte nguéeⁿ véé yeⁿ'e sa 'cūū nguéeⁿ chi 'caaⁿ'nuⁿ yú saⁿ'ā, ndíí nguéeⁿ chi caⁿ'a sa vácúū.

³²Níicú Agripa ngaⁿā sa ngii sa Festo: Sá 'cūū cúúví nguáⁿai sa nduuti chí nguée caⁿā sa 'tíicā: 'Úú caⁿā nanaáⁿ César.

Dicho'ó yā Pablo na yaāⁿ Roma

27 Taachí Festo ca'á yā orden chí cueⁿé 'nū na barco na yáⁿāa Italia, díⁿ yā entregar Pablo ndúúcu tanáⁿā 'iiⁿyāⁿ chí preso yā capitán chí nguuví sa Julio. Capitán miiⁿ chí yeⁿé 'áámá taaⁿ soldados chí nguuví Augusto. ²Cueⁿé ntúuⁿ 'nū na 'aama barco yeⁿe yāāⁿ Adramitio chí caama cáácá ní caⁿā ná cheendi va'ai s'eeⁿ yeⁿé nuūⁿnīⁿyáⁿā na yāāⁿ s'eeⁿ yeⁿe yáⁿāa Asia. Sndaá 'nū na barco ní cueⁿé 'nū. Ní canée sa ndúúcu nús'uu 'áámá saⁿā chí nguuví Aristarco yeⁿé yáⁿāa Macedonia chí yeⁿé yāāⁿ Tesalónica. ³Táámá nguuví ndaá 'nū cheendi va'ai yeⁿe nuūⁿnīⁿyáⁿā niiⁿnuúⁿ na yāāⁿ Sidón. Julio miiⁿ díⁿ yā ndúúcu Pablo miiⁿ tan'dúúcā amigo n'dai. 'Cuúⁿ yā chí cueⁿe sa naachi canee amigos yeⁿé sa. Amigos ca'á yā chí neⁿé Pablo miiⁿ. Ní Pablo miiⁿ ntaavi'tuunúúⁿ sa. ⁴Ní cueⁿe ntúuⁿ 'nū na barco ní cho'ó 'nū cuaaⁿ ndiia lado sur yeⁿé isla Chipre caati 'yúúné ní contra yeⁿé barco miiⁿ. ⁵Taachi cho'oo cuaacú 'nū nuūⁿnīⁿyáⁿā cueⁿé 'nū niiⁿnuúⁿ yáⁿāa Cilicia ndii yáⁿāa Panfilia. Ndaá 'nū na yāāⁿ Mira chí 'áámá yāāⁿ yeⁿé yáⁿāa Licia.

⁶Ní capitán chí ngaⁿa ntiiⁿnyúⁿ yā nndaaca yā 'áámá barco yeⁿé yāāⁿ Alejandría chí naⁿā yáⁿāa Italia. Cuchéⁿ 'nū na barco miiⁿ ní cuinaⁿa 'nū. ⁷Ní ngínū ngiinū cueⁿé 'nū na barco chí 'nááⁿ taavi n'deēe nguuví.

Ní cueⁿé 'nū ndúúcu nééné n'deēe peligro na barco niiⁿnuúⁿ ná yaāⁿ Gnido ní 'āā ntéé 'cuūⁿ 'yúúné chí caⁿā 'nū cuááⁿ vmaāⁿ. Tuu'mi ní cueⁿé 'nū na nduu 'uuvi isla, isla Salmón chí canee niiⁿnuúⁿ ndúúcu isla Creta caati nguée 'yúúné taaⁿ miiⁿ. ⁸Níicú a fuerza díⁿ 'nū ndaá 'nū niiⁿnuúⁿ 'áámá yāāⁿ chí nguuví Buenos Puertos ní niiⁿnuúⁿ yāāⁿ miiⁿ canée yāāⁿ Lasea.

⁹Taachí cho'oo 'naaⁿ tiempo cueⁿé 'nū na barco ndúúcu nééné n'deēe peligro. 'Āā cho'oo nguuví yeⁿé 'viicu chí nguée che'é 'nū. Tuu'mi ní Pablo caⁿa yā chíi yā 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ. ¹⁰Ní cāⁿa yā: Ndís'tii saⁿā, 'úú inaáⁿ chí 'āā nééné n'deēe peligro cueⁿé ndúúcu yú chí cuuvi ndaa yú. Nguée dámaāⁿ carga yeⁿé barco cuuvi ndái caati ndii s'uuúⁿ cuuvi ndai yú.

¹¹Naati capitán miiⁿ ní n'giindiveéⁿ yā nduudu yeⁿé saⁿā chí ndēe barco ndúúcu saⁿā chí ngaⁿa ntiiⁿnyuⁿ yeⁿé barco miiⁿ ti 'āā chí caaⁿmaⁿ 'nūū Pablo miiⁿ. ¹²N'deēe n'dái inaáⁿ yā chí 'āā ntéé n'daacā chí canee barco na cheendi va'āi yeⁿe nuūⁿnīⁿyáⁿā miiⁿ tiempo chí 'iiche. Ní n'deēe n'dái 'iiⁿyāⁿ nduuvidaamā yā chí caⁿa yā nuūⁿnīⁿyáⁿā yeⁿé miiⁿ. Ní neⁿé yā chí ndaá yā na yāāⁿ Fenice chí 'áámá cheendi va'āi yeⁿe nuūⁿnīⁿyáⁿā yeⁿe isla Creta chí canee cuaaⁿ ndiia sur, cuaaⁿ naachi n'giia yáⁿā. Ní miiⁿ cánéé tiempo chí 'iiche.

'Yúúné tááⁿ na nuuⁿnīⁿyáⁿā

¹³Ndaá 'yúúné ngíinu yeⁿé cuaaⁿ ndiia tan'dúúcā chí nacadiinuⁿ yā chí n'daāca. Candéⁿ yā anclas cūū chí 'caanu barco miiⁿ ní cueⁿé yā

canéé diituú nuūⁿnīⁿyáⁿā nīⁿnúuⁿ
 isla Creta. ¹⁴Nguéé neéⁿ naaⁿ ndaā
 táámá 'yúúnéⁿ taāⁿ taavi chi nguuvi
 Euroclidón tan'dúúcā ciclón chi
 contra yeⁿē barco miiⁿ. ¹⁵Taachi
 'yúúnéⁿ mīⁿ diiⁿ chi barco 'āā ntéé
 cuuvi caⁿa barco miiⁿ contra yeⁿē
 'yúúnéⁿ, tuuⁿmīⁿ s'neeⁿ maáⁿ 'nū candéē
 'yúúnéⁿ barco miiⁿ naachi neⁿē. Ní
 nūsⁿ'uu cueⁿē 'nū 'tífca. ¹⁶Ndaá 'nū
 na 'áámá isla chi nguuvi Clauda
 naachi nguéé véé 'yúúnéⁿ taāⁿ. 'Āā
 nééné ngíⁿ'iī candéē yā barco 'liiⁿ
 vmnaaⁿ barco ch'εεte ní dichiiⁿchí
 yā barco 'līⁿ miiⁿ. ¹⁷Taachi 'āā
 chí n'daí yā dichiiⁿchí yā barco
 'līⁿ ndúúcū 'iī'yū cuaaⁿ náávtaⁿā,
 tuuⁿ'mi ní 'va'á yā chi ndáa yā Sirte
 chi 'áámá cuaaⁿ cheeti nuūⁿnīⁿyáⁿā
 naachi canéé yáⁿāa dúúⁿ naachí
 'āā ntéé cuuvi caaca barco miiⁿ.
 Tuuⁿ'mi di'cua'á yā tīnūuⁿ yeⁿe
 barco miiⁿ. Tuuⁿ'mi ní chi 'nééⁿ yā
 barco miiⁿ chi cueⁿe maāⁿ ntúūⁿ.
¹⁸Ní diiⁿ 'yúúnéⁿ miiⁿ chi cueⁿē
 barco ndúúcū peligro ti 'yúúnéⁿ tááⁿ.
 Chideeve táámá nguuvi tucá'a yā
 ndaavi yaí yā carga yeⁿē barco na
 nuūⁿnīⁿyáⁿā. ¹⁹Ndiichí ndii 'ííⁿnúⁿ
 nguuvi miiⁿ ndúúcū ta'á yā chíí yā
 nducuéⁿē dendú'ū chi ndēē barco
 na nuūⁿnīⁿyáⁿā. ²⁰Nguuvi nguuvi
 s'eeⁿ 'āā ntéé n'diichí 'nū 'yáⁿā ndii
 nguεε ndúú 'ííⁿnyúⁿ cucáávā 'yúúnéⁿ
 tááⁿ mīⁿ chi nuuⁿmaⁿ ndiiví 'nū.
 Tuuⁿ'mī 'āā ntéé nacadiinúúⁿ 'nū chi
 nanguáⁿ'ai 'nū.

²¹'Āā 'nááⁿ nguuvi chi nguéé nge'é
 'nū. Tuuⁿ'mi Pablo miiⁿ cheendii
 yā naavtaⁿā yeⁿé nducyaaca 'nū
 ní caⁿ'a yā: Ndúúti chi ndís'tiī chí
 chí'téenu nī yeⁿé ní nguéé cueⁿē yú
 na barco yeⁿē isla Creta chi cuta'ā

yú peligro miiⁿ ndúúcū dendu'ū
 chí dindēē yú. ²²Maaⁿ ní cuuví
 ndis'tiī. Canee cúúⁿmīⁿ nī más
 cā ánimo caati nguéé mar 'áámá
 'iīⁿyāⁿ chí dindaí yā vida yeⁿé yā
 nguaāⁿ yú, dámaaⁿ barco miiⁿ chí
 cuuvi ndái. ²³Caati maaⁿ nguiinú
 'cūū canéé ángel yeⁿe Dendyuūs
 nduucú. 'Úú ní yeⁿe Dendyuūs 'úú
 ní 'úú dichiiⁿvé 'iīⁿyāⁿ. ²⁴Caⁿ'a ángel
 miiⁿ chíí yā 'úú: Pablo, nguéé 'va'ā
 di. Canee chí cuééndii di nanááⁿ
 César. Nducyáácá 'iīⁿyāⁿ chí caⁿ'á
 yā na barco ndúúcū di cunduūchí
 'iīⁿyāⁿ. ²⁵N'diichí nī compañeros.
 Cunee ngííⁿú nī ánimo caati 'úú
 i'teenú Dendyuūs. Canéé chí cuuvi
 tan'dúúcā chí chíí yā 'úú. ²⁶Canéé
 chí ca'ā naaⁿ yú na 'áámá isla.

²⁷Chii ndiichí cuūⁿ yaaⁿ nífcú
 tan'dúúcā chí cuchíí 'nū na
 nuūⁿnīⁿyáⁿā chí nguuvi Adriático,
 ní cúchii ná maⁿ'a yaaⁿ ní saⁿ'ā
 s'eeⁿ chí diiⁿ manejar barco chí
 tuumicádíínuuⁿ sa chí 'āā snée
 'nū nīⁿnuúⁿ na yáⁿāa. ²⁸Tuuⁿ'mi
 ní ca'a nuuⁿ sá sonda ní ndaaca
 sa ngii ndiicú 'ya'āa chí yáánūuⁿ
 ní cho'ō ca ta'lííⁿ cuaaⁿ vmnaaⁿ
 nnguεεcunée sa ca'a nuuⁿ ntúuⁿ sa
 sonda. Ndaaca ntuuⁿ sa ndítiiⁿ'yu
 'ya'āa chí yáánūuⁿ. ²⁹Va'á yā chí
 ca'a naáⁿ yā na 'vaachií. Tuuⁿ'mi ní
 ca'ā nuúⁿ ya ná cuúúⁿ ancla cūū
 yeⁿē cuaaⁿ dáámí, cosa chí cueendii
 barco miiⁿ ní 'āā ntéé caaca. Ní snee
 ngííⁿú yā chí cúúvī dēeve. ³⁰Tuuⁿ'mi
 ní saⁿ'ā chí dííⁿ yā manejar barco
 ch'εeti yaaⁿ sá chí cáanu sa yeⁿē
 barco. Ní ca'a nuúⁿ yā barco 'līⁿ na
 nuūⁿnīⁿyáⁿā. Dííⁿ yā tan'dúúcā chí
 cangúu yā ancla cūū yeⁿe cuaaⁿ
 vmnaaⁿ barco miiⁿ. ³¹Pablo miiⁿ

ca^a yā chii yā capitán: Ndúúti
chi saⁿā s'eeⁿ nguée canee sa na
barco miiⁿ ndís'tií ní nguée cuuvi
nanguaⁿai nī.

³²Tuu'mi ní soldados ch'iica sa
lazo yeⁿē barco lííⁿ. Diiⁿ sá chí
cueⁿe maāⁿ ní chindai.

³³Taachí caama chideeve Pablo
ca^a yā chii yā nducyáácá 'iiⁿyāⁿ
chi che'é yā. Ní caⁿa yā: Maaⁿ ní
ndiichi cuúúⁿ nguuvi chí 'āā ntée
ché'e nī ní 'cuetinée nī ndúúcū
cuidado. Ní nguée che'é nī mar
'áámá yuündū. ³⁴Úú ngiicá ndis'tií
chi che'e nī maaⁿ níicú véé fuerza
yeⁿē nī ti mar 'áámá yuündū tííⁿ nī
nguée cuuvi ndai.

³⁵Taachí caⁿa yā chuū, sta'á yā
pan. Ca'á yā gracia Ndyuūs nanááⁿ
nducyaaca yā ní taachi n'dée yā
pan tuc'áa yā che'é yā. ³⁶Tuu'mi ní
nducyaaca yā canee cúúⁿmíⁿ yā
más ca ánimo ní che'é ntúúⁿ yā.

³⁷Nducyáácá 'nū chi snúuⁿ 'nū na
barco tan'dúúcā 'uūví ciento canée
'iiⁿnūⁿ ngeecu nditiíⁿyu 'áámá 'nū.

³⁸Āā nduuví ditiinú yā. Dííⁿ yā chi
nan'daa ca'ái barco miiⁿ. 'Canuúⁿ
yā trigo chi ndēē barco miiⁿ na
nuūⁿnīⁿyáⁿā.

Chindai barco

³⁹Taachí chideeve táámá nguuvi
nguée 'íintinaáⁿ 'nū tíí yáⁿā naachi
snée 'nū naati n'diichí 'nū 'áámá
lugar naachi vee 'áámá playa o
yáⁿā ndúúti. Nduuvidáámá 'nū
neⁿe 'nū cundaa 'nū na playa miiⁿ
ndúúcū barco. ⁴⁰Ní chiica ntúuⁿ yā
'iiⁿyu yeⁿē cucáávā chi ancla cūū
chi canuúⁿ na nuūⁿnīⁿyáⁿā. Tuu'mi
ní cuaaⁿ dáámí barco miiⁿ nadatíí
yā remos chi tan'dúúcā 'áámá tabla

chi diiⁿ guiar barco miiⁿ. Ní ch'eeⁿ
yā tiinūⁿ miiⁿ yeⁿē cuaaⁿ vmnaaⁿ
barco miiⁿ na 'yúúné nī cueⁿé
'nū na playa chí yáⁿā ndúúti.
⁴¹Caⁿa 'naaⁿ 'nū naachi 'áámá
lugar chí 'uūví nuūⁿnīⁿ ní dííⁿ yā
chi ndaā barco miiⁿ na yáⁿā cuaaⁿ
diituú cheeti nuūⁿnīⁿ. Dííⁿ yā chí
nacan'dāā barco 'iicu cuááⁿ vmnaaⁿ
yeⁿē barco miiⁿ chí canúúⁿ ca
nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ 'āā na yáⁿā canée
cheechi. Chééndii chí 'āā ntée chiicā
'iicu cuaaⁿ dáámí barco miiⁿ neⁿe
nda'ai ndúúcū fuerza yeⁿē nuūⁿnīⁿ
miiⁿ. ⁴²Tuu'mi ní soldado s'eeⁿ caⁿa
yā chí 'caaⁿnuⁿ yā preso s'uuⁿ níicú
mar 'áámá yā nguée cuuvi cáaⁿyuⁿ
yā nuūⁿnīⁿ níicú cunaⁿa yā na
yáⁿā. ⁴³Naati capitán miiⁿ neⁿe
sa dinguaⁿai sa Pablo miiⁿ. Tuu'mí
chícataáⁿ yā chí neⁿe soldado
s'uuⁿ. Tuu'mi ní capitán chí ngaⁿā
ntiiⁿnyuⁿ caⁿá sa chí nducyáácá
yā chí cuuvi 'caaⁿyuⁿ yā nuūⁿnīⁿ
níicú chí cun'daa yā vmnaāⁿ
nuūⁿnīⁿ ní 'caaⁿyuⁿ yā ní nandaá
yā na yáⁿā ní nnguaⁿái yā. ⁴⁴Níicú
tanáⁿa yā ní na tablas yeⁿē barco
ndúúcū yáⁿā yeⁿē barco cuuví
nacan'dāā yā. 'Tíicā chii nducyááca
yā nanguaⁿai yā nandāā yā na
yáⁿā cuūⁿmáⁿ.

Pablo snée yā na isla Malta

28 Taachi 'āā nnguaⁿái 'nū
chicadínuuⁿ 'nū isla miiⁿ
nguuví Malta. ²Iiⁿyāⁿ chí snée na
isla miiⁿ dííⁿ yā tratar nús'uu n'daacā
caati tiiví yā yáⁿā ní dííⁿ yā recibir
nducyaaca 'nū cáávā chí 'iiche miiⁿ
ndúúcū chí ngeeⁿ cúúví. ³Tuu'mi ní
Pablo miiⁿ nanguáiⁿ yā nduuví tááⁿ
dúuⁿnē yáⁿā cuuⁿmaⁿ ní ch'íí yā na

yáⁿā. Ní 'áamá cúú cueⁿe tī chéenu tī caavā chi 'íí'nūuⁿ ní chēcú tī na tá'a Pablo miiⁿ. ⁴Taachi 'iiⁿyāⁿ chi snée miiⁿyā n'diichí yā cúú can'dícu tī na ta'a Pablo tuuⁿmi ní caⁿ'a yā nguááⁿ maáⁿ yā: Nduudu cuáácú sáⁿ'a 'cūū 'nínⁿ'núⁿ sa 'iiⁿyāⁿ. 'Áará chi nanguáⁿ'āi sa na nuūⁿnīⁿ'yāⁿā nguéeⁿ 'cuááⁿ chí cunduūchi sa.

⁵Naati Pablo miiⁿ ch'íidi sa cúú miiⁿ na yaⁿā. Nguéeⁿ de'ē vee díiⁿ tī ndúúcu sa. ⁶Iiⁿyāⁿ s'uuⁿ snée ngíínú yā chi n'diichí yā chi cundiitu ta'a sa o cundéévé sá chi 'cuūvi. 'Iiⁿyāⁿ s'ééⁿ ní ch'etinéé ngíínú yā de'ē cuuvi ndúúcu sa. Ní n'diichí yā chi nguē de'ē vee chí ndúúcu sa. Tuuⁿmi ní na'dááⁿ yā vaanicadínūuⁿ yeⁿ'é yā cucáávā chi n'diichí yā. Tuuⁿmi ní caⁿ'a yā: Pablo miiⁿ ní dendyuūs saⁿā.

⁷Na yāāⁿ miiⁿ vée yāⁿāa yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí ngaⁿ'ā ntíiⁿnyúⁿ yā chi ngúúvī yā Publio. 'Iiⁿyāⁿ yāāⁿ miiⁿ diiⁿ yā recibir nusⁿuū. Ní tee yā naachi ch'etinéé 'nū 'iiⁿnūⁿ nguuvi. ⁸Ní chiida Publio canée yā na cama chi ngííta yā yeⁿ'e ca'ai 'íí'nūuⁿ ndúúcu ca'ai yuuuⁿ. Tuuⁿmi chí ndaā Pablo ní n'diichí yā 'iiⁿyāⁿ. Ní ch'íínú caⁿ'angua'á yā niicu s'nééⁿ Pablo miiⁿ ta'á yā cuerpo yeⁿ'é yā. Níicú nnduuva yeⁿ'é yā. ⁹Ch'íínú chí díiⁿ yā chuū tuuⁿmi ní cuchi tanáⁿ'a yā chi snée yā na isla chi vee ntúūⁿ ca'ai yeⁿ'é yā. Ndaá yā naachi canée Pablo ní nduuva ntúuⁿ yeⁿ'e yā. ¹⁰Iiⁿyāⁿ s'úūⁿ dinéⁿe yā nús'uu ní díiⁿ yā n'daacā nduucúⁿ nū. Taachí chí ndaá nū na barco tee yā taanduvée cosa chi neⁿ'e nū.

Pablo ndaá yā na yāāⁿ Roma

¹¹Ch'etinééⁿ 'nū 'iiⁿnūⁿ 'iiyu miiⁿ ní cueⁿ'é 'nū na barco chí

yeⁿ'ē yāāⁿ Alejandría chí ch'etinéé 'áamá tiempo 'iiche na isla miiⁿ. Barco miiⁿ ní cuaaⁿ vmnaaⁿ canée imágenes yeⁿ'e Cástor ndúúcu Pólux chí dendyuūs s'eeⁿ yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ miiⁿ. ¹²Ní ndaa ntúuⁿ 'nū na yaāⁿ Siracusa ní ch'etinéé ntuuⁿ 'nū yāāⁿ miiⁿ na 'iiⁿnūⁿ nguuvi. ¹³Yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ cueⁿ'e ntúuⁿ 'nū na barco niiⁿnuuⁿ ná 'diituú nuūⁿnīⁿ'yaⁿā miiⁿ. Ndaa ntúuⁿ 'nū niiⁿnuuⁿ na yaāⁿ Regio. Táamá nguuvi cuayiivi chí ndáa 'yúúné yeⁿ'ē cuaaⁿ ndiia sur ní ndii chíiⁿ ndii 'úúvī nguuvi ndaa ntúuⁿ 'nū na yāāⁿ Puteoli. ¹⁴Miiⁿ ní naachi ndaāca 'nū hermanos chí i'téenu yā Cristo di'cuítu yā nús'uu ní 'cuetinéé 'nū ndúúcu yā ndeēchē nguuvi. Ch'iinu ní cueⁿ'e 'nū chiicá 'nū yāāⁿ Roma. ¹⁵Taachi ch'iindiveeⁿ hermano s'uuⁿ yeⁿ'é 'nū ní can'dáa yā ní díiⁿ yā recibir nús'uu ndíi yāāⁿ Apio naachi vee niiⁿvēē ní ndii yāāⁿ chí nguuvi Tres Tabernas. Taachí Pablo n'diichi yā 'iiⁿyāⁿ, ca'á yā gracias Ndyuūs níicú vee ca ánimo yeⁿ'e yā. ¹⁶Taachí ndaá 'nū yaāⁿ Roma, capitán diiⁿ sa entregar preso s'eeⁿ jefe. Níicú jefe miiⁿ 'cuuⁿ yā chí cunée 'āa vi'i Pablo ndúúcu 'aama soldado chí diiⁿ sa cuidado 'iiⁿyāⁿ.

Pablo ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu na yāāⁿ Roma

¹⁷Ch'íínú tá 'iiⁿnūⁿ nguuvi Pablo miiⁿ ní ca'á yā chí cádiinuⁿ saⁿā n'geete yeⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ. Níicú taachi nduuvídaama sa Pablo miiⁿ caⁿ'á yā chíi yā saⁿā: Ndís'tii vi'í, 'úú ní nguée de'ē vee díiⁿ ndúúcu 'iiⁿyāⁿ ndíi nguée ndúú contra yeⁿ'e costumbre yeⁿ'e chiidá yú chí yeⁿ'ē ndíi vmnaaⁿ. Ní

'iiⁿyāⁿ diíⁿ yā entregar 'úú ndíí yáāⁿ Jerusalén na ta'a saⁿā romano s'uuⁿ.
 18 Saⁿā s'eeⁿ, ní taachi tuumicadiinúúⁿ sa yeⁿé chi nguée nuúⁿndí ch'ēete yeⁿé neⁿe sa nn'dēechii sa 'úú caati nguée indaaca sa mar 'áámá nuúⁿndi yeⁿé chi 'cuūví. 19 Naati 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ snée yā contra yeⁿé, chíí obligado chi canée chi caⁿá n'diichí saⁿā chi rey César. Nguée dē'ē caavā chi caacá contra 'iiⁿyāⁿ yeⁿé. 20 Chífⁿ chi cucáāvā 'úú chiicá n'diichí ndis'tíi maaⁿ níícú snaaⁿ nī, níícú ndee nduucú nī. Caati cucáāvā chi canee ngiinú cosa yeⁿé Israel, canee chi diíⁿ sufrir ndúúcu cadena 'cūū.

21 Tuu'mí caⁿa sa chii sa Pablo: Nús'uu ní nguée ndííⁿ 'nū recibir carta yeⁿe yáⁿā Judea cucáāvā dii, ndíí nguée ndúú chiiⁿ ndaá mar 'áámá v'íi yú chi caaⁿmáⁿ yā nuuⁿndi yeⁿé di.
 22 Naati neⁿé 'nū 'caandiveéⁿ 'nū chí nadicadiinuuⁿ di caati cucáāvā chí i'téenu dí. Nús'uu ní déenu 'nū chi nducuéⁿe cuaaⁿ ngaⁿa yā contra cosa chi i'téenu di.

23 Tuu'mi ndēeve yā 'áámá nguuví ní ndaā taaví 'iiⁿyāⁿ na vaacu sa. Ní Pablo miiⁿ caaⁿmaⁿ cuaacú yā ní ch'iⁿí yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿe chi Ndyuūs ngaⁿa yā ntiiⁿnyúⁿ yā ndíí naachi ngíí ndēeve ndíí naachi ngíí 'da'a. Ní ngaⁿa yā nduudu cuaacu yeⁿé Jesús tan'dúúca chi yeⁿé Moisés. 'Āā 'tíica nūuⁿ yeⁿé profetas chi caā nduudu yeⁿé Dendyuūs. 24 'Iicu náⁿa yā ní i'téenu yā chi caⁿa sa. Niicu náⁿa yā nguée i'téenu yā. 25 Naati nguée nduuvidaamá yā. Ní cuindaacadáámí yā naati vmnááⁿ vmnaaⁿ chi cuindaacadaamí yā Pablo miiⁿ caⁿa sa nduudu 'cūū ndúúcu 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ tan'dúúca chi caⁿa cuaacu Espíritu

N'dai yeⁿe Ndyuūs cucáāvā profeta Isaías ndúúcu chiidá yú. Ní cāⁿa Espíritu N'dai chuū:

26 Cueⁿe di yáāⁿ 'cūū níícú cuuvi di 'iiⁿyāⁿ: N'giindiveéⁿ di ndúúcu veeⁿ di ní nguée tuumicadiinuuⁿ di; inaaⁿ di ndúúcu nduutináaⁿ di ní nguée i'téenu di;

27 caati staava yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yáāⁿ 'cūū néené chēechi, níícú nguée cuuvi tuumicadíinuuⁿ yā ndúúcu staava yēⁿe yā ndúúcu veéⁿ yā nguée n'dáácā ch'iindiveéⁿ yā, ndíí nguée n'giindiveéⁿ yā ndúúcu veéⁿ yā, nduutináaⁿ yā ní nnduudí maaⁿ, tí nguée chinaáⁿ yā ndúúcu nduutinaáⁿ yā, ndíí nguée nanguēcundíí yā yeⁿé nuuⁿndi yeⁿé yā caatí 'úú idiíⁿ chi nduuví n'dái yā nanduūvā yeⁿé yā.

28 Maaⁿ ní cádiinúúⁿ nī chiiⁿ chi Ndyuūs nadach'ēcú yā nuuⁿndi yeⁿé nducyáácá 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguée yeⁿé ndaata Israel cáāvā chí 'tíicā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ 'caandiveéⁿ yā yeⁿe chuū.

29 Níícú taachi caⁿa sa nduudu 'cūū, 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ caⁿa yā. Néené n'deeé caⁿa yā nguaaⁿ maáⁿ yā.

30 Pablo miiⁿ ní canee yā 'uūví ndúuyū na 'áámá va'ai chí nadíí've yā. 'Iiⁿyāⁿ mííⁿ diíⁿ yā recibir ndúcyáácá yā chí nndaā na vaacú yā. 31 Caⁿá yā yeⁿé chi Dendyuūs ngaⁿā ntiiⁿnyúⁿ yā níícú chí'cueeⁿ yā yeⁿé Señor Jesucristo. Caⁿa yā ndúúcu nducyaaca 'iiⁿyāⁿ. Mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ nguée chíicatáaⁿ yā yēⁿe yā.